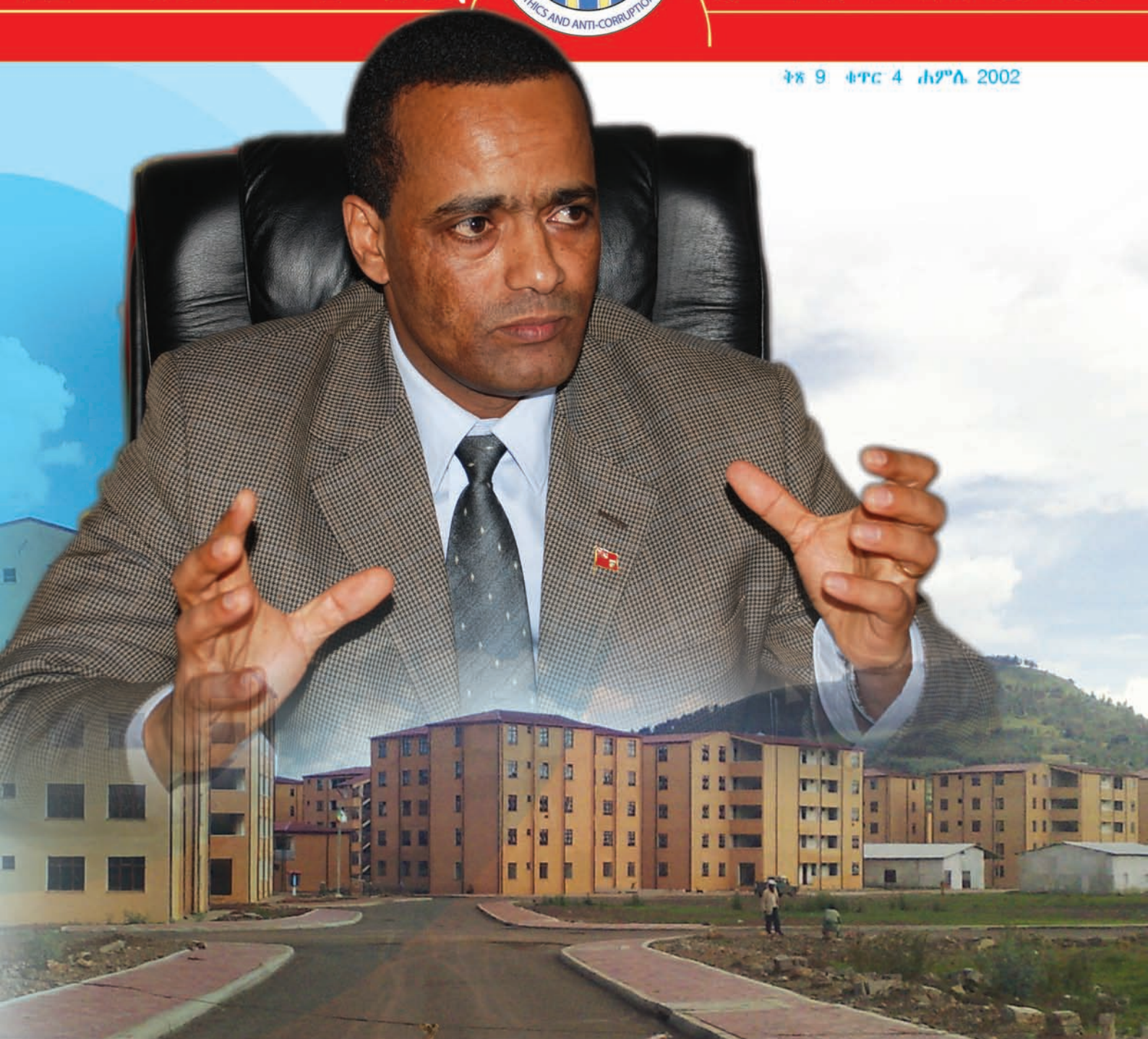

ETHICS
ጽናት

ጽናት
ETHICS

ቅጽ 9 ቁጥር 4 ሐምሌ 2002

■ መሬትን ከህገወጦች መከላከል...

/ገጽ 5/

■ አተርፍ ባይ አገዳይ

/ገጽ 20/

■ እኛና መስና

/ገጽ 29/

ቅጽ 9 ቁጥር 4 ሐምሌ 2002 ዓ.ም

የአዘጋጁ መልዕክት ----- 2

መልዕክቶቻችሁ ----- 3

ክራምት ----- 4

ቆይታ ----- 6

ከዚህም ከዚያም ----- 10

ትኩረት ----- 12

መልካም ዜጋ ----- 16

ፋይል ----- 20

ክሸን ----- 22

ሳይቃጠል በቅጠል ----- 24

ከሥነምግባር አውታሮች ----- 27

ኪነጥበብ ----- 29

በፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን በሥነምግባር ትምህርትና ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት በየሦስት ወሩ የሚታተም

ስልክ 011 5529100

ፖ.ሳ.ቁ 34798/9

ፋክስ 011 5536987

ኢሜይል feacedu@ethionet.et

ድረ ገጽ www.feac.gov.et

“በመሬት ዘርፍ ሕገ ወጥነትን ለመከላከል ከፍተኛ እንቅስቃሴ እያደረግን ነው”

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር
ዋና ሥራ አስኪያጅ
ክቡር አቶ መኩሪያ ኃይሌ

“ከሙስና በፀዳ እና የቅንነትን መርህ ተከትሎ በመሥራት በተሰማሩበት መስክ ውጤታማ መሆን ይቻላል።”

ዶ/ር መሰለ ኃይሌ

ስምንተኛው መደበኛ ጉባዔ በአሰላ ከተማ ሲካሄድ

የአዘጋጅ መልዕክት

ለሙስናና ለብልሹ አሠራር ይበልጥ ተጋላጭ ከሆኑ ዘርፎች መካከል የመሬት አስተዳደር አንዱ መሆኑን የተለያዩ ጥናቶች ይጠቁማሉ። በመሆኑም የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን በዚህ ዘርፍ ላይ ትኩረት በማድረግ ከፍተኛ እንቅስቃሴ ሲያደርግ ቆይቷል። እያደረገም ይገኛል። ኮሚሽኑ በተለይ ከአዲስ አበባ ከተማ የመሬት አሰጣጥና ይዘታ ጋር በተያያዘ ለሙስና በር የሚከፍቱ ቀዳዳዎችን ለመድፈን ያስችል ዘንድ የአሠራር ሥርዓት ጥናት በማካሄድ የመፍትሄ ሀሳብ አቅርቧል። በሙስና ወንጀል በተጠረጠሩት ላይ ደግሞ ምርመራ እያካሄደ ለሕግ የማቅረብ ተግባር አከናውኗል። በወንጀሉ የተገኘ ከፍተኛ መጠን ያለው መሬት እንዲታገድ ያደረገበት ሁኔታም አለ።

ከዚህ ጋር ተያይዞ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደርን የከተማውን የመሬት አሰጣጥና ይዘታ ከህገ ወጥነት ለመከላከል የወሰዳቸው ርምጃዎች ምን ይመስላሉ የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። መጽሔታችን ለዚህ እና ለሌሎችም ተያያዥ ጥያቄዎች ምላሽ የሚሰጥ ቃለ ምልልስ ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ዋና ስራ አስኪያጅ ከክቡር አቶ መኩሪያ ኃይሌ ጋር አካሂዳለን። ቃለ ምልልሱ ቆይታ በተሰኘው አምዳችን ተስተናግዷል።

ከዚህ የመሬት ጉዳይ ሳንወጣ በተጠናቀቀው በጀት ዓመት የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ከሕገ ወጥ የመሬት ወረራ ጋር በተያያዘ ያከናወናቸውን የሕግ ማስከበር ሥራዎች የሚዳስስ ዕሁፍ በትኩረት ዓምዳችን ይዘን ቀርባለን።

መልካም ዜጋ በተሰኘው ዓምዳችን ደግሞ መልካም ተሞክሯቸውን ያካፍሉን ዘንድ በኮንስትራክሽን ዘርፍ የተሠማሩ አንድ ባለሙያ አወያይተናል።

እያዘናኑ ትምህርት ይሰጣሉ ያልናቸውን እንደ ክሸን፣ ከዚህም ከዚያምና ኪነጥበብ የመሳሰሉ ዓምዶችንም እንደተለመደው አካተናል። መልካም ንባብ።

መልዕክቶቻችሁ

ሀብረተሰቡ የበኩሉን ድጋፍ ቢያደርግ!

በሀገራችን እየተካሄደ የሚገኘው የፀረ-ሙስና ትግል የታለመለትን ግብ እንዲመታ የተለያዩ ህጎችን እየወጡ ለተግባራዊነታቸውም የተለያዩ ጥረቶች በመደረግ ላይ መሆናቸው ግልጽ ነው።

በመሆኑም ሚያዝያ 2002 ዓ.ም ባወጣችሁት የ“ሥነምግባር” መጽሔት ቆይታ አምድ ላይ ከፌሥ ፀሙክ የሕግ አገልግሎት ኃላፊ ጋር የጥረቱ አካል ስለሆነው የሃብት ማሳወቅና ማስመዘገብ ስራ የተደረገው ሰፊ ያለ ቃለምልልስ በጉዳዩ ዙሪያ የነበረኝን ግንዛቤ ከማሳደጉም ባሻገር ኮሚሽኑ እያደረገ በሚገኘው ዘርፈ ብዙ የፀረ-ሙስና እንቅስቃሴ ላይ የሀብረተሰቡ ድጋፍና ትብብር ወሳኝ መሆኑንም ያመለክተ ነበር። ስለዚህ ሀብረተሰቡም ለስራው መሳካት በባለቤትነት ስሜት የሚጠበቅበትን አስተዋጽኦ ቢያበረክት መልካም ነው እላለሁ።

ዳኝ አባተ - ከባህርዳር

ፍትህ ብትዘገይም ውጤቷ ጣፋጭ ነው!

በ“ሥነምግባር” መጽሔት ባለፉት ሁለት እትሞች በተከታታይ በ “ፋይል” አምድ ስር በቀረበው ጽሁፍ የተላለፈው መልዕክት እጅግ አስተማሪ ሆኖ አግኝቼዋለሁ። በጽሁፉ የቀረበው ባለታሪክ ባለማወቅ የሙስሾችና ህገወጦች መሣሪያ በመሆን ለከባድ እንግልት የተዳረገ መሆኑ ስንቶች በተመሳሳይ ድርጊት እየተንገላቱ እንደሚገኙ እንዳስብ አስገድዶኛል።

ሆኖም በህገወጥነት የተፈፀመን ድርጊት ለማረም የሚወሰድ እርምጃ ተጨማሪ ህገወጥ ድርጊት መሆን እንደማይገባውና ፍትህ ሊዘገይ ይችላል ነገር ግን እውነትና ንጋት እያደር ይጠራል ነውና የሚባለው ጊዜው ሲደርስ የሚሰጠው ውጤት ምን ያህል አስደሳች እንደሆነ ከጽሁፉ ተረድቻለሁ።

ሃለን ቶሬቅ - ከድሬደዋ

የሙስሾች የመጨረሻ ፍርድ ለሀብረተሰቡ ይፋ ቢደረግ!

የፌሥፀሙክ በየሶስት ወሩ በሚያሳትመው “ሥነምግባር” መጽሔት ስለሙስና ወንጀሎች እና በሙስሾቹ ላይ በፍርድ ቤት ስለተላለፉ የቅጣት እርምጃዎች የሚቀርቡት ጽሁፎች አስተማሪና በጉዳዩ ዙሪያ ግንዛቤን የሚያሳድጉ መሆናቸው አያጠራጥርም። ሆኖም ኮሚሽኑ በሙስና ወንጀል ተጠርጣሪ ስለሆኑ ግለሰቦች በብዙሃን መገናኛ በተለይ በቴሌቪዥንና በሬድዮ የተጠርጣሪዎችን አድራሻ ለማወቅ የአፋልጉን ማስታወቂያ እንደሚያወጣ ሁሉ በግለሰቦቹ ላይ ፍርድ ቤት ያስተላለፈውን ውሳኔ ሀብረተሰቡ በስፋት የሚያገኝበትን መንገድ ቢያመቻች የሚኖረው አስተማሪነት የጎሳ ነው እላለሁ።

አሸናፊ መልካሙ - ከአ.አ.

ለጥናቱ ትኩረት ቢሰጥ

ኮሚሽናችሁ በኢትዮጵያ ስኳር ልማት ኤጀንሲ የሀገር ውስጥ የስኳር ጨረታ ላይ ያካሄደውን ጥናት አስመልክቶ በ “ሥነምግባር” መጽሔት ቅፅ 9 ቁጥር 3 ሚያዝያ 2002 ዓ.ም “ሳይቃጠል በቅጠል” አምድ ላይ የቀረበው ጽሁፍ አሁን በሀገራችን እየተስተዋለ በሚገኘው የስኳር ገበያ ሁኔታ አንጻር ወቅታዊ ከመሆኑም ሌላ በተቋሙ ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን ለማወገድ ከፍተኛ ጠቀሜታ የሚኖረው ይመስለኛል።

ኤጀንሲውም ሆነ የሚመለከታቸው አካላት በኮሚሽኑ የቀረቡትን የመፍትሄ ሃሳቦች ከግምት ውስጥ በማግባት ለተግባራዊነታቸው እየተገኙ እንደሆነ ተስፋ አደርጋለሁ።

አለማየሁና መስከረም ከአራዳ ክ/ከተማ

ክራሞት

የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽኖች ስምንተኛ መደበኛ ስብሰባ በአሰላ ከተማ ተካሄደ

የፌዴራል እና የክልል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽኖች እና አግባብነት ያላቸው አካላት የጋራ ጉባዔ ስምንተኛ መደበኛ ስብሰባ ከሰኔ 9-10 ቀን 2002 ዓ.ም በቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል በአሰላ ከተማ ተካሄደ።

በስብሰባው ላይ የጋራ ጉባዔውን 7ኛ መደበኛ ስብሰባ ውሳኔዎችን አፈፃፀም የተመለከተ ሪፖርት ቀርቦ የተደመጠ ከመሆኑም በላይ የ2002 የመጀመሪያ ግማሽ በጀት ዓመት ሀገር አቀፍ የፀረ-ሙስና እንቅስቃሴ ሪፖርትን መሠረት ያደረገ ግምገማ እንደተካሄደ ታውቋል። በተመሳሳይም «በውጭ ዕርዳታ አጠቃቀም የፀረ-ሙስና ተቋማት ሚና» በሚል ርዕሰ-ጉዳይ ላይ ጉባዔው እንደተነጋገረም ለመረዳት ተችሏል።

በጉባዔው ላይ የትግራይ፣ የአፋር እና የሶማሌ ክልሎች በፍትሕና በፀጥታ አካላት የተወከሉ ሲሆን፣ የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ያቋቋሙ የቀሪዎቹ ክልሎች ደግሞ በየኮሚሽኖቻቸው የሥራ ኃላፊዎች መወከላቸው ታውቋል።

ፍርድ ቤቱ በእምነት ማጉደል ወንጀል የተከሰሱ ግለሰቦች ላይ ውሳኔ አስተላለፈ

ድሬዳዋ፡- የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሚያዝያ 29, 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት በከባድ የእምነት ማጉደል የሙስና ወንጀል በተከሰሱ ሁለት ግለሰቦች ላይ ከ 7-10 ዓመት በሚደርስ ፅኑ እስራትና እያንዳንዳቸው የ 10,000 ብር የገንዘብ ቅጣት እንዲቀጡ ውሳኔ አስተላለፈ።

የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የድሬዳዋ ቅርንጫፍ ጽህፈት ቤት አቃቤ ህግ በተከሰቱ ላይ የመሰረተው የክስ መዝገብ እንደሚያስረዳው አንደኛ ተከላኝ መቶ አለቃ ተፈራ ሃይሉ በሃገር መከላከያ ሚኒስቴር የደቡብ ምስራቅ ዕዝ የ38ኛ ክፍለ ጦር ማሰልጠኛ ትምህርት ቤት ገን

ዘብ ያዥ ሆኖ በሚሰራበት ወቅት ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለራሱ እና ለሁለተኛ ተከላኝ ለሆነው እና ከሰራዊቱ በጡረታ ለተገለለው እውነተኛው ሎሌ ለማስገኘት በማሰብ የተጣለበትን ሃላፊነት ያለአግባብ ተጠቅሟል።

አንደኛ ተከላኝ መቶ አለቃ ተፈራ ሃይሉ ሀረር ከሚገኘው የደቡብ ምስራቅ ዕዝ ገንዘብ ማዘዣ አካውንት ላይ ተቀንሶ ጅጅጋ ለሚገኘው የ38ኛ ክፍለ ጦር ማሰልጠኛ ትምህርት ቤት ለሠራዊቱ የነሀሴ ወር 2000 ዓ.ም. ደምዘ እንዲከፈል በአደራ በስሙ ከኢትዮጵያ ንግድ ባንክ የተረከበውን ብር 454,629.44 እና በሠራዊቱ ካዘና ውስጥ የተረከበውን የአደራ ገንዘብ ብር 198,225.27 በድምሩ ብር 652,855.01 ይዞ መሰወሩ በማስረጃ ተረጋግጦታል።

ሁለተኛ ተከላኝ እውነተኛው ሎሌም ለአንደኛ ተከላኝ ሀሰተኛ የቀበሌ መታወቂያ በማውጣት ከመንግስት የተመዘበረውን ገንዘብ በአዋሽ እና በንብ ኢንተርናሽናል ባንኮች አማካኝነት አንደኛ ተከላኝ በራሱ ስም ገንዘቡን በማዛወር ለግል ጥቅማቸው ማዋላቸውን የክስ መዝገቡ ያመለክታል።

በመሆኑም ተከላኞቹ በኮሚሽኑ ዓቃቤ ህግ የቀረበባቸውን ከባድ የእምነት ማጉደል እና በሀሰተኛ ሰነድ የመገልገል የሙስና ወንጀል ክስ ለመከላከል ስላልቻሉ ፍርድ ቤቱ በአንደኛ ተከላኝ መቶ አለቃ ተፈራ ሃይሉ ላይ የ 7 ዓመት ጽኑ እስራት እና የ 10,000 ብር ቅጣት በሁለተኛ ተከላኝ እውነተኛው ሎሌ ላይ በሌለበት የ 10 ዓመት ጽኑ እስራት እና የ 10,000 ብር የገንዘብ ቅጣት ውሳኔ አስተላለፏል።

መንግስታዊ ሰነዶችን ወደ ሀሰት የመለወጥ የሙስና ወንጀል የፈፀመው ተፈረደበት

የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት 1ኛ ወንጀል ችሎት መንግስታዊ ሰነዶችን ወደ ሀሰት በመለወጥ ከ1.2 ሚሊዮን ብር በላይ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ብርሃኔ አብርሃ ሐጎስ በስምንት ዓመት ጽኑ እስራት እንዲቀጣ ወሰነ።

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

በፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ተከሶ ሚያዝያ 25 ቀን 2002 ዓ.ም የተፈረደበት ይህ ግለሰብ በኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮር ፖራሽን በአዲስ አበባ ሪጅን ምዕራብ ዲስትሪክት ከሐምሌ 1 ቀን 1997 እስከ ሰኔ 30 ቀን 1998 ዓ.ም የዕቃ ግምጃ ቤት ፀሐፊ ሆኖ በሚሠራበት ወቅት ለራሱ የማይገባ ጥቅም ለማግኘት አስቦ የዲስትሪክቱ የዕቃ ግምጃ ቤት ይገለገልባቸው በነበሩት አሪጅናል የመጠየቂያ ሰነዶች ላይ ከፊትና ከኃላ ቁጥር በመጨመር እንዲሁም ቁጥሮችን በመሰረዝ እና በመደለዝ ግምታቸው ብር 1,216,213.82 (አንድ ሚሊዮን ሁለት መቶ አሥራ ስድስት ሺህ ሁለት መቶ አስራ ሦስት 82/100) የሚሆኑ የኤሌክትሪክ ዕቃዎችን ለግል ጥቅም አውሏል።

በሙስና ወንጀል ተጠርጥረው የተያዙ ሁለት ጋዜጠኞች ክስ ተመሰረተባቸው

የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን በሙስና ወንጀል ተጠርጥረው ሚያዝያ 13 እና 14 ቀን 2002 ዓ.ም በቁጥጥር ሥር ውለው በነበሩት ጋዜጠኛ ኃይለየሱስ ወርቁ እና አብዱልሰ መድ መሐመድ ላይ ግንቦት 12 ቀን 2002 ዓ.ም ክስ መሰረተ።

ኮሚሽኑ የመሰረተው ክስ እንደሚያስረዳው ጋዜጠኛ ኃይለየሱስ ወርቁ በኢትዮጵያ ሬድዮና ቴሌቪዥን ድርጅት የዴሞክራሲና መልካም አስተዳደር ፕሮግራሞች ኤዲተር፣ አብዱልሰ መድ መሐመድ ደግሞ የመዝናኛ ፕሮግራሞች ከፍተኛ ሪፖርተር ሆነው በመስራት ላይ እንዳሉ ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለማግኘት እና ለሌሎች ለማስገኘት በማሰብ ለሥራ ብለው ከድርጅቱ የተረከቧቸውን 19 የተለያዩ የኤዲዮና የኤዲዮቪዥኖች መረጃዎችን ከድርጅቱ እውቅና እና ፍቃድ ውጭ እና የድርጅቱን የኤዲዮና ኤዲዮቪዥኖች ላይ-በረራዎች አጠቃቀም መመሪያና የኤዲዮቪዥኖች ፖሊሲን በመጣስ በሳውዲ አረቢያ አልኢቅራ ለተባለ የግል ቴሌቪዥን ጣቢያ በወንጀል ግብረአበሮቻቸው አማካኝነት አሳልፈው በመስጠታቸው በፊፀሙት በስልጣን ያለአግባብ የመገልገል የሙስና ወንጀል ተከሰዋል።

ሁለቱም ተከሳሾች በፈጸሙት የወንጀል ድርጊት በመንግስት ድርጅት ላይ ግምቱ ከ207 ሺህ ብር ያላነሰ ጉዳት ያደረሱ በመሆኑ በዋና ወንጀል አድራጊነት እና ተባባሪነት በፈጸሙት የቅጅና ተዛማጅ ሙብቶችን የማጣስ ወንጀል መከሰሳቸውን የክስ ቻርጅ ጨምሮ ያስረዳል።

በሙስና ወንጀል ሙከራ የተከሰሱ ግለሰቦች በእስራትና በገንዘብ ተቀጡ

ድሬዳዋ፡- የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ግንቦት 11 ቀን 2002 በዋለው ችሎት በግብረአበሮነት በፈጸሙት የሙስና ወንጀል ሙከራ በተከሰሱ ሁለት ግለሰቦች ላይ ውሳኔ አስተላለፈ።

አንደኛ ተከሳሽ አህመድ ሙሜ እና ግብረአበሩ ከድር ጀማል በስራ ተግባር ላይ በፈጸሙት የመውሰድና የመሰወር የሙስና ወንጀል በፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የድሬዳዋ ቅርንጫፍ ጽህፈት ቤት አቃቤ ህግ ክስ ተመስርቶባቸው በፍርድ ቤቱ ውሳኔ አግኝተዋል።

አህመድ ሙሜ በኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን ድሬዳዋ ዲዘል ኃይል ማመንጫ ጣቢያ ውስጥ “ስቶር ማን” ሆኖ በሚሰራበት ወቅት ኮርፖሬሽኑ በጊዜው የነበረውን የኤሌክትሪክ ኃይል እጥረት ለመቅረፍ ከናሽናል ኃይል ኢትዮጵያ ከገዛው በተጎታች ቦታ ውስጥ ከነበረ 8,702 ሊትር ናፍጣ ላይ ግምቱ 35,262.07 ብር የሆነውን 5,281 ሊትር ናፍጣ መራገፍ ሲገባው ሁለተኛ ተከሳሽ ከሆነው እና በወቅቱ መኪናውን ሲያሽከረክር ከነበረው ከድር ጀማል ጋር በመመሳጠር የማይገባ ጥቅም ለራሳቸው ለማግኘት የመንግስትን ንብረት ከጣቢያው ሊያስወጡ ሲሞክሩ መያዛቸውን የክስ መዝገቡ ያስረዳል።

በዚህም ፍርድ ቤቱ ግለሰቦቹ በስራ ተግባር ላይ በፈጸሙት የመንግስትን ንብረት የመውሰድ እና የመሰወር ሙከራ የሙስና ወንጀል ጥፋተኛ ሆነው ስላገኛቸው እያንዳንዳቸውን በሁለት አመት ጽኑ እስራት እና በ2,000 ብር እንዲቀጡ ወስኗል።

ቆይታ

“በመሬት ዘርፍ ሕገ ወጥነትን ለመከላከል ከፍተኛ እንቅስቃሴ እያደረግን ነው”

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር
ዋና ሥራ አስኪያጅ
ክቡር አቶ መኩሪያ ኃይሌ

ሥነምግባር መፅሔታችን ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ዋና ሥራ አስኪያጅ ክቡር አቶ መኩሪያ ኃይሌ ጋር በከተማው መሬት አሰጣጥ፣ ይዞታና ተያያዥ በሆኑ ጉዳዮች ዙሪያ ቃለ ምልልስ አካሂዳለን። ከአቶ መኩሪያ ኃይሌ ጋር የተደረገውን ቃለ ምልልስ እነሆ።

ሥነምግባር፡- በአዲስ አበባ ከተማ ከ1997 ዓ.ም ወዲህ ሕገ ወጥ የመሬት አሰጣጥና ይዞታ በስፋት የታየበት ሁኔታ እንደነበር ይታወቃል። ለዚህ ሕገ ወጥ ድርጊት መበራከት ምክንያቱ ምንድን ነው ይላሉ?

አቶ መኩሪያ፡- በጥያቄው ለተጠቀሰው ሕገ ወጥ ድርጊት መበራከት መሠረታዊ ምክንያት ነው ብሎ ማስቀመጥ የሚቻለው ከአስተሳሰብ ጋር የተያያዘ ችግርን ነው። ይኸውም አግባብ ባልሆነና በአቋራጭ መንገድ መበልፀግ ይቻላል የሚል የተሳሳተ አስተሳሰብ የያዙ የህብረተሰብ ክፍሎች በተለይ በ1997 ዓ.ም በተካሄደው ሀገር አቀፍ ምርጫ ተቃዋሚዎች በከተማዋ ማሸነፋቸውን ተከትሎ ከመሬት አሰጣጥና ይዞታ ጋር በተያያዘ አሉታዊ ጫና የፈጠሩበት ሁኔታ ነበር። አሉታዊ ጫና ያሳደሩትም የተለያዩ አደረጃጀቶችንና ትስስሮችን ከመዋቅሮቻችን ጋር በመፍጠር ጭምር እንደነበር ይታወቃል።

ችግሩ በተለይ በሪል ስቴት መስክ ጎልቶ የታየ ሲሆን ከፍተኛ የመንግሥትና የህዝብ ንብረት የተመዘበረበት ሁኔታ ተፈጥሮ ነበር። በወቅቱ የተለያዩ ሕገ ወጥ የመኖሪያ ቤት የህብረት ሥራ ማህበራትን በማደራጀት እንዲሁም በኢንቨስትመንት ስም የመንግስትና የህዝብ መሬት ወደ ግለሰቦች በማዞርም ቀላል የማይባል የመንግስትና የህዝብ ሀብት ተመዝብሯል።

በአጠቃላይ ለነዚህ ሕገ ወጥ ድርጊቶች መበራከት መሠረታዊ እና የመጀመሪያ ምክንያቱ የአስተሳሰብ ችግር ሆኖ በመቀጠልም የግልፅነትና የተጠያቂነት አሠራር መንደል ቀላል የማይባል ችግር እንደፈጠረም መገንዘብ ተችሏል። እያንዳንዱ ጉዳይ እንዴት መፈፀም አለበት? ከባለጉዳይ ምን ይጠበቃል? የአሠራር ሥርዓት ሲጣስ የእርምጃ ወይም የማስተካከያ እርምጃ የሚወሰደው እንዴት ነው? የሚሉና የመሳሰሉ ጥያቄዎችን የሚመልስ በግልፅ የተቀመጠ አሠራር ያለመኖር ችግር ነበር። መሬት እንደ

ንብረት በአግባቡ የሚመዘገብበት፣ ወደ ህብረተሰቡ ሲተላለፍም ተመዝግቦ የሚያዘበት ሁኔታ በተሟላ መልኩ አልነበረም። የመሬት ልማት፣ ከተማ መልሶ የማደስ፣ በጨረታ ወይም በድርድር መሬት የማስተላለፍ፣ የግንባታ ፍቃድና የይዞታ አስተዳደር ሥራዎች በአንድ ተቋም ብቻ የተደራጁ በት ሁኔታም የነበረ ሲሆን ይህም ግለሰቦች ሊሠሩት ከሚችሉትና ከሚገባቸው ወሰን በላይ ኃላፊነት እንዲይዙ አድርጓል። በሦስተኛ ደረጃ አደረጃጀቱም ግልፅነትና ተጠያቂነትን ለተላበሰ አሠራር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር አልነበረም።

በአጠቃላይ ለሕገ ወጥ ድርጊቱ መበራከት ምክንያቱ በመሠረታዊነት በሰው ኃይላችን ላይ የነበረው የአስተሳሰብ ችግር ከላይ ከጠቀስኳቸው የአሠራርና የአደረጃጀት እንከፍተኛ ጋር ተዳምሮ በማስፈፀም አቅም ላይ ያስከተለው ችግር ነው።

ሥነምግባር፡- መሬት የአዲስ አበባ ከተማንም ሆነ የነዋሪዎችን የልማትና ሌሎች ፍላጎቶች ለማሟላት ምን ድርሻ አለው?

አቶ መኩሪያ፡- እንደሚታወቀው መሬት ለልማት አስፈላጊ ከሆኑ መሠረታዊ ግብአቶች አንዱ ነው። መሬት ከሌሎቹ ግብዓቶች ማለትም የሰው ኃይልና የቴክኖሎጂ አቅም ጋር ተዳምሮ ለልማት ቁልፍ መሣሪያ በመሆን ያገለግላል። ከዚህ አኳያ በከተማችን የትምህርት፣ የጤና፣ የመንገድ፣ የውሃ፣ የስልክ ወዘተ. መሠረተ ልማቶች እንዲስፋፉ መሬት በነፃ በማቅረብ እንዲሁም ለሰው የህብረተሰብ ክፍል የሥራ ዕድል እንዲፈጠር መሬትን ለኢንቨስትመንት፣ ለንግድ ወዘተ. በነፃ ወይም በአነስተኛ ወይም በተመጣጣኝ ዋጋ በማቅረብ ህብረተሰቡ በመሬት ልማት ፍትሃዊ ተጠቃሚ እንዲሆን እየተደረገ ነው። ፍትሃዊ ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ ደግሞ ህብረተሰቡ በሰላምና ደኅንነት ለማኖራት ግንባታ የሚኖረው ተሳትፎ እንዲጎለበት ትልቅ ሚና ይጫወታል። ስለዚህም በአጠቃላይ የመንግሥትና የህዝብ ሀብት የሆነው መሬት በከተማዋ ለኢኮኖሚና ማህበራዊ አገልግሎቶች መስፋፋት ቀጥተኛ አስተዋፅኦ እያደረገ ሲሆን ለሰላምና ለደኅንነት ሥርዓት ግንባታችን መጠናከር ደግሞ በተዘዋዋሪ የድርሻውን እያበረከተ ነው ለማለት ይቻላል።

ሥነምግባር፡- የከተማው አስተዳደር በአሁኑ ጊዜ ሕገ ወጥ የመሬት አሰጣጥና ይዞታን ለመከላከል ምን እርምጃዎችን እየወሰደ ይገኛል?

አቶ መኩሪያ፡- በከተማው ሕገ ወጥ የመሬት አሰጣጥና

ይዘታን ለመከላከል የአጭር ጊዜ እና የረጅም ጊዜ አቅዶችን አውጥተን በመንቀሳቀስ ላይ እንገኛለን። ከአጭር ጊዜ አኳያ በአቅዳችን አስቀምጠን በመተግበር ላይ ያለው በፍጥነት መስተካከል የሚችሉ አሠራሮችንና አደረጃጀቶችን የመቀየር ሥራ ነው። በተጨማሪም ሕገ ወጥነት የበላይነት እንዲያገኝ በአፋጣኝ የመቆጣጠርና አክሳሪ መሆኑን በተጨማሪ ሊያሳይ የሚችል እንቅስቃሴ ማድረግን ነው። በክብር ከንቲባው የሚመራና እኔም ምክትል ሰብሳቢ የሆንኩበት መዋቅር እስከ ቀበሌ የሚደርስ ግብረ ኃይል ተቋቁሞ ሕገ ወጥነትን በመቆጣጠር፣ አሳፋሪ ሥራ መሆኑን በማስገንዘብና የከተማው አስተዳደር በዚህ ጉዳይ ላይ ድርድር የሌለው መሆንን በተግባር በማሳየት ረገድ ከአጭር ጊዜ አኳያ አቅድ ወጥቶ ባለፉት ሁለት ዓመታት ርብርብ ሲደረግ ቆይቷል።

ከረጅም ጊዜ አንጻር በመሠረታዊነት ትኩረታችንን ያደረግነው በቀጣይነት ሊሠራ የሚችል አሠራርና አደረጃጀት በመፍጠር ላይ ነው። ከአሠራር አንጻር የከተማችን መሬት አስተዳደር የአሠራር ሥርዓቱ ዓለም አቀፍ ደረጃን የጠበቀና ምርጥ የውጭ ተሞክሮዎችን ያካተተ ይሆን ዘንድ በዓለም አቀፍ ደረጃ የተገኙትን ተሞክሮዎች አዲስ አበባ ላይ በመሞከር በሀገር አቀፍ ደረጃም እንዲያገለግል ለማድረግ ትኩረት ሰጥተን እየተንቀሳቀስን እንገኛለን። በዚህ መሠረት የዓለም አቀፍ የቴክኖሎጂ ግዥ ጨረታ አውጥተን ከሁሉም የዓለማችን ክፍሎች አማካሪዎች ከተወዳደሩ በኋላ ጀርመናዊያን አማካሪዎች አሸንፈው እና ውል ተዋውለው ወደ ሥራ ገብተዋል። ይህ ሥራ አዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ያለ መሬት በሙሉ በአውሮፕላን ፎቶ ተነስቶ፣ ወደ መስመር ማፕ ተቀይሮ፣ እያንዳንዱ ይዘታ እና የማይንቀሳቀስ ንብረት በቴክኖሎጂ ተመዝግቦ፣ አገልግሎት ፈላጊዎች የተሟላ መረጃ የሚያገኙበት ሥርዓት ይፈጥራል ተብሎ ይታመንበታል። ግልጽነትና ተጠያቂነት ያለው አሠራር በማስፈን በተለይም ስለ መሬት አቅርቦት ሁሉም ሰው በመረጃ መረብ እና በመገናኛ ብዙሃን ይፋ መረጃ የሚያገኝበትን ሁኔታ በመፍጠርም በዘርፉ ፍትሃዊነትን ለማረጋገጥ ያስችላል። በመሆኑም በዚህ ረገድ ልዩ ትኩረት ሰጥተን እየሰራን ነው።

ከቴክኖሎጂ በተጨማሪ አስተሳሰቡ የተቀየረና እምነት የሚጣልበት የሰው ኃይል ለመፍጠር ዝርዝር ፕሮግራም አውጥተን ወደ ተግባር ገብተናል። የሰው ኃይላችንን አስተሳሰብ ለመቀየር ከአውቀት፣ ከሙያ፣ ከመንግሥት ፖሊሲና ስትራቴጂ፣ ከደንበኞችና መመሪያዎች አንጻር ሥልጠናዎችን የመስጠት እንዲሁም በተግባር በተገኙ ተሞክሮዎች ላይ እርስ በእርስ እየተማማረና አሠራሮችን እየገመገመ የሚሄድ ድብት ሥርዓትን የመዘርጋት ሥራዎች እየተከናወኑ ሲሆን ይህም ቀጣይነት እንዲኖረው ለማድረግ ጥረቱ ይቀጥላል።

በሌላ በኩል ደግሞ ሦስት መሥሪያ ቤቶች ማለትም አንደኛ የመሬት ልማት፣ ባንክና ከተማ ማደስ፣ ሁለተኛ የመሬት አስተዳደርና ግንባታ ፍቃድ፣ ሦስተኛ የፕላንና የመሬት መረጃ ኢንስቲትዩት ሥልጣንና ተግባራቸው ተለይቶ ግልፅነትንና ተጠያቂነትን በሚያሰፍን መልኩ ተደራጅተዋል። ሥራዎችን ከፋፍለን በመሥጠታችን የአገልግሎት ቅልጥፍና እና ውጤታማነት ከማምጣት አንጻር ጉልህ ለውጥ የማስመዘገብ ጅምር እየታየ ነው።

በአጠቃላይ የመሬትና መሬት ነክ ጉዳዮች የማስፈፀም አቅም ወደ ተሻለ ደረጃ እንዲደርስ የሚያስችሉ የአጭርና የረጅም ጊዜ ዕቅዶች አውጥተን በአሠራር፣ በአደረጃጀትና

በሰው ኃይል አስተሳሰብ ረገድ ለውጥ በማምጣት ችግሩን በዘላቂነት ለመፍታት ርብርብ ለማድረግ ላይ እንገኛለን። በመሆኑም በመሬት ላይ የሚፈፀመውን ሕገ-ወጥነት መከላከል ይቻላል ብለን እናምናለን።

ሥነምግባር፡- የፌደራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ከአዲስ አበባ ከተማ የመሬት አስተዳደር ጋር በተያያዘ ለሙስናና ብልሹ አሠራር የሚያጋልጡ አሠራሮችን በማጥናት የመፍትሄ ሃሳቦችን ማቅረብ ይታወቃል። የከተማው አስተዳደር የመፍትሄ ሃሳቦቹን እንዴት ተመለከታቸው? ተግባራዊ ለማድረግ ምን ያህል ተንቀሳቅሷል? በተጨማሪም ኮሚሽኑ ከሕገ ወጥ የመሬት አሰጣጥና ይዘታ ጋር በተያያዘ በርካታ ተጠርጣሪዎችን ለፍርድ ማቅረብ፣ እንዲሁም ከፍተኛ ገንዘብ የሚያወጣ የከተማ ቦታ እንዲታገድ ማድረግ በዘርፉ ሕገ ወጥነት ለመከላከል ምን አስተዋጽኦ አበርክቷል ይላሉ?

አቶ መኩሪያ፡- የፌደራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ከአዲስ አበባ ከተማ የመሬት አስተዳደር ጋር በተያያዘ ከፍተኛ የሆነ አዎንታዊ ሚና ተጫውቷል። አሁንም ድጋፍ በማድረግ ላይ ይገኛል። ከዚህ ጉዳይ ጋር በተያያዘ ኮሚሽኑ ድጋፍ የመስጠት ሳይሆን የማይተካ ሚና ነበረው ለማለት እችላለሁ። ይህን የኮሚሽኑ ሚናም በሁለት መልኩ ከፍሎ ማየት ይቻላል።

አንደኛው ኮሚሽኑ የመንግስትንና የህዝብን ንብረት በጠራራ ፀሃይ መዝረፍ አይቻልም፤ የመንግስትንና የህዝብን ንብረት መዝረፍ አደጋ አለው፤ የኋላ ኋላም ተጠያቂነት ያስከትላል የሚል ግልጽ መልዕክት አስተላልፏል። ይህም አንዳንድ መልካም ባህሪ ያላቸው ግለሰቦችንና መልካም አገልግሎት የሚሰጡ የሥራ ኃላፊዎችን በተወሰነ ደረጃ ያስደነገጠበት ሁኔታ ቢኖርም በዘርፉ ሕገ ወጥነትን ለማቆም ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል። በሕገ ወጥ መንገድ ተይዞ የነበረ ከፍተኛ መጠን ያለው መሬት ለከተማው አስተዳደር መመለሱ እንዲሁም በፍርድ ቤት የታገደው መሬት መጠንም እጅግ ከፍተኛ መሆኑ በዘርፉ ሕገ ወጥነትን ለማስቆም ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል።

ሁለተኛው የኮሚሽኑ ትልቅ አስተዋፅኦ ከከተማው የመሬት አስተዳደር ጋር በተያያዘ ለሙስናና ብልሹ አስተሳሰብና ተግባር የሚያጋልጡ አሠራሮችን በማጥናት የመፍትሄ ሃሳቦችን ማቅረብ ነው። የአሁኑ የከተማው አስተዳደር ሥራ ሲጀምርም የጥናት ውጤቶቹን እንደ መጀመሪያ ግብዓት ተጠቅሞባቸዋል።

ሥነምግባር፡- በአሁኑ ጊዜ በሊዝ ቦታዎች ጨረታ አሰጣጥ፣ በይዘታ ማህደር፣ በግንባታ ፍቃድና በምትክ ቦታ አሰጣጥ፣ በካሳ ክፍያ አፈፃፀም እንዲሁም በቦታ ማቅረብ ረገድ ያለው የግልጽነት፣ የፍትሃዊነትና የተጠያቂነት ሁኔታ ምን ይመስላል?

አቶ መኩሪያ፡- በከተማዋ በሊዝ ቦታዎች ጨረታ አሰጣጥ፣ በይዘታ ማህደር፣ በግንባታ ፍቃድና በምትክ ቦታ አሰጣጥ፣ በካሳ ክፍያ አፈፃፀም እንዲሁም በቦታ ማቅረብ ረገድ አሁን ያለው የግልጽነት፣ የፍትሃዊነትና የተጠያቂነት ሁኔታ ተስፋ ሰጪ ነው። በርካታ ለውጦች አሉ።

ቀደም ሲል ህብረተሰቡ የመሬት ጨረታ በሚወጣበት ጊዜ የተሟላ መረጃ አግኝቶ የሚወዳደርበት ሁኔታ አልነበረም። በዚህም ምክንያት የመሬት ዋጋ ከዓመት ዓመት እያሻቀበ

የመጣበት ሁኔታ ነበር። በካራ ሜትር እስከ 22 ሺህ ብር ዋጋ የሚሰጥበት ሁኔታ እንደነበር ይታወቃል።

አሁን በቀየሰነው ስትራቴጂ መሠረት የመሬት ጨረታ በሚወጣበት ጊዜ በተለያዩ መገናኛ ብዙሃን በተደጋጋሚ ስለሚገለፁ ህብረተሰቡ መረጃ ያገኛል። መሬት እየቀረበ ያለው በሚገመት ጊዜ ውስጥ (ለምሳሌ በወር ወይም በ15 ቀን) ነው። ይህም በመሆኑ የመሬት ዋጋ በ4 ሺህና 5ሺ ህ ብር ገደማ ወርዷል። ከዚህም በታች ይወርዳል ብለን እንገምታለን። በእርግጥ ለእኛ ትልቁ ቁም ነገር የመሬት ዋጋ መናር ወይም ማሻቀብ አይደለም። ዋናው ጉዳይ ባለሃ ብቱም ሆነ ነዋሪው መሬቱን ከያዘ በኋላ በፍጥነት ማልማቱ ላይ ነው።

ቀደም ሲል በነበረው አሠራር የመሬት ጨረታ ከወጣ በኋላ በሦስትና በአራት ወራት እንኳ ውጤቱ አይታወቅም ነበር። አሁን ባለው አሠራር ተጫራቹ ዋጋ በዕለቱ ያስገባል። የጨረታውን ውጤት ተጫራቹ እዛው አዳራሽ ውስጥ እንዳለ በኮምፒዩተር ስክሪን እያየ የሚያውቅበትን አሠራር ፈጥረናል። ማንም ሰው እንደፈለገ መቀነስ፣ ማዛባትና መደ ለዝ የማይችልበት አሠራር ነው የፈጠርነው።

የይዘታ ማህደር ጉዳይ ብዙ ሰዎችን ሲያስለቅስ የቆየና «ማህደራ ጠፋ» የሚል አቤቱታ ክቡር ከንቲባው ቢሮ ድረ ስ የሚቀርብበት ሁኔታ ነበር። በአሁኑ ወቅት ግን ማህደሩን ፈልጎ የሚያጣ ሰው የለም። በአብዛኛው በቀበሌ፣ በተወሰነ መልኩ ደግሞ በክፍለ ከተማ ደረጃ በደቂቃ ውስጥ ማህደር

ሁኔታ ፈጥረናል። በዚህ ረገድ በተወሰነ ደረጃ የምንፈትሻ ቸው ጉዳዮች ቢኖሩም አሁን የተሻለ ሁኔታ ነው ያለው።

ካሳ ክፍያን በተመለከተ በተወሰነ ደረጃ የካሳ መመሪያውን አሻሽለናል። ወጥ መመሪያ አጽድቀን ግን ወደ ሥራ ገና አልገባንም። በሙከራ ደረጃ የምናየውና የምናጠራው ሁኔታ አለ። ያም ሆኖ በካሳ ክፍያ ረገድ ከቀድሞው በጣም የተሻለ ሁኔታ መኖሩ ግልጽ ነው።

እንደሚታወቀው የአሁኑ የከተማ አስተዳደር ሥልጣን በሚረከብበት ጊዜ ከ20 በላይ የመንገድ ፕሮጀክቶች የቆሙበትና አስተዳደሩ ለኮንትራክተሮችና ኮንሶልታንቶች ለባከነ ጊዜ ካሳ የሚከፍልበት ሁኔታ ነበር። አሁን በወሰን ማስከበር የተነሳ የቆመ አንድም ፕሮጀክት የለም። መንገዶች በፍጥነት እየተገነቡ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ የስልክ፣ የመብራትና የውሃ ወሰን ማስከበር ችግር በማይፈጥርበት ደረጃ ላይ ነው ያለው።

ያለስጋት ለልማት መሬት የማቅረብ ሁኔታም ተመቻችቷል። ለጥቃቅንና አነስተኛና ለቤቶች ልማት ቦታ ማቅረብም በጣም ቀላል እየሆነ ነው። ለዩኒቨርሲቲዎችና ሆስፒታሎችም ያለ ችግር ቦታ ማቅረብ የሚቻልበት ደረጃ ላይ ነው የደረሰነው። መሬትን ለመሠረተ ልማት፣ ለቤት ልማትና የሥራ እድልን ለመፍጠሪያ በነፃ በማቅረብ እንዲሁም በጨረታ ተደራሽ በማድረግ ፍትሃዊነትን የሚያረጋግጥ መሠረት ተጥሏል።

ወጥቶ አገልግሎት የሚሰጥበት ሁኔታን ለመፍጠር ተችሏል።

የግንባታ ፍቃድም በቀናት ውስጥ የሚሰጥበት ሁኔታ ተመቻችቷል። የምትክ ቦታ አሰጣጥን በተመለከተ የመሬቶቹ ቁጥር ተጠቅሶ በእጣ የሚሰጥበትን

በአጠቃላይ ከምንጠብቀው አንጻር በተለይም ከረጅም ጊዜ እቅዳችን አኳያ ብዙ ቢቀረንም በርካታና ከፍተኛ ሊባሉ የሚችሉ ተስፋ ሰጪ ሥራዎች ተሠርተዋል። በመሬት ዘርፍ ህገወጥነትን በመከላከል፣ መሬትን ግልጽ በሆነ አሠራር በማቅረብና በፍትሃዊነት በማገልገል ረገድ በርካታ ተግባራት ተከናውነዋል። የአሁኑ

የከተማ አስተዳደር ሥልጣን ከተረከበ ወዲህ በዘርፉ ያደረገው ለውጥ ቀደም ሲል ከነበረው ሁኔታ ጋር ሲነገግ ፀር በማንኛውም መለኪያ ከፍተኛ ሊባል የሚችል ነው።

ሥነምግባር:- በከተማው መሬት አስተዳደር አማካይነት በሚታተሙ የይዘታ ማረጋገጫ ካርታዎች ላይ ምን ያህል ክትትልና ቁጥጥር ይደረጋል?

አቶ መኩሪያ:- አዲሱ የከተማ አስተዳደር ብዙ የይዘታ ማረጋገጫ ካርታ ያሳተመበት ሁኔታ አልነበረም። አብዛኛዎቹ ካርታዎቹ ቀድሞ የታተሙ ናቸው። ካርታዎችን በሚመለከት ከፍተኛ ጥንቃቄ የሚጠይቀው ከማሳተሙ ጀምሮ ነው። ከታተሙ በኋላ ደግሞ በማዕከላዊ ደረጃ ተመዝግበው ስለ አወጣጣቸውና ምን ላይ እንደሚውሉ ክትትል አድርጎ ሥራ ላይ በማዋል ረገድ ትልቅ ክፍተት ነበር። በአሁኑ ወቅት ግን በከተማው በተካሄደው የመሠረታዊ አሠራር ሥርዓት ለውጥ ካርታን በሚመለከት የግልጽነትና የተጠያቂነት አሠራርን የሚያረጋግጥ መመሪያ ወጥቷል። ይህም ካርታ እንዴት መታተም እና መሰራጨት እንዳለበት በግልፅ የሚያሳይ በመሆኑ በአሁኑ ጊዜ ከይዘታ ማረጋገጫ ካርታ ጋር በተያያዘ በተሻለ ደረጃ እየተሠራ ነው ብሎ በእርግጠኝነት ለመናገር ይቻላል።

ቀደም ሲል የወጡ ካርታዎችን ደግሞ ከፍተኛ ደረጃን በጠበቀ፣ ተአማኒነታቸውን ባረጋገጠና ከእንግዲህ በኋላ ችግር በማይፈጥር መልኩ ቀይሮ ለማስተካከል ቅድመ ዝግጅት እያደረገን ነው። የተለያዩ ሰነዶች ኖሯቸው የይዘታ ካርታ ለሌላቸው ቁጥራቸው 100 ሺህ ለሚጠጉ ሰዎች ካርታ ለመስጠትም ዝግጅት በማድረግ ላይ እንኛለን።

ሥነምግባር:- በከተማዋ የግንባታ ቦታ ወስደው ሥራ በማይጀምሩ አልሚዎች ላይ ተገቢውን ክትትልና ቁጥጥር በማድረግ ወቅታዊ እርምጃ በመውሰድ ረገድ ችግር እንዳለ ይነገራል። በዚህ ላይ የእርስዎ ምላሽ ምንድን ነው?

አቶ መኩሪያ:- በዋናነት የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር አሠራሩን ሲያስተካክል ከፍተኛ ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ነው። አስተዳደሩ ለሦስት ጉዳዮች ትኩረት በመስጠት ነው አሠራሩን እያስተካከለ ያለው።

አንደኛው ጉዳይ በሕገ ወጥ መንገድ ሀብት መፍጠር ኪሳራ እንደሚያስከትል በማሳየት ላይ ትኩረቱን ያደረገ ነው። ሁለተኛው ትኩረት የተደረገበት ጉዳይ ለልማታዊ ባለሀብቶችና ጉዳዩ ለሚመለከታቸው የሀብተሰብ ክፍሎች መሬት የማቅረብ ሥራ መሥራትና በዚህ ውስጥም የከተማው አስተዳደር ለልማታዊ ባለሀብቶች ያለበትን ተጠያቂነት አገልግሎት ማሳየት ላይ ነው። ይህም በመሆኑ መሬት ወስደው በወቅቱ ግንባታ የማይጀምሩትን ባለሀብቶች በተወሰነ ደረጃ የመታገስ በትዕግስትም ወደ ትክክለኛው መስመር የማስገባት መርህ ነው የተከተለው። ያጠፋውን ሁሉ መቅጣት ሳይሆን ጥፋቱ የደረሰው በእኛ በቂ ድጋፍ አለማድረግ ሆኖ ሲገኝ በተወሰነ ደረጃ የታገ ስንበት ሁኔታ አለ። ይህም ሆኖ ከየካቲት 1997 በፊት የግንባታ ጊዜ ያለፈባቸው በመቶ የሚቆጠሩ ባለሀብቶች ይዘታቸው ተሰርዞ መሬቱ ወደ ከተማው አስተዳደር እንዲመለስ ተደርጓል። ከእነርሱ የተመለሰው መሬትም ለመኖሪያ ቤት ልማትና ለሌሎች የልማት እንቅስቃሴዎች እንዲውል እየተደረገ ነው። በከተማው ከየካቲት 1997 በኋላ የግንባታ ጊዜ ባለፈባቸው ባለሀብቶች ይዘታ ላይ እርምጃ

እንደምንወስድ ማስጠንቀቂያ በመስጠትም ብዙዎቹ (ትልልቅ ባለሀብቶችን ጨምሮ) ወደ ልማት እንዲገቡ ተደርጓል።

ሦስተኛው ትኩረት ያደረግንበት ጉዳይ ከእንግዲህ በኋላ መሬት በሚሰጥበት ጊዜ መሬቱ ለልማታዊ አገልግሎት ብቻ መዋል የሚገባው መሆኑ ላይ ነው። በመሆኑም በእርግጥም ወደ ልማት ሊገባ ለሚችል፣ አቅም ላለውና ቅድመ ዝግጅት ላጠናቀቀ ሰው ባወጣነው ግልፅ መመሪያ መሠረት በጨረታም ሆነ በድርድር መሬት የመስጠት ሁኔታን ነው የምንከተለው።

ሥነምግባር:- በአዲስ አበባ ከተማ የመሬት አስተዳደርንና ይዘታን ከሙስናና ብልሹ አሠራር የጸዳ ለማድረግ የከተማው አስተዳደርና የፌዴራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ምን ያህል ተቀራርበው እየሠሩ ይገኛሉ? በዚህ ረገድ ከሀብተሰብ ምን ይጠበቃል?

አቶ መኩሪያ:- ከላይ እንደገለፅኩት የፌዴራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ከአዲስ አበባ ከተማ ሕገ ወጥ የመሬት አስጣጥና ይዘታ ጋር በተያያዘ ህገ-ወጥነትን ለመከላከል በርካታ ተጠርጣሪዎችን ለፍርድ በማቅረብ እንዲሁም ከከተማው የመሬት አስተዳደር ጋር በተያያዘ ለሙስናና ብልሹ አሠራር የሚያጋልጡ አሠራሮችን በማጥናት የመፍትሄ ሃሳቦችን በማቅረብ ከፍተኛ እንቅስቃሴ አድርጓል። በዚህ እንቅስቃሴ ውስጥ ሁሉ የከተማው አስተዳደር ከኮሚሽኑ ጋር ተግባራዊና ተቀራርቦ ሠርቷል። በመረጃ መለዋወጥ ረገድና የህዝብን ንቃተ ህሊና ከማጎልበት አንጻርም አብረን እንሠራለን ብለን እናስባለን። ይህ ተደጋግሮና ተቀራርቦ የመሥራት ሁኔታ በቀጣይም ተጠናክሮ እንደሚቀጥል እምነታችን ነው።

በተለይም ከአሁን በኋላ የሀብተሰብን አስተሳሰብ ከመቅረፅ አንጻር የጎላ ሥራ ይሠራል ብዬ አምናለሁ። በዚህ ረገድ ኮሚሽኑ የግንዛቤ ማስጨበጥ ሥራዎቹን በማጠናከር «በሕገ ወጥና በአቋራጭ መንገድ መክበር ይቻላል» የሚል የተሳሰተ አስተሳሰብን ተሸናፊ በማድረግ በኩል ይበልጥ እንደሚያግዘን ተስፋ አለኝ።

የከተማውን የመሬት አስተዳደር ከሙስና የፀዳ በማድረግ ረገድ ከሕብረተሰቡ ምን ይጠበቃል ለሚለው በዚህ ረገድ ሀብተሰቡ የሚኖረው ድርሻ ከፍተኛ ነው ብዬ አስባለሁ። ሀብተሰቡ አገልግሎት ለማግኘት ወደ ተለያዩ ተቋማት ሲሄድ ህጋዊነትን ብቻ ተከትሎ መስተናገድ ይኖርበታል። በምንም መልኩ የብልሹ አሠራርና የሙስና ተዋናይ ከመሆን መቆጠብ ይገባዋል። ህጋዊነትን ያልተከተለ ጥያቄ ሲቀርብለት በመጀመሪያ ጥያቄው ተገቢ አለመሆኑን በድፍረትና በግልጽ የመቃወም በመቀጠል ደግሞ ለሚመለከተው አካል ጥቆማ በማቅረብ የዜግነት ድርሻውን መወጣት ይኖርበታል። ምክንያቱም በሙስና ጥቂቶች እንጂ ሀብተሰቡ ተጠቃሚ አይሆንምና። የከተማው አስተዳደር ከመሬት ጋር በተያያዘ ግልጽነትና ተጠያቂነት የሰፈነበት ሥርዓት ለመዘርጋት እያደረገ ያለው ጥረት ከዳር እንዲደርስ የሀብተሰቡ ትብብር ተጠናክሮ መቀጠል ወሳኝ ነው። ግልጽነትና ተጠያቂነት የሰፈነበት ሥርዓትን በማስፈን የመሬት አስተዳደርንና ይዘታን ከሙስና የጸዳ ማድረግ ደግሞ ሀገሪቱ ለተያያዘቸው የልማት እንቅስቃሴ መጠናከርና ለዲሞክራሲያዊ መንግሥት መጎልበት ከፍተኛ ፋይዳ ይኖረዋል የሚል እምነት አለኝ። አመሰግናለሁ።

ከዚህም ከዚያም

ፀረ-ሙስና በሥነጥበብ

በሁሉም መስኮች ላይ ሙስና በተንሰራፋበት ሀገር ሙስናን እንዴት መዋጋት ይቻላል? በሚል የፓኪስታን ትራንስፓረንሲ ኢንተርናሽናል ለየት ያለ ስልት ነድፏል። የፓኪስታን ፕሬዚዳንት አሲፍ አሊ ዛርዳሪ በርካታ ሚሊዮን ዶላሮችን በስዊዘርላንድ ለመከላከል በሚል የቀረበባቸውን የሙስና ወንጀል ክስ ተከትሎ የትራንስፓረንሲ ኢንተርናሽናል የፀረ-ሙስና ትግል የተለየ አቅጣጫን ይዟል።

ይኸው ለየት ያለ ስልት በትምህርት ቤት ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ነው። ትራንስፓረንሲ ኢንተርናሽናል ተማሪዎች የሥነጥበብ ችሎታቸውን በመጠቀም ሙስናን እንዲዋጉ ጥሪ ያቀረበ ሲሆን ሙስናን ለመከላከል ጥሩ ዘዴ መሆኑን አምናበታል። በጥሪው መሠረት ተማሪዎቹ በርካታ ስዕሎችን ያቀረቡ ሲሆን ሥራዎቻቸው ከእድሜያቸው በላይ የሙስናን አስከፊ ገጽታ ቀድመው መረዳታቸውን ያስረዳል። በቀረቡት ስዕሎች ሙስናን በአሰራር፣ በእሳት እና በጠንቋይ ገጽታ መስለውታል።

በተጨማሪም ስዕሎቹ ሙስና ትምህርት ቤቶችን፣ ፖሊስን፣ ጻዕኖችን እና ቤተሰብን የሚጎዳ አደገኛ ኃይል እንደሆነ ያሳዩ ነበሩ። በተማሪዎቹ ከቀረቡት ስብስቦች መካከል በአንደኛው ፖስተር ስር “በአሁኑ ወቅት ሰዎች ከብሔራዊ ባንዲራቸው ይልቅ ሙስናን ያከብራሉ” የሚል ጽሁፍ ይነበባል።

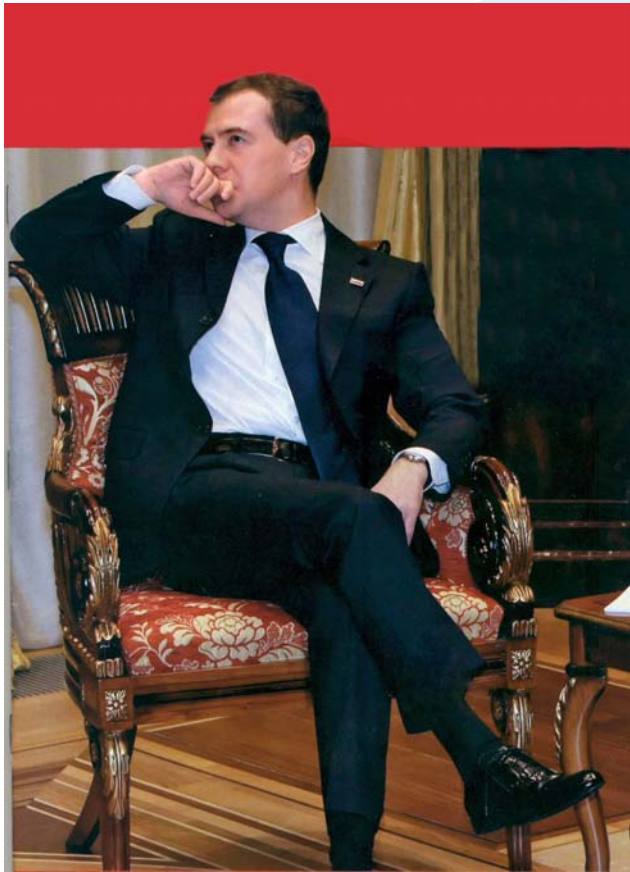
የትራንስፓረንሲ ኢንተርናሽናል የፓኪስታን ዋና ዳይሬክተር ሳኦድ ራሺድ እንደገለጹት ሙስና ወጣቶች ረዳት የለሽ ስሜት እንዲኖራቸውና የድብርት በሽታ ተጠቂ እንዲሆኑ ያደርጋል። ተማሪዎች በብዙ ጥረት ተምረው ዲግሪያቸውን ከያዙ በኋላ ሥራ ለማግኘት ሲቸገሩ ለከፋ የሞራል ውድቀት ይዳረጋሉ። በተለይም ደግሞ ንደኞቻቸው በጉቦ እና በዘመድ ሥራ ማግኘታቸውን ሲረዱ ለከፋ የሰነል ቦና ችግር ይዳረጋሉ በማለት አስረድተዋል። በመጨረሻም ሁኔታው ሙስና ውስጥ ካልገቡ የትም እንደማይደርሱ እስከ መደምደም ድረስ ያደርሳቸዋል። በመሆኑም በሥነጥበብ አማካይነት ወጣቶች ሙስናን አስመልክቶ የሚፈጠር ባቸውን ስሜት አስተማሪ በሆነ መንገድ የሚገልጹበትን መንገድ ትራንስፓረንሲ ኢንተርናሽናል አመቻችቷል።

ዘ ፒክቸር ሾው ሜይ 26 2010

በሩስያ የባለሥልጣናት ሕገወጥ ንብረት

የሩስያ የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር የሙስኛ ባለሥልጣናትን ሕገወጥ ንብረት ለመውረስ እንዲቻል አስፈላጊ የሆኑ የሕግ ማእቀፎች እንዲሻሻሉ ግፊት እያደረገ ነው።

ሚኒስቴሩ ወደዚህ እንቅስቃሴ ውስጥ የገባው የሀገሪቷ ፕሬዚዳንት ዲሚትሪ ሜድቪደቭ ጉዳዩን አስመልክቶ እርምጃ እንዲወሰድ ያስተላለፉትን ትእዛዝ ተከትሎ ነው።

ፕሬዚዳንት ዲሚትሪ ሜድቪደቭ

የሀገሪቷ የአንዳንድ ባለሥልጣናት ንብረትና እና ገቢያቸው የማይመጣጠን መሆኑ በህዝቡ ዘንድ ቅሬታን እየፈጠረ መሆኑን የሀገር ውስጥ ጉዳይ ምክትል ሚኒስትር ገልጸዋል። ሚኒስትሩ ጨምረው እንደተናገሩት የሩስያ ፕሬዚዳንት የመንግሥት ባለሥልጣናት ገቢያቸውንና ንብረታቸውን እንዲያስመዘግቡ ጥሪ አቅርበዋል። ተፈጻሚ ነቱን ለማረጋገጥ የሕግ ማሻሻያዎችን ማድረግና ንብረታቸውም የሚወረስበትን አሠራር መዘርጋት ያስፈልጋል።

የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስትሩ የከፍተኛ ባለሥልጣናትን ገቢና ንብረት የያዘ ዝርዝር መረጃ አሳትሞ ይፋ ባደረገው መሠረት ከባለሥልጣናቱ መካከል ከፍተኛ ክፍያ እና ንብረት ያስመዘገቡት የሴይንት ፒቲስርጉ የፖሊስ አዛዥ ናቸው። የፖሊስ አዛዥ አጠቃላይ ገቢ በድምሩ 23 ነጥብ 8 ሚሊዮን ፋብል ወይም 762 ሺህ ዶላር ሲሆን ንብረታቸው ደግሞ አንድ የመኖሪያ ቤት፣ አፓርታማ፣ በትርፍ ጊዜ መዝናኛ ቤት እና ሦስት መሬቶችን ያካተተ ነው።

በአሁኑ ወቅት የሕግ አስፈጻሚ አካላት የባለሥልጣናት ትክክለኛ ገቢና ንብረታቸው አለመመጣጠኑን ሲረዱ አስፈላጊውን እርምጃ አይወስዱም። በመሆኑም እርምጃዎችን

ለመውሰድ ይቻል ዘንድ የሕግ አውጪ አካላቱ በተያዘው የፈረንጆች አመት በሕጉ ላይ ማሻሻያዎችን በማድረግ እንደሚያጸድቁ ይጠበቃል። በሚጸድቀው ሕግ መሠረት ምን ጩ ያልታወቀ ንብረት ያካበቱ ባለሥልጣናት የንብረታቸውን አመጣጥ የማስረዳት ሽክም ወይም ግዴታ ይጣልባቸዋል።

ባለሥልጣናቱ ምንጩ ያልታወቀ ንብረት ከየት እንዳመጡ ሲጠየቁ ምናልባት የሴት አያታቸው የወርቅ ጥርስ ወይም ወንድ አያታቸው የቀበሩት ሀብት ትዝ ሊላቸው ይችላል ይሆናል፤ ያም ሆነ ይህ ግን ተጨባጭ የሆነ ማስረጃ ማቅረብ ግድ ይላቸዋል በማለት የሀገሪቷ አንድ ባለሥልጣን ገልጸዋል።

በሩሲያ ሙስናን እና የፖሊሶች ሥነምግባርን አስመልክቶ የሀዘቡ ቅሬታ እየጨመረ በመምጣቱ ፕሬዚዳንቱ ዲሜትሪ ሪ ሜድቪዴቭ በሀገሪቷ ከ50 አመታት ወዲህ ያልተከናወነ ወንድ ትልቅ የተባለለትን የሕግ አፈጻጸም ግምገማ አከናወኑዋል። በማስከተልም ፕሬዚዳንቱ የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስትር ሠራተኞች ቁጥር 20 በመቶ እንዲቀነሰና በልዩ ሁኔታ የፖሊሶ ኃይል በፌደራል ፋይናንስ ሥር እንዲካተት ትዕዛዝ አስተላልፏል። የሩሲያ የሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስትር ሰራተኞች ብዛት 1 ነጥብ 4 ሚሊዮን ሲሆን ከሀገሪቱ የመከላከያ ሰራዊት ቁጥር ጋር ተመጣጣኝ መሆኑን የሀገሪቷ ጠቅላይ ሚኒስትር ቭላድሚር ፑቲን ባለፈው የፈረንጆች አመት ገልጸዋል።

የሩሲያ ሀገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስትር እንደገለጸው በሀገሪቱ ባለፈው የፈረንጆች አመት ብቻ በ13 ሺህ 141 የሙስና ጉዳዮች ላይ ምርመራ ተካሂዷል።

በዝነስ ዊክ ሜይ 26 2010

“ድምጽ አልባው” ሙስና አፍሪካን እያዳረሳት ነው፡- የዓለም ባንክ

የዓለም ባንክ በቅርቡ ባወጣው አመታዊ የአፍሪካ ልማት ጠቋሚ ሪፖርት ላይ “ድምጽ አልባው” ሙስና በአህጉሪቱ እየተስፋፋ እንደሚገኝ ገልጿል። ሪፖርቱ እንደሚያስረዳው “ድምጽ አልባው” ሙስና በአህጉሪቱ የሚገኙ የመንግስት ሰራተኞች ለስራቸው ከሚከፈላቸው ደግሞ ተመጣጣኝ የሆነ አገልግሎት ለህብረተሰቡ እንዳይሰጡ ምክንያት ሆኗል።

“ድምጽ አልባው” ሙስና የአገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት ላይ አሉታዊ ተጽእኖ በማሳደር ህብረተሰቡ ስርዓቱን እንዲንቅና እምነት እንዳይኖረው እያስገደደ ይገኛል። እንደ ሪፖርቱ ገለጻ ሁኔታው በተለይ በአህጉሪቱ የሙስና ችግር ከጉቦና መደለያ ባለፈ በትምህርትና የአህጉሪቱ የጀርባ አጥንት በሆነው የግብርና መስክ ላይም ከፍተኛ ተጽእኖ እያሳደረ ይገኛል። ችግሩ በመላ አህጉሪቱ እየተስፋፋ በመሆኑ ህይወታቸው በመንግስት በኩል በሚሰጡ የተለያዩ አገልግሎቶች ላይ የተመሰረተውን የአፍሪካ ደሃ ህዝቦችና የሃገሪቱን ልማት አደጋ ላይ እንደጣለው ሪፖርቱ ጠቁሟል።

በዓለም ባንክ የአፍሪካ ዋና የምጣኔ ሀብት ባለሞያ ሻንታ ዴቫራጃን እንዳብራሩት ምንም እንኳን እስካሁን “ድምጽ አልባው” ሙስና ጎልቶ ያልወጣና በብዛት ያልተወራሰት ቢሆንም በህብረተሰቡ የአለት ተአለት ኑሮ ላይ አሉታዊ ተጽእኖ እያሳደረ ይገኛል።

ሪፖርቱ ሙስናው የተጠቀሱትን ዘርፎች በምን መልኩ እያሰጋ እንደሚገኝ ሲያብራራ እ.ኤ.አ በ 2004 በምእራብ ኬንያ ገጠራማ አካባቢ በሚገኙ የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ላይ የተደረገ ጥናት 20 በመቶ የሚሆኑት መምህራን በስራ ገበታቸው ላይ እንደሚይገኙ ያሳያል። በሌላ በኩል በዩጋንዳ የተካሄዱ ተመሳሳይ ጥናቶች እንደሚጠቁሙት የመምህራን በስራ ገበታቸው ላይ ያለመገኘት ችግር እ.ኤ.አ በ 2002, 27 በመቶ በ 2007 ደግሞ 20 በመቶ እንደነበር ይገልጻሉ።

እንደ ሪፖርቱ የግብርናውን መስክ በሚመለከት በአምራቾችና በነጋዴዎች አካባቢ ባለው የላላ ቁጥጥር ምክንያት በ 1990 ዎቹ በምእራብ አፍሪካ ሃገራት አገልግሎት ላይ ከዋለው ማዳበሪያ 43 ከመቶው አስፈላጊ የሆነውን ንጥረ ነገር ያላሟላ ነው። በጤናው ዘርፍ ደግሞ ከስራ ገበታቸው አብዝተው የሚቀሩ የህክምና ባለሞያዎች ቁጥር ከፍተኛ እንደሆነ ያመለክተ ሲሆን መድሃኒቶችን በተመለከተ በ1990 ዎቹ በምእራብ አፍሪካዊቷ ሃገር ናይጄሪያ የሚገኙ መድሃኒት ቤቶች ከሸጧቸው መድሃኒቶች መካከል 50 በመቶው ተመሳሳለው የተሰሩ እንጂ ትክክለኛ መድሃኒት አለመሆናቸውን አረጋግጧል።

የ “ድምጽ አልባው” ሙስና ዋና ጎጂ ገጽታ በተጠቀሱት ዘርፎች ላይ የረዥም ጊዜ ተጽእኖ ማሳደሩ መሆኑን ከሪፖርቱ መረዳት ይቻላል። አዘውትረው ከስራ በሚቀሩ መምህራን ምክንያት ተገቢውን ትምህርት የተነፈገ ልጅ ወይም ህፃን ለትምህርት የሚኖረው ፍላጎት ይቀንሳል፤ ትምህርቱንም ለማቋረጥ ከመገደዱም ባሻገር ለወደፊት ትምህርቱ መሰረት የሚሆነውን በቂ እውቀት ስለማያገኝ ራሱን፣ ቤተሰቡን ብሎም ሃገሩን በተገቢው መንገድ መጥቀም ሊሳነው ይችላል።

ሪፖርቱ እንደገለጸው በጤናው ዘርፍ የመድሃኒትና የባለሞያ ያ እጥረት፣ በወባና በሌሎች በሽታዎች ምክንያት የሚከሰተውን ሞት ያበራክተዋል። በሌላ በኩል ገበሬው ለምርት እድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ በሚያደርግና ጥራቱ በተጠበቀ ማዳበሪያ ምትክ ተገቢው ንጥረ ነገር የጎደለው ማዳበሪያ ሲቀርብለት ከነጭራሹ ማዳበሪያ መጠቀም ለማቆም ሊገደድ የሚችል ሲሆን ይህ ሁኔታ በሃገርና በአህጉር ደረጃ ለምርት መቀነስ ምክንያት መሆኑ አያጠራጥርም።

በተጨማሪም ሪፖርቱ የአፍሪካን የምጣኔ ሀብት ጠቋሚ መረጃዎችንና “ድምጽ አልባው” ሙስና በምን መልኩ በአህጉሪቱ የአጭርና የረዥም ጊዜ የልማት እቅዶች መሳካት እንቅፋት እንደሆነ አብራርቷል። ምንም እንኳን “ድምጽ አልባው” ሙስናን ለመዋጋት የፖሊሲና የተቋማት ቁርጠኝነት ጠቀሜታው የጎላ ቢሆንም በዋናነት ግን የህብረተሰቡን ተጠያቂነትና ተሳትፎ የሚሻ መሆኑን ዴቫራጃን ጨምረው መግለጻቸው በሪፖርቱ ተካትቷል።

ቻታም ሀውስ የተባለ ለንደን የሚገኝ የምርምር ቡድን አባል የሆኑት ጆዌል ኪባዞን በበኩላቸው በዓለም ባንክ በኩል ሪፖርቱ ይፋ መሆኑ ለችግሩ መፍትሄ ከመፈለግ አንጻር የመጀመሪያው እርምጃ መሆኑን ገልጸው ሌሎች አለም አቀፍ ድርጅቶችም የችግሩን አሳሳቢነት ለመጠቀም የበለጠ መስራትና በአፍሪካ መንግስታት ላይ ግፊት ማሳደር ይጠበቅባቸዋል ብለዋል።

ምንጭ፡- የዓለም ባንክ እና ሌሎችም

ትኩረት

የመሬት ወረራው በሕግ ሲዳኝ

የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የተቋቋመው አግባብነት ካላቸው አካላት ጋር በመተባበር የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ትምህርቶችን በማስፋፋት የነቃና ሙስናን ሊሸከም የማይችል ኅብረተሰብ ለመፍጠር፣ የሙስና ወንጀልንና ብልሹ አሠራርን ለመከላከል እንዲሁም የሙስና ወንጀልንና ብልሹ አሠራርን ለማጋለጥ፣ ለመመርመርና ለመክሰስ ነው። ከዚህ አንጻር ኮሚሽኑ በአሁኑ ወቅት በርካታ አበረታች ተግባራትን አከናውኗል።

የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ትምህርቶችን በማስፋፋት ረገድ እስከ 2002 ዓ.ም ድረስ ከ136,000 ለሚበልጡ የኅብረተሰብ ክፍሎች የግንዛቤ ማስጨበጫ ያ በፊት ለፊት ትምህርት አማካይነት ግንዛቤ ማስጨበጫ በጥ ተችሏል። ከዚህ ጎን ለጎን ኅብረተሰቡን እያዘናኑ በሚያስተምሩ አጫጭር የፊደላዊና የቴሌቪዥን ስፖንሶር፣ ድራማዎች፣ ቴሌ ኮንፈረንሶችና ቶክ ሾዎች እንዲሁም በሕትመት ውጤቶች አማካይነት በሚሊዮን ለሚቆጠሩ ዜጎች የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ትምህርት ተሰጥቷል። በመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና የልማት ድርጅቶች ውስጥ የሥነምግባር መከታተያ ክፍሎችን በማቋቋም በተቋሞቹ ውስጥ ለሙስናና ብልሹ አሠራር በር የሚከፍቱ አሠራሮችን እያጠኑ ለሚመለከተው የመሥሪያ ቤቱ የበላይ አካል እያሳወቁና እንዲስተካከሉ እያደረጉ ይገኛሉ።

በተመሳሳይ ኮሚሽኑ ከ140 በላይ የመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና የልማት ድርጅቶች ውስጥ ለሙስናና ብልሹ አሠራር በር የሚከፍቱ አሠራሮችን በማጥናት የመፍትሄ ሃሳቦችን በማቅረብ ተግባራዊነታቸውንም ክትትል በማድረግ ላይ ይገኛል። ኮሚሽኑ ከተቋቋመ ጊዜ ጀምሮ እስከ 2002 ዓ.ም መጨረሻ ድረስ 14,400 የሙስና ወንጀል ጥቆማዎችንና አቤቱታዎችን ተቀብሎ የተለያዩ ውሳኔዎችንም አሳልፏል። በኮሚሽኑ ስልጣን ክልል ውስጥ የሚወድቁትን ጥቆማዎችና አቤቱታዎች እንደየጉዳዩ ክብደት እና ቅደም ተከተል የምርመራ ሥራዎችን በማካሄድ አጥፊዎችን ለፍርድ የማቅረቡን ተግባር አከናውኗል። በማከናወን ላይም ይገኛል። በዚህ ረገድ በተጠቀሰው ጊዜ 500 በሚጠጉ የሙስና ወንጀል ፈጻሚዎች ላይ ከአንድ ዓመት እስከ 21 ዓመት የሚደርስ እስራት እንዲፈረድባቸው ተደርጓል። በ1997 ዓ.ም ተካሂዶ የነበረውን ሀገር አቀፍ ምርጫ ምክንያት በማድረግ በተለይ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ከፍተኛ የመሬት ወረራ መፈፀሙ ይታወሳል። በመሆኑም ኮሚሽኑ እነዚህ ሕገወጥ የመሬት ወረራ እንዲፈፀም ሁኔታዎችን ያመቻቹት የመንግሥት ሠራተኞችና የሥራ ኃላፊዎች፣ ደላሎችና ሌሎች ተባባሪ ግለሰቦችን በጀመረው ምርመራ አማካይነት በቁጥጥር ሥር አውሏል። በወንጀሉም የተገኘውን መሬት እንዲታገድ አድርጓል። በምርመራ ውጤቱም መሠረት ኮሚሽኑ ክስ አቅርቦ ሲከራከር ቆይቷል፤ አሁንም ክርክር እያደረገባቸው ያሉ ጉዳዮች አሉ። በዚህ መሠረት በ2002 በጀት ዓመት

ኮሚሽኑ ከመሬት ወረራ ጋር በተያያዘ የተሳተፉትን ክስ መስርቶ ያስፈረደባቸውን መዝገቦችና የተሰጠውን የፍርድ ቤት ውሳኔ በዚህ ጽሁፍ ለመዳሰስ እንሞክራለን።

የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት ሚያዝያ 14 ቀን 2002 ዓ.ም ባዋለው ችሎት በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ከ205 ሚሊዮን ብር በላይ የሚያወጣ የመንግሥት መሬት በሕገ ወጥ መንገድ በመሸጥ የሙስና ወንጀል የፈፀሙ ሰባት ግለሰቦች ከሁለት እስከ 15 ዓመታት በሚደርስ እስራትና ከብር 500 እስከ 20,000 በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት እንዲቀጡ ውሳኔ አስተላልፎባቸዋል። ፍርድ ቤቱ ውሳኔ ያስተላልፋቸው እነዚህ ግለሰቦች በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በተለያዩ ክፍለ ከተሞች ከ1998-1999 ዓ.ም በመንግሥት ሥራ ላይ ተቀጥረው በሚሠሩበት ወቅት በፈፀሙት ወንጀል ነው። ግለሰቦቹ በሕገ ወጥ መንገድ የመኖሪያ ቤት የኅብረት ሥራ ማኅበራትን በማደራጀትና በሥራ አጋጣሚ ያገኙትን ምስጢር በመጠቀም የማይገባ ጥቅም ለራሳቸውና ለሌሎች ለማስገኘት አስበው በመንቀሳቀስ በመንግሥትና በሕዝብ ሃብት ላይ ጉዳት አድርገዋል።

ኮሚሽኑ በመሠረተው ክስ መሠረት አንደኛ ተከላኝ በኃይሉ ለማድንቀ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የቦታና የቤት አስተዳደር መምሪያ ቴክኒሻን ሆኖ በሚሠራበት ወቅት በሥራው አጋጣሚ በዕጁ የገባውን የአዲስ አበባ ከተማ ማስተር ፕላን ከኮምፒዩተር ወደ ሲዲ ገልብጦ ወስዷል። ይህን በሕገወጥ መንገድ በሲዲ ያወጣውን ማስተር ፕላን መሠረት በማድረግና በኮምፒዩተር በመታገዝ በከተማው ያሉ ክፍት ቦታዎችን ለይቶ በማውጣት በወቅቱ ለማኅበራት ይፈቀድ የነበረውን የቤቶች ፕላን እያዘጋጀ «ሻላ» እና «ቦጋ» የተባሉ ሁለት ሕገወጥ የመኖሪያ ቤት የኅብረት ሥራ ማኅበራትን ከግብረ አበሮቹ ጋር አደራጅቷል። በእነዚህ የመኖሪያ ቤት የኅብረት ሥራ ማኅበራት የታቀፉ 468 አባላት ከ1981 ዓ.ም ጀምሮ በሕጋዊ መንገድ ተደራጅተው መሬት ያገኙ ለማስመሰል ሐሰተኛ ሰነዶችን፣ ደብዳቤዎችን፣ የመሥሪያ ቤቶችን ማኅተሞች እና ሳይት ፕላኖች መጠቀሙ በክሱ ላይ ተመልክቷል።

በተመሳሳይ በቅደም ተከተል ሁለተኛ እና ሦስተኛ ተከላኞች ደሃብ ገብረሕይወት በየካ ክፍለ ከተማ የማኅበራት ቡድን መሪ እና አባይ ለገሰ ወልዴ በኮልፌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ ሊዝ አፈፃፀም ውል አጣሪ ሆነው በሚሠሩበት ወቅት በመንግሥት የተሰጣቸውን የሥራ ኃላፊነት ያለ አግባብ በመገልገል ከአንደኛ ተከላኝ ከኃይሉ ድንቁ ጋር በጥቅም በመመሳጠር የህገወጥ ማኅበራቱን ፋይሎች በ1998 እና በ1999 ዓ.ም ወደ ክፍለ ከተሞች መዝገብ ቤቶች እንዲገቡ አድርገዋል። እንዲሁም የማኅበራቱ አባላት እያንዳንዳቸው ለአንደኛ ተከላኝ ብር 3000 እንዲከፍሉ በማስደረግ በግብረ አበርነት ሙስና ወንጀል ፈጽመዋል።

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

በሌላ በኩል ተክለድንግል ገብረሚካኤል የተባለው ስድስተኛ ተክላሽ ደግሞ ከአንደኛ ተክላሽ ጋር በመመሳመር «ሻላ» የተባለውን ሐሰተኛ የመኖሪያ ቤት የኅብረት ሥራ ማኅበር በመመሥረትና በሐሰተኛ መንገድ የተዘጋጀውን የማኅበሩን ፋይል በ1998 ዓ.ም በሁለተኛ ተክላሽ ደሃብ ገብረሐይወት አማካኝነት ወደ ዩካክፍለ ከተማ ማኅበራት ማደራጃ ጽሕፈት ቤት እንዲገባ በማድረግ 248 ሰዎች በሕገወጥ መንገድ መራት እንዲያገኙ አድርጓል። በዚህም ለራሱና ለማኅበሩ አባላት ሕገወጥ ጥቅም በማስገኘት በመንግሥትና በሕዝብ ላይ ጉዳት ማድረሱን የኮሚሽኑ ዐቃቤ ሕግ ክስ ያስረዳል። ሌሎች በቅደም ተከተል ሰባተኛ፣ ስምንተኛ እና ዘጠነኛ ተክላሾች መካከተ ታደሰ፣ ዳንኤል በላይ እና ሃብታሙ መኳንንት በበኩላቸው በ1999 ዓ.ም ከአንደኛ ተክላሽ ጋር ተመሳጥረው በሕገወጥ መንገድ የጥቅሙ ተካፋይ መሆናቸውን የኮሚሽኑ የዐቃቤ ሕግ ክስ አመልክቷል።

በአጠቃላይ ሁሉም ተክላሾች በወንጀሉ ሥራ እና በተገኘው ውጤት ሙሉ ተካፋይ በመሆን የሊዝ ግምቱ ብር ከ205,540,000 /ሁለት መቶ አምስት ሚሊዮን አምስት መቶ አርባ ሺህ/ በላይ የሚያወጣ የመንግሥት መራት ለራሳቸውና በሕገወጥ መንገድ ላደራጁቸው የማኅበር አባላት አክፋፍለው ሰጥተዋል። ተክላሾቹ በሙሉ ሃሳባቸውና አድራጎቻቸው በግብረ አበርነት በፈፀሙት በሥልጣን አለአግባብ መገልገል የሙስና ወንጀል ተክለው ሊፈረድባቸው ችሏል።

በክሱ ሂደትም ኮሚሽኑ ያቀረበባቸውን የሰውና ሰነድ ማስረጃዎች መከላከል ባለመቻላቸው የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት ሚያዝያ 14 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት አንደኛ ተክላሽ በኃይሉ ለማድን ቁ በ11 ዓመት ጽኑ እስራትና ብር 20,000 እንዲቀጣ ሲወሰን በሁለተኛ ተክላሽ ደሃብ ገብረሐይወት ላይ 15 ዓመት ጽኑ እስራትና የብር 20,000 ቅጣት ወስኗል።

በተመሳሳይ በሦስተኛ ተክላሽ አባይ ለገሰ ወልዴ እና በስድስተኛ ተክላሽ ተክለድንግል ገብረሚካኤል እያንዳንዳቸው በአምስት ዓመት ጽኑ እስራትና በቅደም ተከተል 1000 እና የ1500 ብር ቅጣት አስተላልፎባቸዋል።

እንዲሁም ጉዳያቸው በሌሎች የታየው በቅደም ተከተል ሰባተኛ፣ ስምንተኛ እና ዘጠነኛ ተክላሾች መካከተ ታደሰ፣ ዳንኤል በላይና ሃብታሙ መኳንንት እያንዳንዳቸው በሁለት ዓመት ጽኑ እስራትና ብር 500 እንዲቀጡ ችሎቱ ወስኗል። በተመሳሳይ የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት ሚያዝያ 18 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ከአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በሕገወጥ ማኅበር ስም የከተማ ቦታ በመውሰድ የሙስና ወንጀል የፈፀሙ ሰባት ግለሰቦች ላይ እስራትና የገንዘብ ቅጣት ወስኖባቸዋል። ኮሚሽኑ ክስ መስርቶባቸው ከተፈረደባቸው መካከል በኮልጌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ የመራት ልማት ጽሕፈት ቤት ውስጥ ሥራ አስኪያጅ የነበረው ወንድወሰን ዓለሙ በቀለ፣ የመራት ልማት አስተዳደር የቡድን መሪ ነበረው ዮሴፍ ከበደ መርኔ፣ የመራት አስተዳደር የሊዝ አፈፃፀም እና ክትትል ቡድን መሪ የነበረችው ገነት ማሞ ተምትሜ፣ የመራት ልማት አስተዳደር የቅየላ ሠራተኛ ሳምሶን በቀለ ቅጣው እንዲሁም በንግድ ሥራ የሚተዳደረው መሐመድ ሱሩር አብደላ እና ሙክታር ኑሪ ይገኙበታል። የኮሚሽኑ ዐቃቤ ሕግ በተከላሾቹ ላይ የመሠረተው የክስ መዝገብ እንደሚያስረዳው በተለያዩ የመንግሥት

የሥራ ኃላፊነትና ባለሙያነት ተመድበው ይሠሩ የነበሩት እነዚህ ተክላሾች ለራሳቸው የማይገባ ጥቅም ለማግኘትና ለሌሎች ለማስገኘት በማሰብ በሐሰተኛ ማኅበር ስም በሕገወጥ መንገድ ተደራጅተው የጋራ መኖሪያ ቤት /ኮንዶሚኒየም/ መሥሪያ ቦታ እንዲሰጣቸው ለጠየቁ ነጋዴ ግለሰቦች እና ዘመዶቻቸውን ደግሞ በማኅበር አባልነት እንዲገቡ በማድረግ በሥልጣናቸው ያለአግባብ ተገልግለዋል።

እነዚህ በንግድ ሥራ ላይ የተሠማሩት ግለሰቦች «አግራው የመኖሪያ ቤቶች የኅብረት ሥራ ማኅበር» የሚል ሐሰተኛ ማኅበር በራሳቸው፣ በሚስቶቻቸው እና በዘመዶቻቸው ስም በመመሥረት እንዲሁም የማኅበሩ አመራርና ጉዳይ አስፈፃሚዎች በመሆን ተንቀሳቅሰዋል። በዚህ የተነሳም በእነዚህ ነጋዴ ግለሰቦች፣ የመንግሥት የሥራ ኃላፊዎችና ባለሙያዎች አማካኝነት የሊዝ ግምቱ 51,335,575.20 የሚሆን መራት አለአግባብ ወስደዋል።

ተክላሾቹም የቀረበባቸውን የሰውና የሰነድ ማስረጃ መከላከል ባለመቻላቸው ፍርድ ቤቱ ከላይ በተጠቀሰው ቀን በዋለው ችሎት ወንድወሰን ዓለሙ በቀለ፣ ዮሴፍ ከበደ መርኔ እና ገነት ማሞ ተምትሜ እያንዳንዳቸው በሰባት ዓመት ጽኑ እስራትና ብር 2,000፣ አላዊ ሱሩር ቡሴር፣ መሐመድ ሱሩር አብደላ እና ሙክታር ኑሪ ደግሞ እያንዳንዳቸው በሦስት ዓመት ጽኑ እስራትና ብር 2,000 ቅጣት እንዲሁም ሳምሶን በቀለ ቅጣው በሁለት ዓመታት ጽኑ እስራትና ብር 500 እንዲቀጡ ወስኗል።

በተመሳሳይ ኮሚሽኑ በገነት ማሞ ተምትሜ የኮልጌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ የሊዝ ክትትል ቡድን መሪ እና ዓለም ይትባረክ ወ/ማርያም የክፍለ ከተማው የማኅበራት ማደራጃ ጽሕፈት ቤት ተወካይ ሆነው በሚሠሩበት ወቅት በሥልጣን አለአግባብ መገልገል ወንጀል በመሠረተው ክስ በእስራትና በገንዘብ መቀጮ እንዲቀጡ የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት ወስኖባቸዋል። እነዚህ ተክላሾች የማይገባ ጥቅም ለራሳቸው ለማግኘትና ለሌሎች ለማስገኘት አስበው «እሽት ፍሬ ቁጥር 2» ተብሎ የሚጠራ ሕገወጥ የጋራ መኖሪያ ቤት ሕንፃ ኅብረት ሥራ ማኅበር በማቋቋም በኮልጌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ ልዩ ስሙ ቤተል ተብሎ በሚጠራው አካባቢ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ያወጣውን የጋራ መኖሪያ ሕንፃ ኅብረት ሥራ ማኅበር መመሪያን በመጣስ ስፋቱ 864 ካሬ ሜትር የሚሆን ቦታ ማንነታቸው በግልጽ ላልታወቁ ግለሰቦች በሊዝ መልክ በካርታ ቁጥር ሊዝ/ዕጣ/19188/00 አዘጋጅተው መስጠታቸው በሰውና በሰነድ ማስረጃ ተረጋግጠዋል።

ተክላሾቹም የቀረበባቸውን የሰውና የሰነድ ማስረጃ መከላከል ባለመቻላቸው ገነት ማሞ በ17 ዓመት ጽኑ እስራትና ብር 16,000 እና ዓለም ይትባረክ በሦስት ዓመት እስራትና ብር 1,000 እንዲቀጡ ፍርድ ቤቱ ወስኗል።

በሌላ በኩል ወ/ሮ አልማዝ ኪዳኔ ግደይ የቦሌ ክፍለ ከተማ መራት ልማት አስተዳደር መምሪያ ማኅበር አጣሪ፣ ወ/ሮ ማህሊት አምሳሉ ደርሰህ የክፍለ ከተማው የንድፍ ሠራተኛ፣ ገረመው ተስፋዬ መኩሪያ በቦሌ ክፍለ ከተማ የቀበሌ 14/15 የነዋሪዎች አገልግሎት ኃላፊ ሆነው በሚሠሩበት ወቅት በሥልጣናቸው አለአግባብ በመገልገል በግል ሥራ ከሚተዳደሩ አቶ ሃድራ ሃቢብ በክረ እና የዓለምብርሃን ተስፋዬ አለሙ ጋር በመመሳመር በሐሰት በተዘጋጀ ካርታ የመንግሥት መራት በማስወሰድ ራሳቸውና ሌሎች እንዲጠቀሙ በማድረጋቸው በፈፀሙት የሙስና ወንጀል ተክለዋል።

ወ/ሮ አልማዝ ኪዳኔ የክፍለ ከተማው የመሬት ልማት አስተዳደር መምሪያ ማኅደር አጣሪ ሆኖ በምትሠራበት ወቅት ለአቶ የዓለምብርሃን ተስፋዬ ሕገወጥ የሰም ዝውውር በመፈፀም፣ ወ/ሮ ማህሌት አምሳሉ ደግሞ የተጭበረበረ ካርታን መሠረት በማድረግ የተሳሳተ የልኬት ሪፖርት በማቅረብ፣ አቶ ገረመው ተስፋዬ በበኩሉ አለአግባብ የነዋሪነት መታወቂያ በመስጠት እና ግለሰቡ በሕገወጥ መንገድ በአቶ ሃድራ ሃቢብ እንዲወከል ሁኔታዎችን በማመቻቸት ለወንጀሉ መፈፀም ተባባሪ ሆነዋል። አቶ የዓለምብርሃን ተስፋዬ ደግሞ በሐሰተኛ ሰነድ የተዘጋጀ ካርታ በተወካዩ ሃድራ ሃቢብ አማካኝነት ብር 40,000 በመሸጥ ሕገወጥ ተጠቃሚ መሆናቸውን የኮሚሽኑ ዐቃቤ ሕግ ክስ ጨምሮ ያስረዳል።

በመሆኑም ተከሳሾቹ የኮሚሽኑ የቀረበባቸውን የሰውና የሰነድ ማስረጃ መከላከል ባለመቻላቸው ፍርድ ቤቱ መጋቢት 7 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት የዓለምብርሃን ተስፋዬ በአራት ዓመታት ጽኑ እስራትና በብር 6,000፣ አቶ ሃድራ ሃቢብ በሦስት ዓመታት ጽኑ እስራትና በብር 5,000፣ ወ/ሮ መገሌት አምሳሉ በሦስት ዓመታት ጽኑ እስራትና በብር 1,000፣ ወ/ሮ አልማዝ ኪዳኔ በአንድ ዓመት እስራትና በብር 500 እንዲሁም አቶ ገረመው ተስፋዬ በአንድ ዓመት እስራትና በብር 300 እንዲቀጡ ወስኗል።

በተመሳሳይ 208 ሚሊዮን ብር የሚገመት 120,000 ካሬ ሜትር የከተማ ቦታ በመውሰድና በማስወሰድ ከተሳተፉ 13 ተከሳሾች መካከል ስምንቱ እንዲቀጡ ፍርድ ቤት ውሳኔ ሰጥቶባቸዋል። የኮሚሽኑ ዐቃቤ ሕግ ክስ እንደ ሚያስረዳው የመንግሥት ሠራተኛ ከነበሩት ተከሳሾች መካከል አንደኛ ተከሳሽ ሙሉሜ ረሽድ ሲራጅ በአዲስ አበባ ከተማ መሬት አስተዳደር ባለሥልጣን የይዘታና መረጃ መምሪያ ኃላፊ፣ ሁለተኛ ተከሳሽ ለማ ደግፌ አባይነህ የኮልፌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ መሬት አስተዳደር መምሪያ ኃላፊ፣ ሦስተኛ ተከሳሽ ደሃብ ገ/ሕይወት ብሩ በየካ ክፍለ ከተማ ማኅበራት ማስፋፊያ ቡድን መሪ፣ ስድስተኛ ተከሳሽ ሚናታህ አብዱ ዩሱፍ በሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር የጥቃቅንና አነስተኛ ተቋማት ቡድን መሪ ሆነው በሚሠሩበት ወቅት የተሰጣቸውን የሥራ ኃላፊነት አለአግባብ በመገልገል የማይገባ ጥቅም ለራሳቸው ለማግኘትና ለሌሎች በንግድና በድለላ ሥራ ለተሰማሩትና በቅደም ተከተል ዘጠነኛ፣ አስረኛ፣ 11ኛ እና 12ኛ ተከሳሾች ለሆኑት ቆንጆት ደስታ መከራይ፣ መኮንን ወለላ ካሳ፣ ዮሴፍ ጌትነት አበበ እና ሠለሞን ግርማ ማኅተሙ ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለማስገኘት ተንቀሳቅሰዋል። እንዲሁም በግል ሥራ የተሰማሩት የመንግሥትን ጥቅም ለመጉዳትና የማይገባ ጥቅም ለራሳቸው ለማግኘት አስበው በወንጀሉ በሙሉ ፍላጎታቸው በመሳተፍ የሙስና ወንጀል ፈጽመዋል።

በዚህ መሠረት ሙሉሜ ረሽድ ሲራጅ፣ ለማ ደግፌ አባይነህ፣ ወ/ሮ ደሃብ ገ/ሕይወት ብሩ እና ሚናታህ አብዱ ዩሱፍ በመንግሥት የተሰጣቸውን ኃላፊነት ወደ ጎን በመተው «ሆህተ ምሥራቅ»፣ «ታዳጊ ተክል»፣ «ገነት በር» እና «አዋሽ 85» የሚባሉትን ነባር የመኖሪያ ቤት የጎበኘት ሥራ ማኅበራት ፋይሎችን አለአግባብ የተለያዩ ጥቅሞችን በመቀበል በግል ሥራ ለሚተዳደሩት ዮሴፍ ጌትነት እና ሠለሞን ግርማ አሳልፈው ሰጥተዋል። በተጨማሪም በማኅበራቱ ስም የተዘጋጁትን ሃሰተኛ ሰነዶች ተደራጅተው ወደ ክፍለ ከተማ መዝገብ ቤቶች እንዲመለሱና ሕጋዊ እንዲሆኑ እንዲሁም በሕጋዊ መንገድ እንዲስተናገዱ የተለያዩ ደብዳቤዎችን በመፃፈፍ ሕገወጥ የሆነ ሽፋንና እገዛ ሰጥተዋል።

ዮሴፍ ጌትነት እና ሰለሞን ግርማ ከ10ኛ ተከሳሽ መኮንን ወለላው ከፍተኛ መጠን ያለው ገንዘብ ተቀብለው «የአዋሽ 85» እና «ገነት በር» የመኖሪያ ቤት ጎበኘት ሥራ ማኅበራት ፋይሎችን የሸጡ ሲሆን መኮንን ወለላው ደግሞ የእነዚህን ነባር ማኅበራት ፋይሎች አለአግባብ በማውጣት በማኅበራቱ ስም የተዘጋጁ ሃሰተኛ ሰነዶች ተደራጅተው ተመልሰው እንዲገቡና ወደ ሌላ ክፍለ ከተማ እንዲላኩለት አድርጓል። በዚህም ግለሰቡ በ«አዋሽ 85» ማኅበር ስም ብር 33,283,776 የሚገመት 19,200 ካሬ ሜትር እዲሁም በ«ገነት» ማኅበር ስም ብር 77,662,144 ግምት ያለው 44,800 ካሬ ሜትር የመንግሥት መሬት በሕገወጥ ማኅበር ስም አለአግባብ በመያዝ ለግል ጥቅሙ አውሏል።

በተጨማሪም እነዚህ ግለሰቦች የመንግሥት ሠራተኛ ከነበሩት ተከሳሾች የተቀበሉትን የ«ሆህተ ምሥራቅ» እና የ«ታዳጊ ተክል» ማኅበራት ፋይሎችን ለዘጠነኛተኛ ካሳሽ ቆንጆት ደስታ በከፍተኛ ገንዘብ ሸጠዋል። ቆንጆት ደስታም በዚህ መልክ ያገኘቸውን ሰነድ የመንግሥት ሠራተኞችን በገንዘብ በመደለል ለሕገወጥ ማኅበራት ቦታ እንዲመቻቸላት በማድረግ በ«ሆህተ ምሥራቅ» ስም ብር 41,604,720 ግምት ያለው 32,000 ካሬ ሜትር፣ በ«ታዳጊ ተክል» ማኅበር ስም ብር 55,472,960 ግምት ያለው 24,000 ካሬ ሜትር የመንግሥት መሬት አለአግባብ በመውሰድ ለግል ጥቅሟ አውላለች።

በመሆኑም ተከሳሾቹ የቀረበባቸውን ማስረጃ መከላከል ባለመቻላቸው ፍርድ ቤቱ የካቲት 12 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ሙሉሜ ረሽድ ሲራጅ በሰባት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 5,000፣ ለማ ደግፌ አባይነህ እና ደሃብ ገ/ሕይወት እያንዳንዳቸው በስምንት ዓመታት ጽኑ እስራትና በብር 6,000፣ ሚናታህ አብዱ ዩሱፍ በሰባት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 3,000፣ ቆንጆት ደስታ በሁለት የተለያዩ ክሶች በስምንት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 20,000፣ መኮንን ወለላው ካሳ በሁለት የተለያዩ ክሶች በዘጠኝ ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 15,000 እንዲሁም ዮሴፍ ጌትነት እና ሰለሞን ግርማ እንዳንዳቸው በሁለት የተለያዩ ክሶች የ10 ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 6,000 እንዲቀጡ ወስኗል።

በተመሳሳይ አንደኛ ተከሳሽ ተሞገስ ወልደ መላክ በኮልፌ ቀራንዮ ክፍለ ከተማ የማኅበራት ማደራጃና ማስፋፊያ ቡድን መሪ ሆነው በሚሰሩበት ወቅት በግል ሥራ ከሚተዳደሩት ከነጋሽ ሰማን እና ከአንዋር ጀማል ጋር በመመሳጠር የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደርን የጎበኘት ሥራ ማኅበራት አደረጃጀትና አፈፃፀም መመሪያ በሚቃረን መልኩ አንደኛው ተከሳሽ «ታሕቢብ ቁጥር 2/13» በሚል ስያሜ በሕገወጥ መንገድ በሁለት ግለሰቦች የተመሠረተው ማኅበር ለሕጋዊነት የሚያስፈልጉ መስፈርቶችን ያላሟላ መሆኑን እያወቀ የማኅበሩን የአባላት ዝርዝር የያዘ ቅጽ አጽድቆ ከሌሎች ሕጋዊ ማኅበራት ጋር እንዲካተት አድርጓል። ከዚህ በተጨማሪም ተከሳሹ በሕገወጥ መንገድ የተደራጀውን ማኅበር ሕጋዊ እንደሆነ አድርጎ ለክፍለ ከተማው መሬት አስተዳደር የማረጋገጫ ደብዳቤ ጽፎ ሰጥቷል።

ከዚህ ጋር በተያያዘ ነጋሽ ሰማን እና አንዋር ጀማል ሕገወጥ ጥቅም ለማግኘት አስበው የማኅበሩ ሊቀመንበር እና ምክትል ሊቀመንበር በመሆን ማኅበሩ በአግባቡ ለመደራጀት የሚያበቃውን መስፈርት ሳያሟሉ በሕገወጥ መንገድ በማደራጀት ስፋቱ 1135.68 ካሬ ሜትር የሆነውን የመንግሥት ቦታ በቁጥር ሊዝ/ዕጣ/18829/00 በ2/13/97 ዓ.ም በተዘጋጀ የይዘታ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት አማካይነት ወስደዋል።

በዚህም ሁሉም ተከላሾች መንግሥት በወቅቱ በነበረው የሊዝ መሸጫ ዋጋ ከቦታው ማግኘት የሚገባውን ብር 1,835,258.88 እንዲያጣ እና መንግሥት ላይ ከፍ ያለ ጉዳት ከማድረጋቸውም በላይ በመላ ሃሳባቸውና አድራጎታቸውም በሚያስከትለው ውጤት ተስማምተው አውቀውና ፈቅደው በግብረአባባት የፈጸሙት የሙስና ወንጀል ጥፋተኝነታቸው በሰውና በሰነድ ማስረጃ ተረጋግጠዋል። በመሆኑም የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት የካቲት 12 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተሞገስ ወልደመላክ በስምንት ዓመታት ጽኑ እስራትና በብር 50,000፣ ነጋሽ ሰማን እና አንዋር ጀማልን ደግሞ እያንዳንዳቸው በሰባት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 4,000 እንዲቀጡ ወስኗል።

እንዲሁም በዚሁ ክፍለ ከተማ የመሬት አስተዳደር ውስጥ በተለያዩ የስራ ኃላፊነቶች ላይ ይሠሩ የነበሩ ተከላሾች 1ኛ ወንደሰን ዓለሙ፣ 2ኛ ገነት ማሞ፣ 3ኛ ዮሴፍ ከበደ፣ 4ኛ ሳምሶን በቀለ፣ 5ኛ ብርቱካን ማሩ በሕገወጥ መንገድ ጥቅም ለማግኘትና ለማስገኘት በማሰብ በግል ሥራ ከሚተዳደሩትና በቅደም ተከተል ከ6ኛ - 8ኛ ከሆኑት ተማም ላለምዶ፣ ኑረዲን ሲን እና ሴፉ ከማልጋር በመመሳጠር መሬት በመምራትና በመስጠት በመንግሥት ላይ ከ2,000,000 ብር በላይ ጉዳት አድርሰዋል።

ተከላሾቹም በኮሚሽኑ የቀረበባቸውን የሰውና ሰነድ ማስረጃ መከላከል ባለመቻላቸው 1ኛ እና 2ኛ ተከላሾች እያንዳንዳቸው በ15 ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 15,000፣ 3ኛ ተከላሽ በ11 ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 14,000፣ 4ኛ ተከላሽ በአራት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 4,000፣ 5ኛ ተከላሽ በሦስት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 3,000 እንዲሁም ከ6ኛ - 8ኛ ያሉ ተከላሾች እያንዳንዳቸው በሌሎች በአራት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 4,000 እንዲቀጡ ፍርድ ቤቱ ጥር 25 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ወስኖባቸዋል።

በአጠቃላይ ኮሚሽኑ የሙስና ወንጀል የሚፈጽሙትን ተጠርጣሪዎች ከኅብረተሰቡ በሚደርሰው ጥቆማ እና በራሱ ተነሳሽነት ተከታትሎ ለፍርድ የማቅረቡን ሥራ አጠናክሮ ቀጥሏል። በተጠናቀቀው በጀት ዓመትም በተለይ በሕገወጥ መንገድ የመሬት ወረራ እንዲፈፀም ሁኔታዎችን በማመቻቸት የተሳተፉትንና ወረራውን የፈጸሙት ላይ ፍርድ ቤቱ ለሌሎች አስተማሪ ይሆናል ያለውን ውሳኔ አስተላልፏል። ምንም እኳን ወንጀል ፈጽሞ ለጊዜው መሰወር ቢቻልም ከሕዝብና ከመንግሥት መሠወር አይቻልም። ስለሆነም በሌሎች ፍርድ የተላለፈባቸውን ወንጀለኞች ኅብረተሰቡ ጥቆማ በማቅረብ አጋልጦ እንዲሰጥ ኮሚሽኑ ጥሪውን ያቀርባል።

ውስን ... ከገጽ 26 የዞረ

ነገር ግን በስራው ላይ የተሰማሩ ፈጻሚ አካላት በቂ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ስልጠና ስለማይሰጣቸው በሚሰጧቸው አገልግሎቶች ላይ በማወቅም ይሁን ባለማወቅ ወጥ ባልሆነና ተጠያቂነትንና ግልፅነትን ባልተከተለ መንገድ ስራቸውን ስለሚያከናውኑ አሰራሩን ለሙስናና ብልሹ አሰራር የተጋለጠ አድርጎታል።

የአሠራር ሥርዓት ክፍተቱን ለመድፈን የመሬት ልማትና አስተዳደርን በተመለከተ የወጡ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎችን መሠረት ያደረገ አፈፃፀም ተግባራዊ ለማድረግ ለስራ ኃላፊዎችና ለሰራተኞች ስልጠና በመስጠት በቂ ግንዛቤ በማስጨበጥ በአፈጻጸሙ ለሚከሰቱ ችግሮች ወቅታዊ የእርምጃ እርምጃ በመውሰድ ግልጽነትና ተጠያቂነትን በማስፈን መስራት ያስፈልጋል ።

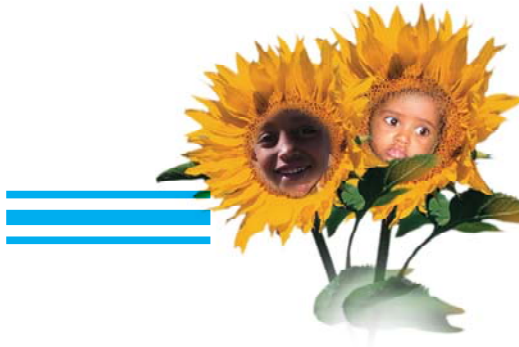
በሚወጡ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ላይ ግንዛቤ መያዝ

የሚሰራው ስራ ግልጽነትና ተጠያቂነትን ተላብሶ እንዲተገበር እገባ ያደርጋል ፤ ለሚታዩ ችግሮች ዘላቂ መፍትሄ ለመስጠት ከማስቻሉም በላይ ባለሙያዎች ከግል ስሜታቸውና አድላዊ አሰራር ነጻ ሆነው እንዲሰሩ የሚያስችል መሆኑን ጥናቱ ያመለክታል።

በአጠቃላይ በድሬዳዋ መሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን እየተካሄደ ያለው የመሠረታዊ የአሠራር ሂደት ለውጥ አሠራሩን ቀልጣፋና ግልፅ በማድረግ ተገልጋዩን ለማርካት ከማስቻሉ ባሻገር ሙስናና ብልሹ አሠራርን ከመከላከል አንጻርም አስተዋጽኦ እንደሚኖረው የሚታመን ሲሆን በተለይም በመሬት አስተዳደር ሥርዓቱ ውስጥ የታዩ ችግሮችን ለመቅረፍ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን ለማስፈን የሚያስችሉ ሁኔታዎችን ከማጠናከር አንጻር በባለሥልጣኑ፡-

1. በአስተዳደሩ ያለውን የመሬት ይዞታና አጠቃቀም በዝርዝር መዝገብ መያዝና ይህን መሠረት ያደረገ አጠቃቀም መዘርጋትና ለዚህም የመሬት አጠቃቀም ስርአቱ በዘመናዊ የመረጃ ቴክኖሎጂ እንዲታገዝ ማድረግና የመረጃ ስርአቱን ማጠናከር፤
2. አሠራሩን ለመምራት የወጡ ህጎችን ጠንቅቆ በመረዳት ለተፈፃሚነታቸው ተገቢውን ትኩረት መስጠት፤
3. የሚከናወኑ ጥሩ ሥራዎችን ከማበረታታት ባሻገር ለሚፈጠሩ የህግ ጥሰቶችና ጥፋቶች ተጠያቂነትን በግልጽ ማመላከት፤
4. የተገልጋዮችን ቅሬታ ለማስተናገድ የሚቻልበት አመቺ ስርአት መዘርጋትና ተግባራዊ ማድረግ፤
5. የክትትልና ቁጥጥር ሥራዎችን በተቀናጀ መልኩ ማከናወን፤
6. የመሬት አስተዳደሩን ሥራዎች በየጊዜው በመገምገምና የክዋኔ ኦዲት በማካሄድ በሚታዩ ክፍተቶች ላይ ተገቢውን የእርምጃ ትእዛዝ መውሰድ፤
7. በመሬት አስተዳደሩ ውስጥ ሊፈጠር የሚችል ሙስናን ለመከላከል የበላይ አመራሩን ቁርጠኝነት የበለጠ ማጎልበትና ህግን ማዕከል አድርጎ መንቀሳቀስ፤
8. ጉዳዩ ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር ያለውን የቅንጅት ሥራ የበለጠ ማጠናከር፤
9. የህብረተሰቡን ተሳትፎ ማሳደግና በሚወጡ ህጎች ላይ የተገልጋዩንም ሆነ በስራው ላይ የተሰማራውን ባለ ሙያ ግንዛቤ በማሳደግ አቅሙን ለማጎልበት አስፈላጊ መሆኑን የጥናቱ ሪፖርት በማጠቃለያው አመለካከቷል ።

እነዚህን ችግሮች ለመቅረፍ ኮሚሽኑ ለከተማው አስተዳደር በሰጠው አስተያየት መሰረት በዱክም ከተማ ዘመናዊ የመሬት አስተዳደር ላይ የልምድ ልውውጥ አድርጓል። በመሆኑም በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር ከመሬት ጋር ተያይዞ የታዩት ችግሮች በሀገሪቱ በሚገኙ በሌሎችም ከተሞች የታዩ በመሆናቸው ችግሩን ለማስወገድ የሁሉንም ርብርብ የሚጠይቅ ነው። ውስን የሆነውን መሬት ለመኖሪያም ሆነ የተለያዩ ልማቶችን ለማከናወን የሚፈልጉ ዜጎችና ልማታዊ ባለሀብቶች መመሪያና ደንቡን መሰረት ባደረገ፣ ግልጽና ፍትሀዊ መንገድ ሊያገኙ ይገባል።

መልካም ዜጋ

“ከሙስና በፀዳ እና የቅንነትን መርህ ተከትሎ በመሥራት በተሰማሩበት መስክ ውጤታማ መሆን ይቻላል።”

ዶ/ር መሰለ ኃይሌ

ዶ/ር መሰለ ኃይሌ ይባላሉ በግንባታው ዘርፍ የተሰማሩ ባለሙያ ናቸው። የሳቸው ተሞክሮ በግንባታ እና በኢንሽ ስትሙንት ዘርፍ ለተሰማሩት ብቻ ሳይሆን ሥነምግባርን በተከተለ መንገድ ሠርተው ስኬታማ ለመሆን ለሚጥሩ ዜጎች ሁሉ አርአያ ሊሆኑ እንደሚችሉ እናምናለን። ቃለ ምልልሱን እነሆ።

ሥነምግባር፡- በመጀመሪያ ስለ ተወለዱበት አካባቢ፣ አስተዳደግዎ፣ የቤተሰብዎ እና ፡ በልጅነትዎ የነበረዎትን የሥነ ምግባር ሁኔታ ቢገልጹልን?

ዶ/ር መሰለ፡- የተወለድኩት በወለጋ ነቀምት ከተማ ነው። አባቴ በጥብቅና ሞያ ነበር የሚተዳደሩት እናቴ ደግሞ የቤት እመቤት ናት። አባቴ በተለይ ልጅን በመቅጣት፣ በማስተካከል በዲ.ሲ.ፕ.ሲ.ን በጣም የሚያምን ስለነበር በጣም በከፍተኛ ቁጥጥር ነበር ያሳደገኝ። የእኔን ሥነምግባር በተመለከተ እንደ እድሜዬ የሚለያይ ይመስለኛል። የተወለኩ ጊዜዎች በጣም ወላጅን፣ አካባቢን፣ ሁሉን አክባሪ የነበርኩበት ጊዜ ነበር። የተወለኩ ጊዜ ደግሞ ወደ 14 ወደ 15 ዓመት አካባቢ የጉርምስና ወቅት በመሆኑ በእኛ ጊዜ የተለመደው ወደ ፖለቲካ መግባት ስለነበር በዛ ውስጥ የመሳተፍ ሁኔታ ነበር። በአጠቃላይ በልጅነቴ ወይም በወጣትነት ዘመኔ መጥፎ የማይባል ሥነምግባር ነበረኝ ማለት እችላለሁ።

ከዚህ በተጨማሪ ደግሞ የአካባቢያችን ህብረተሰብ በልጆች አስተዳደግና ሥነምግባር ላይ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ነበረው። ህብረተሰቡ ሁሉ ልጆችን አሳዳጊ፣ አስተማሪ እና ቀጪ ነው። ስለዚህ ልጅ ሆነን በምናጠፋበት ጊዜ ከወላጅ ቢሰወር ጎረቤት ዝም ብሎ አያልፍም ነበር። ካህን ስንጫወት ትልቅ ሰው በስፍራው ካለ ጨዋታችንን አቁመን ሰው ካለፈ በኋላ ነበር የምንቀጥለው። ምክንያቱም ሰው በካህን ብንመታ ጥሩ ሥነምግባር አይደለም ብለን ስለምናስብ ነበር። ሌላው የማስታወሰው እኔ ባደግኩበት ሰፈር የፖሊስ ማሰልጠኛ ነበር። በማሰልጠኛው የነበሩ የፖሊስ አሰልጣኞች እግርኳስ፣ ሩጫ፣ ቅርጫት ካህን፣ ፑሊስ፣ ቦክስ ያለማምዱንና በራሳቸው ገንዘብ ደግሞ ሽልማት ገዝተው ይሰጡን ነበር። የሰፈሩን ልጅ በማሳደግ ኃላፊ ነን ብለው ጊዜያቸውንና ገንዘባቸውን ሰውተው ትርፍ ጊዜያችንን በስፖርት እንድናሳልፍ ያሰለጥኑን ነበር። ሌላው ደግሞ ወደ ጊንቢ/ቡና የሚመረትበት አካባቢ/ እንኳን ሊሰራረቅ ሰው ገንዘብ ሲለዋወጥ ሳይቆጥር ነበር የሚረከከበው። ሆኖ ሺህ ሰላላ ሺህ ብር ዝም ብሎ ነበር የሚቀበለው። በህብረተሰቡ መሀል በመተማመን እና ቃልን በመጠበቅ ላይ

የተመሰረተ ጠንካራ እሴት ነበረ። ይህ ታዲያ ለአካባቢው ልጆች መልካም ሥነምግባር እንዲኖረን የራሱ አስተዋጽኦ ነበረው።

ሥነምግባር፡- የአንደኛ፣ የሁለተኛ ደረጃ እንዲሁም የከፍተኛ ትምህርትዎን የት ተከታተሉ? ዝንባሌዎና አጠቃላይ የትምህርት ሁኔታዎን ቢያጫውቁን?

ዶ/ር መሰለ፡- አንደኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን የተማርኩት ነቀምቴ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚባል ነው። በዛን ጊዜ በመጀመሪያ የነበረኝ ዝንባሌ የህብረተሰብ ሳይንስ ማጥናት ነበር። ሆኖም በዚያን ጊዜ ኢህአፓ መኪሶን ተብሎ ተከፋፍሎ በነበረው የፖለቲካ ቀውስ ወደ ምህንድስና ብሄድ ይሸለኛል ብዬ የህብረተሰብ ሳይንስ የማጥናት ሀሳቤን የቀየርኩት 12ኛ ክፍል ከደረሰኩ በኋላ ነው እንጂ እስከ 12ኛ ክፍል ድረስ ኢኮኖሚክስ እማራለሁ ብዬ አስብ ነበር። በምህንድስና ቢ.ኤስ.ሲ. እና የመጀመሪያውን ኤም.ኤስ.ሲ. የሰራሁት አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ነው። ሁለተኛውን ኤም.ኤስ.ሲ. እና ዶክትሬት ዲግሪ የሰራሁት ደግሞ በጃፓን አገር ቶክዮ ቴክኒካል ዩኒቨርሲቲ ነው።

ለትምህርት ከፍተኛ ትኩረት እሰጥ ስለነበር ጥናቴን በፕሮግራም አጠና ነበር። ስለዚህ ከ1ኛ ክፍል ጀምሮ የማዕረግ ተማሪ ነበርኩ ማለት እችላለሁ። የከፍተኛ ትምህርት በተከታተልኩበት ወቅትም እንደዚሁ በማዕረግ ነበር የተመረቅኩት። ለዚህ ውጤት ምክንያቱ ደግሞ የተለየ ችሎታ ሳይሆን በሥነምግባር በመታነጽ ጠንክሮ ከመስራት ጋር የተያያዘ ነው።

ሥነምግባር፡- ትምህርት እንዳጠናቀቁ በምን ሥራ ተሰማርተው ነበር? አሁን የተሰማሩበት የሥራ ዘርፍ ምን እንደሆነ ቢገልጹልን?

2002 ዓ.ም

ዶ/ር መሰለ:- ትምህርት እንደጨረሰኩኝ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በመምህርነት ማገልገል ጀመርኩ። በትርፍ ጊዜዬ ደግሞ የግንባታ ዲዛይን ሥራ እሰራ ነበር። በመቀጠል ከጃፓን ትምህርቱን አጠናቅቄ ከተመለስኩ ጀምሮ እስከ አሁን አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የማስተማር ስራዬን በመቀጠል በሌላ በኩል ደግሞ በማማከር ሥራ እና በሪል ስቴት ዴቪሎፕመንት ስራ ላይ በማገልገል ላይ እገኛለሁ። ዋናው ሥራዬ ዩኒቨርሲቲ ማስተማር ሲሆን ከዛ ውጪ ግን ኤም.ኤች. ኢንጂነሪንግ የሚባል የአማካሪ ድርጅት እና ካንትሪ ክለብ የሚባል ድርጅት ሥራ በመሥራት ላይ እገኛለሁ። የኤም.ኤች. ኢንጂነሪንግ ባለቤት እና ሥራ አስኪያጅ ነኝ። ድርጅቱ አርክቴክቶችንና ኢንጂነሮችን ጨምሮ ወደ 300 የሚደርሱ ሠራተኞች ያሉት ሲሆን አንደኛ ደረጃ አማካሪ ድርጅት ነው። ከአንድ ሌላ ግለሰብ ጋር በጋራ ባቋቋምነው ካንትሪ ክለብ በሚባለው ሪል ስቴትም በሥራ አስኪያጅነት እየሰራሁ እገኛለሁ።

ሥነምግባር:- በድርጅትዎ ውስጥ የሙስና ድርጊቶች እንዳይፈጸሙ እና የሚሰጡት አገልግሎት ሥነምግባርን የተከተለ እንዲሆን ምን ጥረት ይደረጋል?

ዶ/ር መሰለ:- በድርጅቶቻችን ውስጥ ጠንካራ የሆነ እና በተግባርም እያረጋገጥነው ያለ መመሪያ አለን። ይህም ሥራችን ሙሉ በሙሉ ከሙስና እንዲፀዳ በሚል “zero tolerance to corruption” የሚል መርህ ያለው ነው። መመሪያው መሠረቱ በቤተክርስቲያን ደረጃ ያወጣነው ምንም አይነት ጉቦ አለመክፈል ወይም አለመቀበል የሚል ነው። እኔ በምሳተፍበት ቤተክርስቲያን የሥነምግባር ቻርተር ብለን የፈረምነው መመሪያ ማለት ነው። ሁሉም የቤተክርስቲያናዊ አባል በተሰማራበት የሥራ ዘርፍ ሁሉ ከሙስና በፀዳ ሁኔታ ሥራውን እንደሚያከናውን ቃል መግባቱን በፊርማ አረጋግጧል። ይህንን መመሪያ ከቤተክርስቲያን በመውሰድ በዚህ በሁለት ድርጅቶች ውስጥ ተግባራዊ በማድረግ ላይ እንገኛለን። ይህ የሥነምግባር መመሪያ በድርጅቶቹ ራዕይና ዓላማ ውስጥም ተካትቶ ይገኛል። በድርጅታችን ውስጥ ከሙስና ጋር ተያይዞ የተፈጸመ ድርጊት ከተገኘ ወዲያውኑ በፈጸመው ሰራተኛ ላይ እርምጃ ይወሰዳል።

የድርጅታችን ደንበኛ ግለሰብም ይሁን መንግሥት ክፍያን ለፈጸመበት ተገቢውን አገልግሎት ማግኘቱን ማረጋገጥ የመጀመሪያው ሙስናን የምንዋጋበት መንገድ ነው ብለን እናምናለን። አቅማችንና ችሎታችን እስከፈቀደ ተገቢውን አገልግሎት ለመስጠት እንሰራለን። ሁለተኛው ደግሞ ከሙስና የጸዳ አሠራር እንዲኖር የግልጽነትን መርህ ተግባራዊ እናደርጋለን። የግንባታ ዘርፍ ለሙስና በጣም የተጋለጠ መስክ በመሆኑ ይህንን ለመከላከል ከፍተኛ ጥረት እናደርጋለን። በግንባታ ዘርፍ በተለይ አማካሪ ድርጅት ሙስናን በማስፋፋትም ሆነ ሙስናን በመዋጋት ጉልህ ሚና ሊጫወት የሚችል በመሆኑ ትኩረት ሰጥተን ሥራችንን እናከናውናለን። በመሆኑም ይህንን ስራ በቅንነት/Integrity/ እና በከፍተኛ የሥራ አፈጻጸም/Excellence/ መስራት በሚል መርህ ሙስናን የምንዋጋበት አሠራር ዘርግተናል።

በተጨማሪም በኤም.ኤች. ኢንጂነሪንግ የአማካሪ ድርጅት ባለፈው አመት ብቻ ቫት ሳይጨምር ወደ አምስት ሚሊዮን ብር የገቢ ግብር ከፍለናል። ካንትሪ ክለብ በሚባለው ድርጅታችን በኩልም በጉምሩክና በቫት፣ በሊዝ ክፍያ በመሳሰሉት 150 ሚሊዮን ብር በላይ ለመንግሥት ገቢ አድርገናል። ማንም በድርጅቱ ውስጥ ያለ ሰው የስርቆትን መንገድ

ከተከተለ ከሥራ እስከ ማባረር የሚደርስ አፋጣኝ ርምጃ እንወስዳለን። በርካሽ የመግዛት፣ መጥፎ እቃ የመግዛት፣ ጥራቱን ያልጠበቀ ስራ የመስራት ነገር ሲኖር እርምጃ እንወስዳለን።

ሥነምግባር:- ከናንተ ልምድ በመነሳት ሙስናን ለመዋጋት የኃይማኖት ተቋማትን ሚና እንዴት ያይታል?

ዶ/ር መሰለ:- ከዚህ ጋር ተያይዞ እኛ ሙስናን በመዋጋት በአንድ ድርጅት ብቻ ሳይሆን በዛ ቤተክርስቲያን አባላት የሆኑ ሰዎች ሁሉ ሙስና ውስጥ መግባት የለባቸውም በሚል የሥነምግባር ቻርተር አዘጋጅተን የሥነምግባር ደንቡን ሁሉም የቤተክርስቲያን አባል እንዲፈርም አድርገናል። በአጠቃላይ በተለያዩ የኃይማኖት ተቋማት ውስጥ ወይም የእምነት ቦታዎች ሁሉም ሰው የሥነምግባር ደንቦች በማውጣት እንዲሳተፍና እንዲፈርም ቢደረግ ሙስናን በመዋጋት በኩል ትልቅ አስተዋጽኦ ይኖረዋል የሚል እምነት አለኝ። እያንዳንዱ ሰው ሲፈርም በሚኖረኝ ወይም በምሰራበት ድርጅት ያለ ምንም ሙስና ሥራዬን አካሂዳለሁ ብሎ ይፈርማል ማለት ነው። አስገዳጅ ሳይሆን የሞራል ግዴታን የሚጥል ይሆናል።

ሥነምግባር:- አሁን እየሠሩት ባለው ሥራ ሥነምግባርን በተከተለ እና ከሙስና በፀዳ ሁኔታ እየተንቀሳቀሱ እንደሚገኙ ገልጸውልናል። ድርጅትዎ ምን ያህል ትርፋማ ነው? አሁን ለደረሱበት ስኬት ምክንያት ምንድነው ብለው ያስባሉ?

ዶ/ር መሰለ:- ለምሳሌ ኤም.ኤች. ኢንጂነሪንግ የተቋቋመው የዛሬ አስር አመት ነው። ይህ ድርጅት ትልቁ አማካሪ ድርጅት ነው ብለን እናስባለን። የድርጅቱ ዕድገት በፐርሰንት ሳይሆን በመቶ እጥፍ ነው ያደገው። ለምሳሌ ሥራውን ስንጀምር የድርጅቱ ሰራተኞች ሶስት ነበርን። አሁን ከሶስት መቶ በላይ ሰራተኞች አሉን። የወር ደግዝ ወጪ ሲጀመር ከነበረው 3000 ብር ተነስቶ በአሁን ጊዜ ወደ 1.44 ሚሊዮን ብር አድጓል። ድርጅቱ ሥራውን ሲጀመር ከነበረው 230000 ብር አመታዊ አጠቃላይ ገቢ ተነስቶ በአሁኑ ወቅት ከ30 እስከ 40 ሚሊዮን ብር የሚጠጋ አመታዊ ገቢ ላይ ደርሷል። ይህም ከሙስና በፀዳ እና የቅንነትን መርህ ተከትሎ በመሥራት ውጤታማ መሆን የሚቻል እንደሆነ በተጨማሪም የሚያሳይ ነው ብዬ አምናለሁ። ካንትሪ ክለብ ሪል ስቴት የሚባለው ድርጅት በመኖሪያ ቤቶች ግንባታ ላይ የተሰማራ ሲሆን በአሁኑ ወቅት በሀገሪቷ ውስጥ ከሚገኙት ትልልቅ ሪል ስቴቶች አንዱ ነው። በአሁኑ ወቅት 2 ቢሊዮን ብር በሚጠጋ ገንዘብ 500 ቤቶችን እየሰራን እንገኛለን። በዚህ ድርጅትም ያለምንም ሙስና ሰርቶ ካሰቡት ግብ መድረስ እንደሚቻል በተግባር አይተናል። በተጨማሪም አሁን ለደረሱበት ስኬት ምክንያቱ ጠንክሮ መስራት ነው።

ሥነምግባር:- አንዳንድ ሰዎች በሙስና ወይም በአቋራጭ ካልሆነ በስተቀር ውጤታማ መሆን ወይም ገንዘብ ማግኘት አይቻልም ብለው ያስባሉ። ይህንን በተመለከተ የእርስዎ አስተያየት ምንድነው?

ዶ/ር መሰለ:- እኔ ይህንን እንደ አእምሮ በሽታ ነው የማየው። አንድ ሰው ሰርቶ መኖር ሲችል ሰርቄ እኖራለሁ ሰርቄ ደግሞ እንጀራ እበላለሁ፣ መርቶዲስ እገባለሁ፣ ትልቅ ፎቅ እሰራለሁ ሲል መቼም ይህ የአእምሮ በሽታ ነው ብዬ ነው የምወስደው። ከጤነኛ ሰው አእምሮ ሊሆን የሚችል ነው ብዬ አላስብም። ለዚህ ደግሞ ሙስናን የመዋጋት አስተሳሰቦችን እና ባህላችን በዝቅተኛ ደረጃ ላይ በመገኘቱ

እንዲሁም ለሙስና ምቹ የሆኑ አንዳንድ አሰራሮች መኖራቸው ይመስለኛል። ስለዚህ ይህ ሠርቶ ማደግ አይቻልም የሚባለው እውነትነት የሌለው ነው። እኔ በብዛት እንዳስተዋልኩት በግንባታው ዘርፍ በሙስና የተሰማሩ ኮንትራክተር፣ ኮንሰልታንት ወይም በመንግሥት በኩል አሰሪ የሆኑት ለጊዜው የተጠቀሙ መስለው ይታዩ እንጂ ወደ ኪሳራና ውድቀት ያመራሉ። ምክንያቱም ስርቆቱ ላይ ስለሚተማመኑ ስራቸውን በአግባቡ አይከታተሉም። በመሆኑም የሰረቁትን ያህል እነሱም ስለሚሰረቁ ሥራቸውም እየወደቀ ይሄዳል። ስለዚህ ይህንን ያህል አትራፊ ናቸው ብዬ አላስብም። ስርቆ ግን በልፋት ላይ ከተመሰረተ ጥሩ ትርፍም ማግኘት ይቻላል እድገቱም ቀጣይነት ይኖረዋል። ጠንክሮ በመስራት እና በመንግስትን ታክስ በመክፈል ትርፍ ማግኘት ይቻላል። የእኛ ድርጅቶች በትርፋማነት፣ ለሀገር በማገልገል፣ በእድገትም ጥሩ ደረጃ ላይ የሚገኙ በመሆናቸው ያለሙስና መስራት እንደሚቻል ምሳሌ ይሆናሉ ብዬ አስባለሁ።

ሥነምግባር:- ከእርስዎ የሕይወት ተሞክሮ ለሌሎች ይጠቅማል ብለው የሚያስቡት ምክር ምንድነው? ሥነምግባርን በተከተለ ሁኔታ ሥራዎትን በሚያከናውኑበት ጊዜ የገጠመዎት ችግር አለ ወይ? ችግሩንስ እንዴት ፈቱት?

ዶ/ር መሰለ:- የስራው ፀባይ ከትልልቅ ባለሥልጣናት፣ ከሚኒስትሮች፣ ከምክትል ሚኒስትር ጋር ያገናኛል። በዚህ ደረጃ ካሉ ባለሥልጣናት ከሙስና አንጻር የሚያስብ ወይም ያንን ሀሳብ የሚሰጥ ሰው አላጋጠመኝም። በእኔ በኩል ሥለ ሥራው መሰራት እንጂ ስለሙስና ሲያነሱ አልሰማሁም። በታችኛው የሥልጣን እርከን ላይ ያሉ አንዳንድ ሰዎች ግን ሙስና ለመፈጸም ሙከራዎችን ሲያደርጉ አያለሁ፤ ፊትለፊት አውጥቶ ገንዘብ ስጡን ብሎ የሚጠይቀን ባያጋጥመንም። “አንዳንድ ነገር ብትሉን እኛኮ እንረዳችሁ ነበር” የሚል ነገር አለ። ሁሌ ደግሞ “የእናንተ ድርጅት እኮ ምንም አይረዳንም ምንም አያደርግልንም” የሚል ወቅሳ ይገጥመናል። እንደዚህ በሚሆን ጊዜ በተቻለ መጠን ሰዎቹን ለመምክር እምክራለሁ። በጣም ግን አስቸጋሪ ከሆነ ያንን ሥራ እተወዋለሁ። ወደ ላይ ሄጄ ለመክሰስ ማስረጃ ስለሌለው ሙስና አለበት በምለው አካባቢ ጨረታም አልገባም፤ ወደ ስራም አልገባም፤ እዛ ቢሮም ሁለተኛ ተመልሼ አልሄድም። እኔ ለይቼ የምሰራው ከሙስና የፀዱ ናቸው ብዬ ካመንኩባቸው ጋር ብቻ ነው። ማስረጃም ባይኖረኝ የሙስና አዘማኚያ ካስተዋልኩ ጨረታም አልወዳደርም መስራትም አቆማለሁ በዚህ አይነት ድርጊቱን አስወግዳለሁ።

ሥነምግባር:- በተለያዩ ዘርፎች አንዳንድ ሙያተኞች ለሙያ ሥነምግባራቸው ተገዢ የማይሆኑበት ሁኔታ ያጋጥማል። በግንባታው ዘርፍ ስለሚፈጸመው ሙስና አስመልክቶ የእርስዎ አስተያየት ምን ይመስላል?

ዶ/ር መሰለ:- በግንባታ ዘርፍ ሙስና መኖሩ የሚደበቅ ነገር አይደለም። ለዚህም ዋናው ምክንያት በአጭር ጊዜ ሳይሰሩ ገንዘብ የማግኘት ፍላጎት ነው። ኮንትራክቲን ሴክተር ብዙ ገንዘብ የሚንቀሳቀስበት ዘርፍ በመሆኑ በቢሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ የሚንቀሳቀስበት ሥራ ጨረታ ይወጣል። አንዱ ፕሮጀክት ብቻ በሚሊዮን ወይም በቢሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ስለሚያንቀሳቅስ ለሙስና በጣም የተጋለጠ ነው። ብዙ ጊዜ በመንግሥት አካባቢ ጨረታን በተመለከተ ፕሮሲጀር ልክ መሆኑን ነው የሚከታተሉት። ለምሳሌ የግዢ መመሪያው አርባ አምስት ቀን አየር ላይ ቆይቷል ወይ? የመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ትኩረት

ይደረጋል። ይኼ ብቻ ሙስናን አያስቀርም። መንግስት መስሪያ ቤት ሰባ ወይም ሰማንያ ፐርሰንት ለቴክኒካል ግምገማ /technical evaluation/ እና ሆይ ወይም ሰላሳ ፐርሰንት ለፋይናንሻል ግምገማ/financial evaluation/ ብሎ ያወጣል። ያንን ቴክኒካል የሚያርመው ሰው ሲጀመር ማሳለፍ ለፈለገው ቴክኒካል ግምገማ ላይ ከፍተኛ ነጥብ ይሰጠውና ሌላውን ደግሞ አነስተኛ ነጥብ ቢሰጠው ሰብ ጀክቲቭ የሆነ ነገር አለ። መንግሥት ይህ ሕገወጥ ድርጊት መፈጸሙን ሊያውቀው አይችልም። በመሆኑም ገና ሥራውን በመገምገም ደረጃ ላይ ሙስናው ሊጀመር ይችላል ማለት ነው። ሌላው ደግሞ መጥቀም ለፈለገው ተጫራች የሚመችውን መመዘኛ በማውጣት ሊፈፀም ይችላል። በመሆኑም አማካሪውን ድርጅት ወይም ኮንትራክተርን በመምረጥ ሥራውን የሚሰጠው የመንግሥት አካል በተለይ ደግሞ ገምጋሚው ቡድን ይህንን ክፍተት በመጠቀም ሙስና የሚፈጸሙበት ሁኔታ እንዳለ ይሰማኛል። በግን ባታው ዘርፍ የሚፈጸመው ሙስና የሚጀምረው እዛጋ ነው። ቀጥሎ ደግሞ በሙስና አማካሪው ጨረታውን አሸንፎ ያንን ስራ ከወሰደ በኋላ ለኮንትራክተሩ ሥራ ሲሰጥ ሌላ ሙስና የሚፈጸምበት ሁኔታ ሊኖር ይችላል። ሥራው ስጥ በዝቅተኛ ገንዘብ ተወዳድሮ ሊገባ ይችላል። በዝቅተኛ ገንዘብ ገብቶ ከኮንትራክተሩ ያልተገባ ጥቅም ሊያገኝ ይችላል። ሌላው ሥራ ሲሰጥ በአማካሪውና በኮንትራክተሩ መካከል እረዳህለሁ አልረዳህም በሚል መደራደር ለሙስና በር የሚከፍትበት ሁኔታ አለ። ስለዚህ ሥራው ከመጀመሩ በፊት አማካሪው ስራውን በማግኘት፣ በመቀጠልም ደግሞ አማካሪው ሥራውን ለኮንትራክተሩ በመስጠት(ጨረታውን የሚያካሂደውን የመንግሥት አካልን ጨምሮም ሆነ ሳይጨምርም) ሙስና ሊካሄድ ይችላል። በእኔ ግምት እነዚህ አካባቢዎች ሙስና ይፈጸማል የሚል እምነት አለኝ።

ከዚህ ቀጥሎ ሰስተኛው ደረጃ ደግሞ ሥራው ሲሰራ የሚፈጸመው ነው። አማካሪው የኮንትራክተሩን ሥራ ሊቀበለውም ላይቀበለው ብዙ መብት ስላለው ሙስና መስራት ከፈለገ የማይስኬድ መመዘኛ እያመጣ በማስቸገር(ወይም ኮንትራክተሩም ድክመት ሊኖረው ይችላል) ሲሰርቅ ወይም በመተባበር ሲሰርቁ ይችላሉ። ሌላው ደግሞ ለምሳሌ የሚሰራው ትልቅ መንገድ ነው እንበልና፤ አንድ መስራት ላይ የ300,000 ብር አፈር ቁፋሮ ቢኖር የ400,000 ብር ቢያደርገው ለደረስበት ስለማይቻል 100,000 ብር በሕገወጥ መንገድ ሊወሰድ ይችላል። ስለዚህ የግንባታው ዘርፍ ከሙስና የፀዱ እንዲሆን እነዚህን አሰራሮች አይቶ ክፍተቶችን መዘጋት ይጠይቃል። የመንግሥት መስሪያቤቶች ፕሮሲጀርን ተከትሎ የጨረታ ጊዜ አየር ላይ የቆየበት ጊዜ የሚሉት ላይ ያተኩራሉ ነገር ግን ሙስና የሚፈጸመው ከስራ መስጠት ጀምሮ አማካሪ ሲመረጥ፣ አማካሪው ወይም አስፈጻሚው አካል ኮንትራክተር ሲመርጥ በኋላ ደግሞ ስራው ሲለካና የስራውን ጥራት በመከታተል ላይ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል።

ሙስና ስለመፈጸሙም በግልጽ የሚታይበት ሁኔታም ይኖራል። ለምሳሌ አንድ ሥራ ሲሰራ በጣም በዝቅተኛ ዋጋ ነው የተሰራው ቫሪየሽንም ደግሞ ከአንድ ፐርሰንት በታች ነው እንበል። በሌሎች ፕሮጀክቶች ተመሳሳይ ሥራ በምን ያህል ዋጋ ነው የሚሰራው? ምን ያህል ቫሪየሽን አለ? ብሎ በቀላሉ ማግኘት ይቻላል። ብዙ ተመሳሳይ የሆኑ ህንፃዎችን ማወዳደር ይቻላል። ስለዚህ ይህንን በትኩረት መከታተል ያስፈልጋል። እንደ እኔ አስተሳሰብ በግንባታው ዘርፍ ያለውን ሙስና ማስቆም ካልተቻለ ከሙስና በፀዱ ሁኔታ መስራት የሚፈልገው ከሥራ ውጪ

ይሆናል። በሙስና የሚጠቀመው ብቻ ሥራ እያገኘ የሚቀጥልበት ሁኔታ ከተፈጠረ ደግሞ በመጨረሻ ሀገሪቱ ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያደርሳል። በመሆኑም ትልቅ ትኩረት ሊሰጠው የሚገባው በግንባታው ዘርፍ የሚታየውን ሙስና ለመከላከል ተገቢውን ትኩረት መስጠት ይኖርብናል።

ሙስና ካለ ህዝብም ሆነ መንግስት የሚጎዳው አግባብ ያልሆነ ከፍተኛ ወጪ በማውጣት ብቻ ሳይሆን ጥራት ያለውን ሥራ ባለማግኘትም ጭምር ነው። አንድ አማካሪ ካንድ ኮንትራክተር ጋር በሙስና ከተጣመረ በአግባቡ ሥራውን አይቆጣጠረውም። በመሆኑም ሊታረሙ የሚገባቸውን ችግሮች እንዲታረሙ ከማድረግ ይልቅ ስህተቱን ይሸፍንለታል።

ሥነምግባር:- በህብረተሰቡ ውስጥ የሥነምግባር ለማጠናከርና ሙስናን ለመቀነስ ምን ጥረት መደረግ አለበት ብለው ያስባሉ?

ዶ/ር መሰለ: ሙስናን መዋጋት የሁሉም ዜጋ ኃላፊነት ነው ብዬ አስባለሁ። ሙስና ውስጥ አለመግባት የሚበረታታ ቢሆንም ሙስናንም መዋጋት ደግሞ ሌላው ነገር ነው። ብዙዎቻችን የምናስበው ራሳችንን ሙስና ውስጥ ካልገባን ሌላው እንደፈለገ ያድርግ ብለን ነው የምንቀመጠው። ለዚህ አንደኛው ምክንያት በቁ ማስረጃ ስለማይገኝ ሊሆን ይችላል። ሁለተኛ ክስው ጋር ምን አጣላኝ ይህ ሙስና የት ድረስ ነው የሚሄደው ብለን በመስጋትም ሊሆን ይችላል። እኔ ራሴን የምወቅሰው በዚህ ነው። በምንም ዓይነት በግሌም ሆነ በድርጅቱ ሙስና እንዳይኖር እጥራለሁ። ሆኖም ሙስና በሌላ በኩል ለመዋጋትም ብዙ ጥረት አላደርግም። ሁላችንም ግን ተባብረን ወደ መዋጋት አብረን ብናመራ ሙስናን በቀላሉ ማጥፋትና ከሙስና የፀዳ ሥራ ለመስራት የሚያስችል ደረጃ ላይ ለመድረስ ይቻላል ብዬ አስባለሁ። ነገር ግን የሰው የራሱ የሥነምግባር እሴት እና የእምነት እሴት ካልተጨመረበት በቁጥጥር ብቻ አስፈላጊው ደረጃ ላይ ይደረሳል ብዬ አላስብም። ለእኔ ለምሳሌ ሙስና ውስጥ አለመግባት የእምነትና የሕይወትም ጉዳይ ነው። ምክንያቱም ሰው ባይጠይቀኝ እግዚአብሔር ይጠይቀኛል ብዬ ስለማምን በምንም መንገድ አላስበውም። ቀደም ብዬ እንደገለጽኩት ስለዚህ መልካም ሥነምግባርን ሁሉም ከየእምነቱ ጋር ቢያያይዘው ከሕጉም በላይ ትልቅ ለውጥ ያመጣል የሚል ሀሳብ አለኝ። ሌላው ወጣቱ ላይ መስራት ነው። በአሁኑ ወቅት ከአንደኛ ደረጃ አንስቶ የሚሰጥ የሲቪክስ ትምህርት አለ። ከዚህ በተጨማሪ የሞራል ትምህርት ቢጨመር እና የሥነምግባር ትምህርቱ ተጠናክሮ በሰፊው ቢሰጥ መልካም ነው እላለሁ። ከትምህርቱ ጎን ለጎንም የፍትህ ሥርዓቱ በሚገባ መጠናከርና አጥፊዎች ከተጠያቂነት የሚያመልጡበትን ቀዳዳ እጅጉን የጠበበ ማድረግ ያስፈልጋል። ስለዚህ በአጭሩ ለማጠቃለል በትምህርት ቤት ለወጣቶች እና ለልጆች፣ ለአዋቂዎች ደግሞ በእምነት በታዎች በማስተማር እንዲሁም የፍትህ ሥርዓቱን በማጠናከርና አጥፊዎች ተገቢውን ቅጣት እንዲያገኙ በማድረግ ሙስናን መከላከል ይቻላል። ለዚህ ሁሉ ስኬት ግን በተጠቀሱት ዘርፎች ጠንክሮ መስራት በጣም አስፈላጊ ነው።

ሥነምግባር:- የቤተሰብዎ ሁኔታ ምን ይመስላል? ትዳር መስርተዋል? ስንት ልጆችን አፍርተዋል? ልጆችዎ መልካም ሥነምግባር፣ ትጋትና ሥራ አክባሪ እንዲሆኑ ያደረጉት ጥረት ምን ይመስላል? ያገኙትስ ውጤት?

ዶ/ር መሰለ:- ትዳር መስርቻለሁ። ሶስት ወንዶች ልጆች አሉኝ። አሁን ደግሞ 12 ዓመት የሆናት አንድ ሴት ልጅ በቅርቡ የቤተሰባችን አባል ሆናለች። ሶስቱ ወንዶች ልጆቼ ወደ ኮሌጅ የደረሱ እና 12ኛ ክፍል አሁን የጨረሱ ናቸው። ሴቷ ገና 3ኛ ክፍል ነች። እኔ ለማድረግ የሞከርኩት የልጆቼ የራሳቸው ምርጫ የተጠበቀ ሆኖ በመሠረታዊ ጉዳዮች ላይ በመወያየት ከስምምነት የምንደርስበት መንፈስ በቤተሰቤ ውስጥ ማስረጽ ችያለሁ። ለምሳሌ ጠንክሮ ስለመስራት፣ ከሙስና ስለመራቅ፣ እንዲሁም የሀገር ፍቅር የተመለከቱ እሴቶችን እንዲያዳብሩ ሁልጊዜ እንነጋገራለን። በተለይ ስለነዚህ ጉዳዮች ከልብ የምንወያይበት እሁድ ማታ የቤተሰብ ጊዜ አለን። ጊዜያችንን እንዴት እንዳላለፍን እንወያያለን፤ በፀሎት ነው የምንዘጋው። ዞሮ ዞሮ በትክክል እና በእውነት እንዲሰሩ በመነጋገር ሁል ጊዜ ደግሞ የእኔን ጥሩ ህይወት ስይተው ከእኔም ጥሩ ነገር እንዲወስዱ በተሻለ ራሳቸውም ጨምረውበት ጥሩ ህይወት እንዲመሩ ነው የም መክራቸው። እስከ አሁን ድረስ የከፋ የስነምግባር ችግር ልጆቼ ላይ አይቼ አላውቅም። በሙያ ረገድ ሦስቱም ወንዶች እስከ አሁን የእኔን ሙያ መስክ ነው የተከተሉት።

አተርፍ ባይ አጉዳይ!

በህዝብ እና በመንግስት የተሰጠን ኃላፊነት በአግባቡ ከመወጣትና በሀቀኝነት ከመስራት ይልቅ ከስግብግብነት እና ከልክ ባለፈ ራስ ወዳድነት በመነጨ አስተሳሰብ የሃገር ሃብትን መመዝበርና ለራስ ጥቅም ማዋል ከአንድ ዜጋ የሚጠበቅ ተግባር አለመሆኑ ግልጽ ነው። ሆኖም አንዳንድ ግለሰቦች ይህንን ሀቅ ወደጎን በመተው የተሰጣቸውን ኃላፊነት አላግባብ በመጠቀም ከባድ የሙስና ወንጀል ሲፈጽሙ ይስተዋላል።

የፌዴራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የተቋቋመበትን ዓላማና በአዋጅ የተሰጠውን ስልጣን መሰረት በማድረግ ይህንን ዓይነት ለሃገር ልማት ብሎም ለመልካም አስተዳደር እንቅፋት የሆነ የሙስና ወንጀል ለመታገል ዘርፈ ብዙ ጥረቶችን እያደረገ ይገኛል።

ባላለፍነው ወርሃ ግንቦት የኮሚሽኑ አቃቤ ህግ ላለፉት ሁለት አመታት በፍርድ ቤት ሲከራከርበት በቆየው ከባድ የአታላይነት እና በመንግስት የተሰጠን ኃላፊነት ለግል ብልጽግና የማዋል ተደራራቢ ወንጀል ላይ የፌዴራል ክፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት አንድ ውሳኔ አስተላልፏል። በዚህ ከአንድ ሚሊዮን ብር በላይ የመንግስት ገንዘብ በመመዝበር ከባድ የሙስና ወንጀል በመፈጸም በተከሰሱ ሶስት ግለሰቦች ላይ ፍርድ ቤቱ የቅጣት ውሳኔ አስተላልፏል። ፍርድ ቤቱ ግለሰቦቹ ከ 5-21 አመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከ 5,000-20,000 በሚደርስ ብር እንዲቀጡ ወስኗል።

በወንጀሉ አንደኛ ተከላኝ የሆነው የ39 ዓመቱ ጎልማሳ ጎሹ አንዱ አለም ነው። ግለሰቡ በ ህዳር ወር 1997 ዓ.ም. በ 760 ብር የወር ደምዝ በእቃ ግዥ ሰራተኝነት ከሚሰራበት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ወደ ፌዴራል ፍርድ ቤቶች የፍርድ አፈጻጸም መምሪያ በሂሳብ ሰራተኝነት እንዲዛወር ደብዳቤ ይደርሰዋል። ይህ ከሆነ ብዙም ሳይቆይ ነበር ግለሰቡ የተሰጠውን ኃላፊነት በአግባቡ ከመወጣትና በሀቀኝነት ከማገልገል ይልቅ ያላግባብ ለመበልጸግ በመመኘት ለወንጀል የተነሳ ሳው። የግለሰቡን ለሙስና ወንጀል በከፍተኛ ሁኔታ የተነሳ አእምሮ ያልተገነዘበው መስሪያ ቤት በቅንነት በፍቃድ ምክንያት ያልነበሩትን የሂሳብ ክፍል ሃላፊን ወክሎ እንዲሰራ ተጨማሪ ኃላፊነትን በ16/12/97 ይሰጠዋል።

ታዲያ ባልለፋበት ገንዘብ ለመበልጸግ የተነሳ አእምሮ የያዘው ግለሰብ ይህን ቦታ ሲያገኝ የወንጀል ጥሙን

ለማርካት ጊዜ አልወሰደበትም። የመጀመሪያ የሙስና ወንጀሉ ዲላማ ያደረገውም በፍርድ ቤት በፍርድ ባለመብትና በፍርድ ባለዕዳ በሆኑ ሁለት ወገኖች መካከል የተፈጸመን ክፍያ ነበር። ጉዳዩ እንዲህ ነው ጎሹ አንዱ አለም የሚሰራበት የፍርድ አፈጻጸም መምሪያ በፍርድ ቤት ትእዛዝ መሰረት የባለዕዳ ንብረት በሃራጅ እንደተሸጠ ለመምሪያው በተከፈተ የባንክ አካውንት በገንዘብ ያገፍ በኩል እንዲገባ ይደረጋል። የፍርድ ባለመብቱም ገንዘቡ እንዲከፈላቸው ባመለከቱት መሰረት በሀገር መንገድ ሁሉንም አከናውነው የተዘጋጀላቸውን የባንክ ቼክ ይወስዳሉ።

ይህ በእንዲህ እንዳለ ግለሰቡ ወንጀሉን ለመፈጸም አቅዶ በርሄ ገብረሚካኤል በሚል ሀሰተኛ ስም ባዘጋጀው የመታወቂያ ደብተር ከዳሽን ባንክ ባወጣው የሂሳብ ቁጥር ብር 268,601.14 (ሁለት መቶ ስልሳ ስምንት ሺህ ስድስት መቶ አንድ ብር ከአስራ አራት ሳንቲም) ክፍርድ አፈጻጸም መምሪያው ሂሳብ ላይ እንዲከፈል በተጭበረበረ መንገድ ደብዳቤና ቼክ ያዘጋጃል። በመቀጠልም የመምሪያውን ሃላፊ በማሳሳት በቼኩ ላይ አንዲፈርሙበት በማድረግ ይህን ሀሰተኛ ስነድ ለብሄራዊ ባንክ ካቀረበ በኋላ ቀደም ሲል ለወንጀሉ ማስፈጸሚያ ይሆን ዘንድ ባዘጋጀው ሀሰተኛ ስም በመፈረም ቼኩን ዳሽን ባንክ ልደታ ቅርን ጫፍ በመውሰድ በሃሰተኛ ስም ባወጣው የሂሳብ ቁጥር በ01/13/97 ገቢ ያደርጋል። ባንክ ካስቀመጠው ገንዘብ ላይም ብር 250,000 (ሁለት መቶ ሃምሳ ሺህ ብር) በ05/13/97 ወጪ በማድረግ ለግል ጥቅሙ ያውሰዋል።

የስግብግብነትና ያላግባብ የመበልጸግ አመለካከት የተጠናወተው ጎሹ አንዱ አለም በዚህ በቃኝ አላለም። በመሆኑም የመጀመሪያውን ወንጀል በፈጸመ አንድ ወር ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ዳግም ለሌላ ወንጀል ተነሳሳ። ሁኔታው እንዲህ ነበር በፍርድ ባለመብት በሆኑ በአንድ ግለሰብና የፍርድ ባለዕዳ በሆነ አንድ ድርጅት መካከል በነበረው የፍርድ አፈጻጸም ክርክር ጉዳይ መነሻነት ለፍርድ ባለመብት ብር 756,666.66 (ሰባት መቶ ሃምሳ ስድስት ሺህ ስድስት መቶ ስልሳ ስድስት ብር ከስልሳ ስድስት ሳንቲም) እንዲከፈላቸው በፍርድ ቤት በተወሰነው መሰረት ለፍርድ ባለመብቱ በፍርድ አፈጻጸም መምሪያው በተዘጋጁት ሶስት ቼኮች መሰረት ከላይ የተጠቀሰው ገንዘብ በብሄራዊ ባንክ አማካኝነት ይከፈላቸዋል።

ጎሹ አንዱ አለም ይህ ክፍያ የተፈጸመበት መዝገብ ደብዳቤ እንዲጠፋ በማድረግ ባለመብቱ ገንዘቡን አልወሰድ ከም የሚል አቤቱታ በደብዳቤ እንዳቀረቡ በማስመሰልና በ10/1/1998 ዓ.ም. የተጻፈ ደብዳቤ ለኢትዮጵያ ብሄራዊ ባንክ በማዘጋጀት የፍርድ አፈጻጸም መምሪያ ሃላፊውን

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

ዳግም አሳስቶ ፊርማቸውን እንዲያስቀምጡበት በማድረግ ከላይ የተጠቀሰውን የብር መጠን የያዘ ቼክ ለፍርድ ባለሙሉት የሚከፈል በማስመሰል ያዘጋጃል። ሀሰተኛውን ቼክ በመጠቀም ከፍርድ አፈጻጸም መምሪያው የሂሳብ ቁጥር ላይ ወጪ እንዲደረግ በማዘጋጀት በበርሄ ገብረሚካኤል ስም ለራሱ ባወጣው የባንክ ሂሳብ በፍርድ ባለሙሉት ስም ፊርማቸውን አስመስሎ በመፈረም በ12/01/98 ዓ.ም ገቢ ያደርጋል። ከእዚህ ባንክም በ20/01/98 ዓ.ም. የተጠቀሰውን ገንዘብ ወጪ በማድረግ ይወስዳል።

ግለሰቡ በተለያዩ ጊዜ የመንግስትን ሰነድ አስመስሎ በማዘጋጀት የመዘበረውን ገንዘብ ሰውሮ ለማቆየት የተለያዩ ንብረቶችን በመግዛት ህጋዊ ለማድረግ ሞክሯል። ለዚህም ተባባሪ ካደረጋቸው ግለሰቦች ውስጥ ከግለሰቡ ጋር በትዳር ተሳስሎ የምትኖረውና የባለቤትዎን ወርሃዊ ደመወዝ አሳምራ የምታውቀው ሆኖም አመጣጡ ህጋዊ ያልሆነን ገንዘብ አሜን ብላ በደስታ የተቀበለችው አስቴር አዘዘ ግንባር ቀደሙን ስፍራ ትይዛለች። ወንጀለኛው በራሱ ስም ከአንድ ግለሰብ 20/7/98 ዓ.ም. የሰሌዳ ቁጥር 2-64901 አ.አ. የሆነውን “አቶዝ” አውቶሞቢል በብር 68,500 (ስልሳ ስምንት ሺህ አምስት መቶ) ገዝቷል። በተጨማሪም እ.ኤ.አ. በ20/06/05 ደግሞ ከናሽናል ሞተር ስኮርፖሬሽን በብር 486,000 የሰሌዳ ቁጥር 3-33093 አ.አ. የሆነ ሞዴል FSR 33 አይሱዙ የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ በባለቤቱ በሁለተኛ ተከላሽ ወ/ሮ አስቴር ስም ገዝተው ለግል ጥቅማቸው ሲገለገሉበት ቆይተዋል።

ከዚህም ሌላ ዳግመኛ በወ/ሮ አስቴር ስም ጉለሌ ክፍለ ክተማ ውስጥ የመኖርያ ቤትም መግዛታቸውን የኮሚሽኑ አቃቤ ህግ ያሰባሰበው መረጃ ይጠቁማል። ግለሰቡ ከላይ የተጠቀሰውን ገንዘብ በተጭበረበረ ቼክ ወደራሱ የባንክ ሂሳብ ገቢ ካደረገ በኋላ ከቤተሰብ ውርስ አግኝቻለሁ በሚል ሰበብ ስራውን በፈቃዱ ይለቅቃል።

ይህ በአንዲህ እንዳለ ነበር ጎሹ አንዱአለም ቀደም ሲል ያገለግልበት ከነበረው ከፌዴራል ፍርድ ቤቶች የፍርድ አፈጻጸም መምሪያ በ8/8/2000 ዓ.ም. ለፌዴራል ሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ጉዳዩን በተመለከተ ጥቆማ የቀረበው። ይህንን ጥቆማ በመያዝም የኮሚሽኑ መርማሪዎች ምርመራ ሲያካሂዱ ቆይተው ተገቢውን መረጃ ካሰባሰቡ በኋላ ጉዳዩን ለአቃቤ ህግ አስተላልፊው የክስ ሂደቱ በ20/10/00 ተጀመረ። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ በኮሚሽኑ አቃቤ ህግ በተከላሹ መካከል የፍርድ ቤት ክርክር ሲካሄድ ቆይቷል።

በ14/08/02 ዓ.ም. ግለሰቡ በፈጸመው የሙስና ወንጀል በቁጥጥር ስር ከዋለ በኋላ ባለቤቱና ሶስተኛ ተከላሽ በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የፖሊስ ሰራዊት ባልደረባ የሆነው ምክትል ኢንስፔክተር አብርሃም አያሌው በሙስና የተገኘውን ንብረት ደብዛውን ለማጥፋት መረባረብ ጀመሩ። ይህንንም ለመፈጸም የተጠቀሙበት ዘዴ የጎሹ አንዱአለም የአጎት ልጅ የሆነው ሶስተኛ ተከላሽ የህዝብ ማመላለሻ አውቶብሱን በሃሰተኛ የሽያጭ ውል በ350,000 (ሶስት መቶ ሃምሳ ሺህ ብር) እንዲገዛ ማድረግ ነበር። መኪናውን ገዛ የተባለው ኗሪነቱ ደብረማር ቆስ የሆነው ኢንስፔክተር አብርሃም አያሌው በመንግስት መስሪያ ቤት የሚሰራ ሌላ ዘመዱን በማታለልና

የመኪናውን የሰሌዳ ቁጥር በመቀየር መኪናው በምስራቅ ጎጃም አካባቢ ሲሰራ እንዲቆይ በማድረግ ወንጀሉ የበለጠ ዱካው እንዲጠፋ አድርጓል።

በዚህ የወንጀል ድርጊት የኮሚሽኑ አቃቤ ህግ ያቀረባቸው በ ጎሹ አንዱአለም የተዘጋጁ የተለያዩ ሀሰተኛ መረጃዎች ሲኖሩ ከእነዚህም መካከል አንደኛ ተከላሽና የትዳር ንደኛው በ10/02/94 ዓ.ም. ተዋድደውና በመፈቃቀድ የመሰረቱት ለሁለት ወንዶችና ለአንዲት ሴት ልጅ መገኘት ምክንያት የሆነውን ትዳር በሙስና የተገኘውን ንብረት ደብዛ ለማጥፋት በ24/06/00 ዓ.ም ፍቺ የፈጸሙ ለማስመሰል የተጠቀሙበት የፍርድ ቤት የሃሰት ማስረጃ አንዱ ነው።

ሶስተኛ ተከላሽ ኢንስፔክተር አብርሃም በመንግስት መስሪያ ቤት ከተቀጠረበት ከ15/2/80 እስከ 30/1/00 ዓ.ም ድረስ ከወር ደመወዝ 150 ብር ተነስቶ 1450.00 ብር ይከፈለው የነበረና መኪናውን ለመግዛት 350,000 ብር ከየትም ሊያመጣ እንደማይችል የአቃቤ ህግ ለፍርድ ቤት ያቀረባቸው ማስረጃዎች ያሳያሉ። ይኸው ግለሰብ ህዝብና መንግስት የጣሉበትን ኃላፊነት ከመወጣት እና ለህዝብ ደህንነት በሀቀኝነት ከመቆም ይልቅ ያላግባብ ብልጽግና ለማግኘት በማሰብ የሙስና ወንጀሉ ተባባሪ ሆኖ ተገኝቷል።

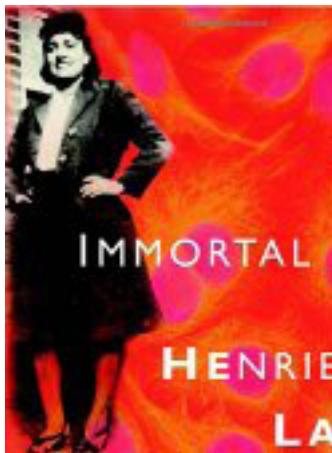
ምንም እንኳን ይህንን ክፍተኛ የሆነ የማጭበርበር የሙስና ወንጀል ለመሸፋፈንና ነጻ ሆኖ ለመታየት ተከላሾቹ የተለያዩ ጥረቶችን ቢያደርጉም እውነት ትመነምናለች እንጂ አትጠፋም እንዲሉ በፍርድ ሂደቱ ወቅት ኮሚሽኑ ያቀረበባቸውን የሰውና የሰነድ ማስረጃዎችን መከላከል ባለመቻላቸው የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አንደኛ ወንጀል ችሎት ግንቦት 6 ቀን 2002 ዓ.ም. በዋለው ችሎት በአንደኛ ተከላሽ ጎሹ አንዱአለም ላይ በተለያዩ መዝገብ የ21 አመት ፅኑ እስራትና የብር 35,000.00 (ሰላሳ አምስት ሺህ ብር) ቅጣት እንዲሁም በሁለተኛ ተከላሽ አስቴር አዘዘ ላይ የአምስት ዓመት ጽኑ እስራትና የብር 5,000 (አምስት ሺህ ብር) ቅጣት እንዲሁም በሶስተኛ ተከላሽ በምክትል ኢንስፔክተር አብርሃም አያሌው ላይ የሰባት አመት ጽኑ እስራትና የብር 10,000 (አስር ሺህ ብር) ቅጣት ውሳኔ አስተላልፏል።

የተሰጣቸውን ኃላፊነት በመጠቀም ያለአግባብ ለመበልጸግ ግ ማሰብ በተፈጸመው ወንጀል የመንግስት እና የህዝብ ገንዘብ ከመመዘበሩም ባሻገር ሶስት የነገ ሀገር ተረካቢ ዜጎች በወላጆች ስግብግብነትና አልጠግብ ባይነት ምክንያት የወላጆቻቸውን ፍቅር አጥተው እንዲያድጉ እና የሰቀቀን ህይወት እንዲገፉ ተገደዋል። በመሆኑም ግለሰቦቹ ይህንን ሃገርና ወገንን ብሎም ራሳቸውን የሚጎዳ እኩይ ተግባር ከመፈጸማቸው በፊት ቆም ብለው ሊያስቡ ይገባ ነበር እንላለን።

ክሸን

ሄላ - ኢ-ፍትሃዊው የምርምር ዓለም ክስተት

እ.ኤ.አ በ1951 በአንድ ወቅት ሄነሪታ ላክስ የተባለች የ31 ዓመት ጥቁር አሜሪካዊት ሴት ባልቲሞር ሜሪላንድ ወደሚገኘው ጆን ሆፕኪንስ ሆስፒታል ለህክምና እርዳታ ትመጣለች። በሆስፒታሉ የተደረገላት ህክምና የማህጸን ካንሰር በሽተኛ እንደሆነችና በማህጸኗ ውስጥ እጢ እንደሚገኝ ያሳያል።

ሄነሪታ በሆስፒታሉ ውስጥ ህክምና እየተደረገላት ሳለ ዶክተሮቹ የሷን ፍቃድ ሳይጠይቁ በማታውቀው ሁኔታ ከማህጸኗ ከወጣው እጢ ላይ ናሙና በመውሰድ ለበለጠ ሳይንሳዊ ምርምር ወደ ላብራቶሪ ይልኩታል። ይህ በሆነ በጥቂት ወራት ውስጥ ከማህጸኗ የወጣው ናሙና ለሳይንሱ ዓለም ብሎም ለሰው ልጅ ጤና ያበረከተውን አስተዋጽኦ ለማየት እንኳን ሳትታደል ሄነሪታ ይህቺን ዓለም ትሰናበታለች። ሆኖም ከሰውነቷ የተወሰደው ናሙና እሷ ከሞተች በኋላም ህይወት እንዳለው የቆየና የህክምናውን ዓለም ሰዎች አጀብ ያሰኘ የመጀመሪያው የሰው ልጅ ህዋስ ነው። ናሙናው ሳይንሳዊ ምርምር ከተደረገበት በኋላ በመጀመሪያ በአንድ ላብራቶሪ በመቀጠል በመቶዎችና በሺዎች እየተባዛ ለኤድስ ህመምን እድሜ ማራዘሚያ መድሃኒት እና ለፖሊዮ በሽታ ክትባት ከማስገኘቱም በላይ ኒኩሊየር የሚያስከትለውን የጉዳት መጠን ለማሳወቅ የሚያስችል ምርምር ተካሂዶበታል።

ከሄነሪታ የተወሰደውና በሳይንሳዊ አጠራር ሄላ በመባል የሚጠራው ናሙና ለምርምር ወደ ጠፈርም መላኩንና ለዘመናዊ ሳይንስ መሰረት በመሆን የዘረ-መል ማባዛት፣ ቫይረሶች እንዴት እንደሚራቡና ካንሰር በሰውነት ውስጥ ያለው የእድገት ሁኔታንም ለማወቅ በር ከፋች መሆኑን ዘገባዎች ይጠቁማሉ።

ሄነሪታ ላክስ ለህክምናው የምርምር ዓለም ባጠቃላይ ለሰው ልጆች ያበረከተችው አስተዋጽኦ ይህ ሆኖ ሳለ ያብራካ ክፋዮችና ሌሎች የቤተሰቡ አባላት ግን የኢኮኖሚ አቅማቸው ደካማ ስለነበር ከእናታቸው ሴል ከተሰሩት እና በሌሎች መድሃኒቶች እጦት ምክንያት ሲሰቃዩ ኖረዋል። ይሁን እንጂ በጋቤጠኛ ርብቃ ስክሎት የተጻፈና “ህያወ የሄነሪታ ላክስ ህይወት” (The Immortal Life of Henrietta Lacks) የተባለ በሴትየዋ ህይወትና አስተዋጽኦ ዙሪያ የሚያጠነጥን መጽሀፍ እውነታውን ይዞ ወጥቷል። መጽሀፉ ናሙናው እንዴት ከባለቤቱ እውቅና ውጪ ለምርምር እንደዋለ ብሎም በላብራቶሪ እየተባዛ ወደተለያየ የዓለም ክፍል እንደተሰራጨና በሚሊዮኖች በሚቆጠር ገንዘብ እየተሸጠ እንደሚገኝም ለዓለም ህዝብ ይፋ አድርጓል።

በተጨማሪም መጽሀፉ በኢኮኖሚ አቅሙ ደካማ ስለሆነው እና በህይወት ለመኖር በጣም አስፈላጊ የሆነውን የህክምና አገልግሎት ሽፋን በዘረኝነት ምክንያት ስለተነፈገው የሄነሪታን ቤተሰብ አሳዛኝ ታሪክ ይዞ ወጥቷል። ከዚህም ሌላ በርብቃ ስክሎት የተጻፈው መጽሀፍ በአሜሪካ የህክምና ሳይንስ ምርምር ዙሪያ የተፈጸሙ ተመሳሳይ ኢ-ፍትሃዊ ድርጊቶችንም አካትቷል።

ታይም መጽሔት የካቲት 2010 እና ሌሎችም

ለስኳር በሽታ መፍትሄ የሆኑ 12 የምግብ አይነቶች

በአለማችን በአሁኑ ጊዜ 285 ሚሊዮን ሰዎች የስኳር ህመማን ናቸው። ከነዚህም ውስጥ 80 በመቶው ዝቅተኛና መካከለኛ ገቢ ባላቸው ሃገራት ይገኛሉ። በቂ የሆነ ምርመራና ህክምና እጦት እንዲሁም የተዛባ የአመጋገብ ባህሪ ለቁጥሩ መጨመር ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለው የዓለም የጤና ድርጅት አስታውቋል። ድርጅቱ ተገቢው የመፍትሄ እርምጃ ካልተወሰደ በ2030 በዓለማችን የስኳር ህመማን ቁጥር ወደ 438 ሚሊዮን እንደሚያሻቅብና በተለይ ዝቅተኛና መካከለኛ ገቢ ባላቸው ሃገራት በሚቀጥሉት አስር አመታት በበሽታው ሳቢያ የሚከሰተው ሞት በ17 በመቶ እንደሚጨምር ይገልጻል።

ሜንስ ሄልዝ የተባለው መጽሔት ሰሞኑን ያሰራጨው ዘገባ ግን ለስኳር ህመማን ታላቅ የምስራችን ይዞ ቀርቧል። እንደ ዘገባው አንዳንድ ምግቦች በደም ውስጥ የሚገኘውን የስኳር መጠን ለማረጋጋት ከመቻላቸውም በላይ ልብንና የዓይን ብርሃን ላይ በስኳር በሽታ ምክንያት ከሚከሰት የጤና መቃወስን ለመቋቋም እንደሚረዱ መጽሔቱ ከተለያዩ የምርምር ተቋማት ያገኘውን መረጃ በመጥቀስ ዘግቧል።

ምግቦቹ ፖም፣ ቀረፋ፣ ፍራፍሬዎች (ብርቱካን፣ ሎሚ፣ መንደሪን...ወዘተ)፣ በቀዝቃዛ የውሃ አካላት ውስጥ የሚገኙ የዓሳ ዝርያዎች ለምሳሌ ሰርዲን፣ በፋይበር የበለጸጉ ምግቦች፣ ጥራጥራዎች (ሽምብራ፣ ባቁላ፣ አተር፣ ምስር)፣ አረንጓዴ ሻይ፣ የለውዝ ዝርያዎች፣ ዝኩኒን የመሳሰሉ አረንጓዴ ተክሎች፣ ጠቆ ያለ ቸኮሌት፣ ስጋንና ኮምጣጤን ያጠቃልላሉ።

ፖም

በፊንላንድ የተካሄደው ጥናት እንደሚጠቁ መው አዘውትረው ፖም የሚመገቡ ሰዎች በስኳርና በልብ በሽታ የመሞት እድላቸው ከማይበሉት ጋር ሲነጻጸር በ 20 በመቶ ቀንሶ ተገኝቷል።

ቀረፋ

በአሜሪካ የተካሄደው ጥናት እንደሚያሳየው በቀን ግማሽ ማንኪያ ቀረፋ መጠቀም የህዋሳቶቻችንን (ሴሎቻችንን) በደም ውስጥ የሚገኘውን ስኳር ወደ ኃይል የመለወጥ ብቃት ከፍ ያደርገዋል።

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

ፍራፍሬዎች (ብርቱካን፣ ሎሚ፣ መንደሪን)

አንዳንድ የምርምር ውጤቶች እንደሚያሳዩት የስኳር ህሙማን በሰውነታቸው ውስጥ የሚገኘው የሻይታ ሚን ሲ መጠን ዝቅተኛ ስለሆነ ብርቱካን፣ ሎሚ፣ መንደሪን የመሳሰሉትን በሻይታሚን ሲ የበለጸጉ ፍራፍሬዎች ቢመገቡ መልካም ነው።

የዓሳ ዝርያዎች ለምሳሌ ሰርዲን

የልብ በሽታ ከጤነኞች ይልቅ የስኳር ህሙማንን በበለጠ ስለሚያጠቃ እንደሰርዲን ያሉትን የዓሳ ዝርያዎች መመገብ የደም ቧንቧዎች መዘጋትን ከመቀነሱም በላይ ለሰውነት ጠቃሚ የሆነውን የኮሌስትሮል (HDL) መጠንም የተመጣጠነ ያደርጋል።

የብርቱካን የበለጸጉ ምግቦች

ኩቴክሳስ ዩንቨርሲቲ የተገኘው የጥናት ውጤት እንደሚያሳየው በፋይበር የበለጸጉ ምግቦች (ምሳሌ ቆስጣ እና ጥቅል ጎመን የመሳሰሉ አትክልቶች) በደም ውስጥ በሚገኘው የስኳር መጠን ላይ ከፍተኛ መሻሻል እንዲኖር ስለሚረዱ በቀን ከ 24-50 ግራም በፋይበር የበለጸጉ ምግቦች መመገብ ለጤና ጠቃሚ እንደሆነ ይገልጻል።

ጥራጥሬዎች (ሽምብራ፣ ባቁላ፣ አተር፣ ምስር)

እነዚህ ጥራጥሬዎች የካሎሪ መጠናቸው ዝቅተኛ የሆነና ከፍተኛ ፕሮቲን ስላላቸው የስኳርና የልብ በሽታዎችን ለመቀነስ አስተማማኝ መፍትሄ ናቸው።

አረንጓዴ ሻይ

አረንጓዴ ሻይ መጠጣት ለስኳር ህሙማን መፍትሄ እንደሆነ የተለያዩ ጥናቶች ይጠቁማሉ።

የለውዝ ዝርያዎች

ምንም እንኳን ለውዝን የመሳሰሉ ምግቦች በካሎሪ እጅግ የበለጸጉ ቢሆንም ቢያንስ ሁለት የሻይ ማንኪያ በቀን ከተለያዩ ምግብ ጋር ቀላቅሎ መጠቀም ለልብ ህመም ተጋላጭነትን ይቀንሳል (የስኳር ህሙማንን ከሌሎች ሰዎች በበለጠ ለልብ በሽታዎች የተጋለጡ ናቸው)።

ዝኩኒና ሌሎች አረንጓዴ ተክሎች

ዝኩኒን የመሳሰሉ አረንጓዴ ተክሎች ለአይን ጤንነት ጠቃሚ የሆነውን ካርቲኖይድ የተባለ ንጥረ ነገር በውስጣቸው የያዙ ስለሆነ የስኳር ህሙማን ላይ ሊደርስ የሚችለውን የአይን ችግር በመከላከል ረገድ ጉልህ ሚና ይኖራቸዋል።

ጠቆ ያለ ቸኮሌት

ተፍት ዩኒቨርሲቲ የሚገኙ ተመራማሪዎች በቅርቡ ይፋ ያደረጉት የምርምር ውጤት እንደሚያሳየው በመጠነ የሚወሰድ ጠቆ ያለ ቸኮሌት የኢንሱሊንን ደም የማጣራት ተግባር በማፋጠን ለስኳር ህሙማን መፍትሄ ከመሆኑም በተጨማሪ የደም ግፊትንም በመቀነስ ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው።

ስጋ

ከገንቢ ንጥረ ነገሮችና ከሻይታሚን ሲ በተጨማሪ በስጋ ውስጥ ደም ውስጥ የሚገኘውን የስኳር ዝውውር የሚያስተካክል ንጥረ ነገር ይገኛል።

ኮምጣጤ

ኮምጣጤ በፊት የሚወሰድ ሁለት የሻይ ማንኪያ ኮምጣጤ በደም ውስጥ የሚገኘውን የስኳር መጠን ይቀንሳል።

ሜንስ ሄልዝ እና የዓለም የጤና ድርጅት

ማሳሰቢያ

የስኳር በሽታን ለመቆጣጠር ከተለያዩ ምንጮች ያገኘናቸውን መረጃዎች እንድታገኙ ያቀረብነው ይህ መጣጥፍ የሁኪም የቅርብ ክትትል እና ምክር እጅግ አስፈላጊ መሆኑን የሚያስቀር አለመሆኑን ለመግለጽ እንወዳለን።

ሳይቃጠል በቅጠል

ውስን ሀብት በሆነው መሬት ላይ የሚፈጸም ሙስና ጉዳቱ የክፋ ነው

የፌዴራል የሥነ ምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን በተለያዩ የመንግስት መስሪያ ቤቶችና የልማት ድርጅቶች ውስጥ የሚታዩ የአሰራር ክፍተቶችን ለመዘጋት የችግሮቹን መንስኤዎች በጥናት በመለየት ለሚመለከተው ተቋም የመፍትሄ ህሳብ ማቅረብና ተግባራዊነቱን ማረጋገጥ ሙስናና ብልሹ አሰራርን ለመከላከል ከሚጠቀሙባቸው ስልቶች አንዱ ነው።

የዚህ ጽሁፍ ዋና መነሻ ኮሚሽኑ በድራግ ከተማ አስተዳደር የቦታ ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥና ይዞታ አስተዳደር የሥራ ሂደት እና የመሬት ልማት፣ የነዋሪዎች ዳግም ማስፈርና የከተማ ፕላን ዝግጅት የሥራ ሂደት ላይ በቀረቡ ቅሬታዎች መነሻነት በኮሚሽኑ የተካሄደ ጥናት ላይ የሚያተኩር ይሆናል።

በድራግ ከተማ አስተዳደር በመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን የቦታ፣ ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥና ይዞታ አስተዳደር እና የመሬት ልማት፣ የነዋሪዎችን ማስፈርና የከተማ ፕላን ዝግጅት አብይ የሥራ ሂደቶች በሚሰጧቸው አገልግሎቶች ላይ እና የሪል ስቴት ግንባታ በተሰጠባቸውና በቀበሌ አስተዳደር ላይ የሚሰጠውን አገልግሎት በተመለከተ ምልክታም ተከናውኗል። በጥናቱ በሁለቱም የስራ ሂደቶች የአሰራር ክፍተቶች የሚታዩባቸውና ፍትሃዊ ያልሆነ አሰራር እንዲሰፍን የሚጋብዙ በመሆናቸው የታዩትን ችግሮች ለመቅረፍ የመፍትሄ ህሳቦች ቀርበዋል።

በዚህ መሰረት የተጠናከረ የመሬት የመረጃ አያያዝ እና አጠቃቀም ሥርዓት አለመኖር የጥናት ቡድኑ ከለያቸው ችግሮች የመጀመሪያው ነው። የመረጃ አያያዝ እና አጠቃቀምን በተመለከተ ቦታዎች እንደመሬቱ ተፈላጊነትና አስፈላጊ የሆነውን የኢንቨስትመንት ወይም የንግድ ዘርፍ፣ በሪል ስቴት፣ ለከተማ ግብርና፣ ኢንቨስትመንትና ለልዩ ልዩ ማህበራዊ ጉዳዮች ሊውሉ የሚገባቸው ቦታዎች አስቀድሞ ባለመለየታቸውና ባለመያዛቸው ውስን የሆነውን መሬት ለብክነት ከመዳረጉም ባሻገር ፍትሀዊነት ለጎደለው የቦታ አሰጣጥና አሰራር በር ከፍቷል።

ይህን ችግር ለመፍታት በከተማ አስተዳደር ያለውን የመሬት ሀብት በአግባቡ በመያዝ በአካባቢው ካሉ የክልል መስተዳድሮች እና ገበሬዎች ጋር በመደራደር “Land -Sharing System” በመጠቀም የመሬት ባንክ /Land-stock/ እንዲጨምር ማድረግ ወሳኝ መሆኑ ተጠቁሟል። መረጃዎችን ለማሰባሰብ የመሬት ቆጠራ ማካሄድና በከተማ ያለውን የመሬት ሁኔታን ዘመናዊ ለማድረግ በቂ ማሰባሰብ ያለውን የመሬት ሀብት በቁጠባ ለመጠቀም የሚያስችል መሆኑ በጥናት ቡድኑ በመፍትሔነት ተጠቁሟል።

አሰራራቸውን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ እንዲደገፍ ካደረጉ የከተማ አስተዳደሮች ልምድ በመቅሰም ተግባራዊ ማድረግ የበለጠ ጠቃሚ በመሆኑ አስተዳደሩ በቂ ትኩረት በመስጠት በአግባቡ ሊከታተለውና ወቅታዊ ምላሽ ሊሰጠው የሚገባ ነው። የመሬት ልማትና አስተዳደርን ለመምራት የወጡ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች በአግባቡ አለመፈጸም በጥናቱ በሁለተኛ ደረጃ የተቀመጠ ነበር። የድራግ አስተዳደር በቻርተር አዋጅ ቁጥር 416/97 ከተቋቋመበት ጀምሮ የመሬት ልማትና አስተዳደርን በተመለከተ ለማስፈፀሚያ በርካታ አዋጆችን፣ ደንቦችንና መመሪያዎችን አውጥቷል። ነገር ግን የመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን በሚሰጣቸው አገልግሎቶች ዙሪያ የወጡትን አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት በማድረግ ሥራውን በአግባቡ አለመከናወኑን ጥናቱ ያመለክታል።

ባለሥልጣኑ የመሬት ልማትና አስተዳደርን በተመለከተ የወጡ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎችን የመሠረታዊ የአሰራር ሥርዓት ሂደት ለውጥ መሠረት አድርጎ ከአዲሱ አደረጃጀትና አሰራር ጋር በሚጣጣም መልኩ የሚሻሻሉ የህግ ማዕቀፎችን በማሻሻል ተግባራዊ በማድረግ አፈጻጸማቸው በየጊዜው እየተገመገመና ኦዲት እየተደረገ ለሚከሰቱ ችግሮች ወቅታዊ እርምጃ በመውሰድ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን ማስፈን እንዲሁም በወጡና በሚወጡ ሕጎችና መመሪያዎች ዙሪያ ግንዛቤ የማስጨበጥና የማዳበር ሥራ ቀጣይነት ባለው መልኩ ማከናወን ችግሩን ሊፈቱ የሚችሉ መሆኑን ጥናቱ ያመለክታል።

በአስተዳደሩ የሊዝ ደንብ መሠረት የተቋቋመው የሊዝ ቦርድ ተግባርና ኃላፊነቱን በአግባቡ አለመወጣት የጥናት ቡድኑ የተመለከተው ሰነድ ችግር ነው። በድራግ አስተዳደር በሊዝ የሚሰጡ ቦታዎችን በተመለከተ አግባብ ያለው ተጠያቂነትና ግልፅነትን የተከተለ አገልግሎት ለመስጠት ያስችል ዘንድ የሊዝ ቦርድ ተቋቁሟል። የሊዝ ቦርዱ በመሬት ልማትና አስተዳደር አማካኝነት የሚቀርብለትን የውሳኔ ህሳብ በመመርመርና የመጨረሻ ውሳኔ በመስጠት ረገድ የተሰጠውን ኃላፊነትና ተግባር በአግባቡ ባለመወጣቱ የሊዝ ቦታ አሰጣጥ ስርአቱ በተመለከተ ወጥነት የጎደለው መሆኑ፣ መሬት ለልማታዊ ባለሀብቶች ከመስጠት ይልቅ ለማልማት አቅም ለሌላቸው መሬት ለሚሸጡ ግለሰቦች መስጠት፣ ምትክ ቦታ ሲጠየቅ ባለሥልጣኑ ማዘጋጀት ሲገባው ጠቁሙ ማለትና የተጠቆመውንም ቦታ ጥያቄውን ላላቀረበ ባለሀብት አሳልፎ መስጠት፣ መሬትን በሊዝ ቦርድ ምንም ቅድመ ሁኔታ ላላሟሉ በዝምድና መስጠት፣ የሊዝ ዋጋ ግምት በጣም ዝቅተኛ እንዲሆን ማድረግ፣ በአንድ አካባቢ በአንድ ደረጃ ላይ ለሚገኙ ቦታዎች የተለያዩ የሊዝ ዋጋ ማውጣት፣ አቅም እያላቸው መሬት ያላገኙ ልማታዊ ባለሀብቶች ያሉባቸውን ችግሮች ለመፍታት ጥረት አለማድረግ ከታዩት ችግሮች ውስጥ ይጠቀሳሉ።

እነዚህን ችግሮች ለመፍታት በሊዝ የሚሰጡ ቦታዎች የጨረታ አሰጣጥና የመነሻ ዋጋ አፈፃፀም መመሪያን መሠረት በማድረግ ቦርዱ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት በአግባቡ መወጣት፣ ባለሀብቱንና ህዝቡን በማወያየት ለሚታዩ ችግሮች አፋጣኝ ምላሽ መስጠት እንዲሁም የሥነ ምግባር ጉድለት በሚታይባቸው ሠራተኞች ላይ ትምህርት ሰጪ የሆነ ርምጃ መውሰድ አስፈላጊ መሆኑን የጥናት ቡድኑ ጠቁሟል። ይህ አሰራር የሥራ ኃላፊዎችን የሥራ መደራረብና ተጨማሪ ጊዜ የሚጠይቅ ቢሆንም የኃላፊዎችን ጣልቃ ገብነት ከመከላከልም በላይ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ የአሰራር ስርዓት ተከትሎ እንዲተገበር እገባ ያደርጋል።

የጥናት ቡድኑ በአራተኛ ደረጃ ያስቀመጠው የአሰራር ችግር በአስተዳደሩ በሊዝ የሚሰጡ ቦታዎችን ለመሸጥ የግልፅ ጨረታ ዘዴን አለመጠቀም ነው። የከተማ ቦታ በሊዝ እንዲያዝ የሚፈቀደው በጨረታ መሆኑንና ለጨረታ የሚቀርቡ ቦታዎችን የተመለከተ ዝርዝር ጉዳዮችን የአፈጻጸም መመሪያው ይገልጻል። ነገር ግን በከተማ በሊዝ የሚሰጡ ቦታዎች የመንግስትንና የህዝብን ተጠቃሚነት የማያረጋግጡና በአብዛኛው የግልፅ ጨረታ ዘዴን መሰረት ያደረጉ አይደሉም።

ለአብነት ያህል በግልፅ ጨረታ መስጠት የሚገባውን ለንግድ ስራ የሚሆን “Commercial Area” አንደኛ ደረጃ ቦታ ካለ ጨረታ ከሊዝ ነፃ ተጨማሪ ካራ ሜትር በማካተት መስጠት፣ ለአንድ ግለሰብ በቀጥታ በሊዝ የአቅም ማሳያ ሳይኖር የሊዝ ቦርድ ውሳኔ ሳይሰጥ፣ የሊዝ ቦርድ ስላሳቢ በሌሉበትና ውክልናም ባልተሰጠበት ሁኔታ በሜትር ካራ በብር 184 ህሳብ እስከ 11,433 ካራ ሜትር መሬት መስጠት የመሳሰሉት ችግሮች ተስተውለዋል።

ሥነ ምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

ይህ አሰራር ከመሬት ሽያጭ ሊገኝ የሚገባውን ጥቅም ከማ ሳጣቱም ባሻገር ወጥነት ለጎደለውና በጥቅም ላይ ለተመሰ ረተ ግንኙነት ሊዳርግ ይችላል። ይህን ችግር ለመፍታት በከተማው ያሉ በሊዝ ሽያጭ የሚውሉ ቦታዎች የሚገኙ ባቸውን አካባቢዎች መሠረት በማድረግ ደረጃ በማውጣት በአንደኛ ደረጃ ላይ ያሉ ቦታዎችን በግልጽ ጨረታ ዘዴ ብቻ በመጠቀም የመንግስትንና የህዝብን ጥቅም ፍላጎት ሊያስጠብቅ የሚችል አሰራር መዘርጋት፣ በሊዝ ሽያጭ ሊውሉ የሚችሉ ቦታዎችን ለተለያዩ አገልግሎቶች እንዲውሉ በሚያስችል መንገድ ለንግድ፣ ለማህበራዊ አገልግሎቶችና ለሌሎች የልማት ዘርፎች ሊውሉ አስቀድሞ በመለየት በድርድር ወይም በውስን ጨረታ ዘዴ ለሽያጭ ማቅረብ በጥናቱ በመፍትሄነት ተጠቁሟል።

በዚህ አሰራር የጨረታ ሂደቱ ተጨማሪ ጊዜና ወጪ የሚጠይቅ ቢሆንም የሊዝ አፈጻጸም ከመሬት ዝግጅት እስከ ሽያጭና ርክክብ ድረስ ያለው የስራ ሂደት በአቅድና በፕሮግራም እንዲከናወን ለክትትልና ቁጥጥር የተመቻቸ ይሆናል። በተጨማሪ የሊዝ ቦታ ሽያጭ አፈጻጸምን ህግና መመሪያ መከተሉ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ አሰራር ስርአት እንዲዘረጋ እና አልሚው ቦታውን ለወሰደው ዓላማ በአግባቡ እንዲጠቀምበት ስለሚያደርግ ሊፈጸሙ የሚችሉ የሙስና ወንጀሎችን ለመከላከል ያስችላል።

በሊዝ መሬት ለሚጠይቁ አልሚዎች ቅድመ ሁኔታ ሳያሟሉ መስጠት ጥናቱ ያመለከተው ስድስተኛው ችግር ነው። ከመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን በሊዝ መሬት የሚወስዱ ባለሀብቶች በተጫራቸው መመሪያ መሰረት እንደ ሽያጭ ውሉ ሊለያይ ቢችልም ቢያንስ የሚከተሉትን ቅድመ ሁኔታዎችን ማሟላት ይጠበቅባቸዋል።

ትክክለኛና ልማታዊ የሆኑ ባለሀብቶች ፕሮግራም አቅርቦት ውና ቅድመ ሁኔታዎችን አሟልተው መሬት የማያገኙበት ሁኔታ ሲኖር በሌላ በኩል ደግሞ የውል ስምምነት አስፈጻሚ ባለሙያዎች ቅድመ ሁኔታ አለመሟላቱን እያሳወቁም በሚፈጠር ጫና አንዳንዶች መሬት ያለአግባብ እንዲያገኙ ሲደረግ ይታያል። በሊዝ ቦርድ መሰን የሚገባው ጉዳይ ሳይወሰን ተወስኗል ብሎ ለውል መላክና የውል ስምምነት ሰነድ መፈረም፣ ባለ ንብረት ላይ በተሰጠው ውክልና ያለ ኢንቨስትመንት ፈቃድ መሬት መስጠት ሁኔታዎች ተከስተዋል።

የጥናት ቡድኑ ካሰባሰባቸው መረጃዎች ለመገንዘብ እንደተቻለው አስተዳደሩ መሬት ከሰጣቸው ከ552 አልሚዎች መካከል 91(16%) ብቻ ቅድመ ሁኔታውን አሟልተው የሊዝ መሬት የተረከቡ ሲሆን 84% ያህሉ ቅድመ ሁኔታን ያላሟሉ ሆነው ተገኝተዋል። ከዚህ አንጻር በሊዝ የመሬት አሰጣጥ ሥርዓቱ ፍትሃዊነት የጎደለውና ለሙስናና ብልሹ አሠራር የተጋለጠ ነበር ለማለት ይቻላል።

ማንኛውም መሬት ይሰጠኝ ባይ ባለሀብት ቦታውን በትክክል ማልማት የሚችል መሆኑን ለማወቅ የሚረዱና በግልጽ የተቀመጡ ቅድመ ሁኔታዎች መሟላታቸውን በማረጋገጥ ቦታ መስጠት፣ የተከናወኑ ስራዎችን በየጊዜው በመገምገምና ችግሮችን በመለየት ወቅታዊ የማስተካከያ እርምጃ መውሰድ ያስፈልጋል። በጥናቱ እንደተመለከተው ይህ አሰራር የከተማዋን ቦታ አሰጣጥ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ እንዲሆን በማድረግ ልማታዊ ባለሀብቶችን የሚያበረታታና የከተማዋን እድገት በማፋጠን ረገድ ጉልህ ሚና ይኖረዋል።

ከዚህ ጋር ተያይዞ የተጭበረበሩ ማስረጃዎች ሊቀርቡ የሚችሉበትን ሁኔታ እና በሌሎች አካላት የሚሰጡ ማስረጃዎችም ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን በመፍታት በአግባቡ እንዲቀርቡ ለማድረግ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ትኩረት ሰጥቶ በቅንጅት መስራት ችግሩን ለመፍታት አስፈላጊ ነው። በጥናቱ የተመለከተው ስድስተኛው ችግር በየጊዜው የተመደቡ አንዳንድ ኃላፊዎች ሥልጣናቸውን አለአግባብ መገልገል ነው። በአስተዳደሩም መሬትን በተመለከተ እና አጠቃላይ የከተማውን ዕድገት ለማፋጠንና ልማትን ለማምጣት የሚያስችሉ ሥርዓቶች ተዘርግተዋል። ነገር ግን በተለያዩ ወቅት በከተማ አስተዳደሩ በኃላፊነት ላይ የተመደቡ ኃላፊዎች የተቀመጡ ግልጽ አሠራሮችን ተከትለው በመስራት የመንግስትንና የህዝብን ጥቅም ከማስጠበቅ

ይልቅ ስልጣናቸውን ያለገደብ በመጠቀም ህገወጥ ተግባሮችን መፈጸማቸውን የጥናት ቡድኑ ለመገንዘብ ችሏል። ለአብነት ነዋሪዎችን ህገወጥ ናችሁ በማለት እንዲነሱ ማድረግና መሬት ለራስ በመያዝ የመኖሪያ ቤት መገንባት፣ የሰዎችን ፍላጎት መሠረት ያደረገ የመንገድ ቅየሳና የማስተር ፕላን ክለሳ ማካሄድ፣ በሪል ስቴት ስም ፕሮጀክት ፕሮግራም የሌላቸውና የጊዜ ገደቡ ያለፈ የመካከ ካርታ በኃላፊዎች ትዕዛዝ እንዲቀጥል ማድረግ የተስተዋሉ ችግሮች ናቸው። በተጨማሪም የከተማውን የቀሰበት መንገድ ግንባታ 32 ኪሎ ሜትር ፕሮጀክት ማሻሻያ በ74 ሚሊዮን ብር የተዘጋጀውን አንድ የሥራ ኃላፊ የአንድ ባለሀብት የእርሻ ቦታ ይካከል በማለት መቀየር፣ በሊዝ ቦርድ የተወሰኑ ውሳኔዎችን በመሻር የመንግስትን ጥቅም መጉዳት፣ የሊዝ ቦርድ የሰጠውን ካሬ ሜትር በማስበለጥ ከሊዝ ነፃ እንዲሰጥ ማድረግ (ለ1ሺ ካሬ ሜትር 4ሚሊዮን ያቀረበ አልሚ እያለ ካርታው እንዲመክን በማድረግ ቀጥታ የሊዝ ቦርዱ ከወሰነለት በተጨማሪ 430 ካሬ ሜትር ቦታ በማካተት በአጠቃላይ 1430 ካሬ ሜትር አቅም ማሳያ 500 ብር አስይዞ መንገድ ዳር አንደኛ ደረጃ ቦታ በ184 ብር በካሬ ሜትር መስጠት) የመሳሰሉት የሚጠቀሱ ናቸው።

እነዚህን ችግሮች ለመፍታት ቀደም ሲል በከተማ አስተዳደሩ ያሉ የሥራ ኃላፊዎች ሥራቸውን በተሰጣቸው ስልጣንና ኃላፊነት መሠረት ብቻ ደንብና መመሪያ ተከትለው መሥራት፣ አለአግባብ የተወሰዱ እርምጃዎች እንዲሰተካከሉ ማድረግ፣ የሚሰጡ ውሳኔዎችን በየጊዜው መገምገምና ሪፖርት እንዲቀርብ ማድረግ፣ ኃላፊነትንና ተጠያቂነትን ማመላከት እንዲሁም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በተፈጸመ ህገ ወጥ ተግባር ላይ አስተማሪ የሆነ አስተዳደራዊ እርምጃ መውሰድ አስፈላጊ ነው።

የተነሹዎች የካሳ ክፍያ አፈጻጸም ደንብንና መመሪያን የተከተለ አለመሆን በጥናቱ በሰባተኛ ደረጃ የተቀመጠ ችግር ነው። ለህዝብ ጥቅም እና ለልማት ተግባር ሲባል የመሬት ይዞታ እንዲለቀቅ ሲደረግ ለባለ ይዞታው ካህ የሚከፈልበት ሥርዓት አለ። ይህ አሠራር ሲተገበር የካህ ክፍያው የሚያካትታቸው የግንባታ ባለቤቶች (የግል ባለይዞታዎች፣ የመኖሪያ ቤት ግንባታ፣ የቀበሌ ቤት፣ የኪራይ ቤቶች አስተዳደር ድርጅት ቤቶች) እና የቤት ካህ ክፍያው ሲፈጸም ሊሟሉ የሚገባቸው የንብረት ማረጋገጫና ዝርዝር ቅድመ ሁኔታዎች መሟላታቸውን ማረጋገጥ ይኖርባቸዋል። ነገር ግን እነዚህ ሁኔታዎች በአግባቡ ክትትል ስለማይደረግባቸው የካህ ክፍያ በቀበሌና በኪራይ ቤቶች ለግለሰብ/ለነዋሪው/ለተከራይ መክፈል፣ በተነሹዎች ላይ ያልነበረ ሰው በማካተት የካህ ክፍያ እንዲሰጠው ማድረግ፣ በተነሹዎች ተመሳሳይ ቦታ መስጠትና የካህ ክፍያ መፈጸም፣ የባለንብረት/ባለቤቱ ማስረጃ ሳይጣራና ሳይለይ ለግለሰብ ክፍያ መፈጸም፣ የካህ ክፍያ ሳይከፍል አንደኛ ደረጃ የንግድ ቦታን መስጠት እንዲሁም የንብረት ግምት በሚሠራበት ወቅት አግባብ ያለው ማጣራት አለማድረግና የጥቅም ግንኙነት ላይ በመመስረት የተጋነነ ዋጋ ማስላትን የመሳሰሉት ችግሮች መኖራቸውን በጥናት ቡድኑ ተመልክቷል።

ስለሆነም ከላይ የተጠቀሱትና ሌሎች መሰል የሥነምግባር ግድፈቶች አንዳንድ ግለሰቦች ከአንዳንድ የመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን የሥራ ኃላፊዎችና ሠራተኞች ጋር በሚፈጥሩት ልዩ የጥቅም ግንኙነት አላግባብ ተጠቃሚ እንዲሆኑ እንዳስቻላቸው በጥናቱ ወቅት የታዩ መረጃዎች ይጠቁማሉ።

በአስተዳደሩ የካህ ክፍያና የምትክ ቦታ አሰጣጥ የአፈፃፀም መመሪያና ከሌሎች አካላት ጋር የተፈጸሙ የጋራ መግባቢያ ስምምነቶችን መሠረት በማድረግ ለልማት ከሚፈለገው ቦታ ለማካሄድ ተነሹዎች ለሚፈጸም የካህ ክፍያ የሚወሰድ መረጃ በቅድሚያ ሁኔታዎችና ዝርዝር መሠረት(መረጃ አሰባሳቢው አካል የሚሰበስባቸውን መረጃዎች ከተነሹዎች ነባራዊ ሁኔታ ጋር የተጣጣመና እውነተኛ እንዲሆን በማድረግ ፣ በዚህም ተጠያቂነትና ኃላፊነት እንዲወስድ ማድረግ ፣ በመንገድ ልማት ምክንያት የሚነሱ ሲሆን ከመንገዶች ባለስልጣን ጋር በመተባበር መስራትና በተጨማሪ ያለውን የአፈጻጸም መመሪያ በማሻሻል) የተሻለ ስርአት እንዲኖር የተሟላና የተረጋገጠ መሆኑን በማጣራት የካህ ክፍያ መፈጸም ያስፈልጋል። ከዚህ ጋር ቀደም ሲል በተሳሳተ መረጃ የተፈጸሙ የካሳ ክፍያዎችን በማጣራት የማስተካከያ

እርምጃ መውሰድም ጠቃሚ መሆኑን የጥናቱ ውጤት ያመለክታል።

ይህ አሰራር ተጨማሪ ጊዜና አስተዳደራዊ ወጪ የሚያስከትል ቢሆንም ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ የአሰራር ስርአት ተከትሎ እንዲተገበር እገባ ያደርጋል፤ ለሚታዩ ችግሮች ዘላቂ መፍትሄ ከመስጠቱ ባሻገር የተመደቡ ኃላፊዎችና ባለሙያዎች ከግል ስሜታቸውና አድጋዊ አሰራር ነጻ ሆነው እንዲሰሩ ያስችላል።

ጥናቱ ያመለክተው ስምንተኛው የአሰራር ችግር ለኢንቨስትመንት በሚሰጡ መሬቶች ላይ ያለው ክትትል፣ ቁጥጥርና ድጋፍ ደካማ መሆን ነው። በአስተዳደሩ ኢንቨስትመንት ላይ በተለያዩ ዘርፎች በማምረቻ ኢንዱስትሪ፣ በአገልግሎት እና በከተማ ግብርና የኢንቨስትመንት መስክ ሥራ ለመሥራት መሬት የወሰዱ የግል ባለሀብቶችን በተመለከተ ሊደረግ የሚገባው አግባብ ያለው ክትትል፣ ቁጥጥርና ድጋፍ ስለማይከናወን በኢንቨስትመንት ስም መሬት ለመውሰድና ለማልማት በተደጋጋሚ የገደቡ ባለሀብቶች መሬት ወስደው በመሸጥ የሚበለጹት አሠራር ይታያል። ይህ አሰራር ልማታዊ ባለሀብቶችን ማዕከል ያደረገና የከተማዋን ኢንቨስትመንት የሚያሳድግ ሳይሆን የጥቅም ግንኙነትን መሰረት ላደረገ አሰራር በመጋበዝ ሙስናና ብልሹ አሰራር እንዲስፋፋ በር ይከፍታል።

እንደ ጥናቱ መሬት ለማልማት የሚወስድ ባለሀብት በመጀመሪያ የግንባታ አቅም ማሳያ ገንዘብ ያለው፣ የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያወጣ፣ ሌሎችን ቅድመ ሁኔታዎችን ያሟላ እንዲሆን በማድረግ እና የአቅም ማሳያውን ገንዘብ ከሚያሳየው የግንባታ እንቅስቃሴ አንጻር ግምገማ እየተደረገበት የሚለቀቅበትን አሠራር መዘርጋት ያስፈልጋል። አልሚዎች ቦታዎችን ሲወስዱ ግንባታውን ለመጀመርና ለማጠናቀቅ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ መሠረትና በገቡት የውል ስምምነት ህንድ አማካኝነት ተገቢው ክትትል፣ ቁጥጥርና ድጋፍ እንዲደረግላቸው በማድረግ መሥራት ችግሩን ሊቀርፈው እንደሚችል በጥናቱ ተመልክቷል። ይህ አሰራር የከተማዋን ቦታ አሰጣጥ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ አሰራር እንዲተገበር ስለሚያደርግ ልማታዊ ባለሀብትን በማበረታታት የከተማዋን እድገት ለማፋጠን ያስችላል።

ጥናቱ በዘጠነኛ ደረጃ ያመለከተው ችግር የመሬት ይዘታ ማረጋገጫ ካርታ አሰጣጥ ተጠያቂነትን ግልፅነትን የተከተለ አለመሆን ነው። የመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን ከሚሰጣቸው ዋና ዋና ተግባራት አንዱ የቦታና ይዘታ ማረጋገጫ ካርታ አሰጣጥ ነው። ይህን ሥራ በተገቢው ሁኔታ ለመወጣት ተጠያቂነትና ግልጽነትን የተከተለ ባለመሆኑ በማህበር ተደራጅተው መሬት ለመውሰድ ጥያቄ ላቀረቡ ተገልጋዮች በአንድ ሰው ስም ካርታ በመስጠት ህገ ወጥ ተግባር መፈፀም፣ በአንድ ቦታ ላይ ለሁለት ሰዎች ካርታ መስጠት፣ መሀንዲሶች ሲለኩ ባይ ቦታ መተውና በህገወጥ መንገድ እንዲያዘ አድርጎ ካርታ በገንዘብ ማሰራት፣ በካርታ ላይ ካርታ በመስራት፣ ተገልጋዮችን ለአላስፈላጊ ሁኔታ መዳረግና ፍትህን ማዘጋጀት፣ የመንግስትን ቤት ተከራይተው ለሚኖሩ ግለሰቦች ማስፋፊያ አግባብ በሌለው መንገድ መስጠት፣ የቀበሌ ቤት በግል ይዘታ ማዘር ለዚህም የግል ማህደር ማጥፋትና በግለሰብ እንዲቀየር ማድረግ፣ Open and green areas ቦታዎችን ለግለሰቦች በመስጠት የይዘታ ማረጋገጫ እንዲኖራቸው ማድረግ፣ ለአንድ ግለሰብ ከአራት ቦታ በላይ ለመኖሪያ ቦታ መስጠት፣ በውጭ ድርጅቶች ለቆሻሻ ማስወገጃ የተሠራውን ቦታ በጥቅማጥቅም ለግለሰብ መስጠትና በአካባቢው ነዋሪ ላይ የጤናና ማህበራዊ ችግሮችን ማስከተል የሚጠቀሱ ችግሮች ማሳያዎች ናቸው። ስለሆነም ትክክለኛ የሆነ የቦታና ይዘታ ማረጋገጫ ካርታ አሰጣጥ ሊያሰፍን በሚችል መልኩ ደንብና መመሪያን መሠረት አድርጎ የሚከናወን ባለመሆኑ ከዚህ ጋር ተያይዘው ለሚከሰቱ ሙስናና ብልሹ አሰራር የተጋለጠ ነው። በመሆኑም ይህን ክፍተት ለመሙላት ተገልጋዩን ፍትሃዊና በአግባቡ ለማስተናገድ ለመከላከል እንዲቻል ደንብና መመሪያ እንዲተገበር ማድረግ፣ ቀደም ሲል አላአግባብ የተሰጡ የይዘታ ማረጋገጫ ካርታዎችን በማጣራት አግባብ ያለው እርምጃ መውሰድ፣ ተፈጻሚነቱን በየጊዜው በመከታተልና በመገምገም ለሚፈጠሩ ችግሮች ወቅታዊ እርምጃ መውሰድና በአገልግሎቱ ዙሪያ የህብረተሰቡን ግንዛቤ ማሳደግ ተገቢ መሆኑን ጥናቱ አመለክቷል።

በከተማው ያሉትን ህገወጥና ህንድ አልባ ይዘታዎች ምዝገባና ይዘታ ማስረጃ የመስጠት ሥራና አዘገጃጀት ትክክለኛ መረጃዎችን መሠረት ያደረገ አለመሆን ጥናቱ የተመለከተው አስረኛ ችግር ነው። በከተማው በተለያዩ ጊዜያት ህገ-ወጥ እና ህንድ አልባ ይዘታዎች በራጉላራይሽን ጥላን መሠረት በቀበሌ ደረጃ በአጥኚ ድርጅት በተዘጋጀው አማካኝነት አስተዳደሩ የሚያጸድቀው ህገወጥ አሰፋፈሩን ሥርዓት የሚያስይዘበት ጥላን አለው። ይሁን እንጂ አተገባበሩ ትክክለኛና እውነተኛ መረጃን መሠረት ያደረገ ባለመሆኑ ሰነድ አልባና ህገወጥ ቤቶች ተሰርተው የቆዩ በማስመሰል ካርታ በገንዘብ እንዲዘጋጅላቸው ማድረግ፣ የህንድ አልባ ቤቶችን በተመለከተ የመንደር ኮሚቴ ስልጣናቸውን በጥቅማጥቅም አለአግባብ መጠቀም፣ ለሀሰተኛ ሰነድ የተጋለጠ መሆን፣ የሀሰተኛ ህንድ ባለጉዳዩ እንዲያዘጋጅ የተመቻቸ ሁኔታ መኖር፣ በቀበሌ በአግባቡ የሚረጋገጥ ሥራ አለማክናወን፣ ፍ/ቤት የባለቤትነት ማረጋገጫ ሲጠይቅ አንዳንድ ቀበሌና የመሬት አስተዳደር ባለሥልጣናት ሀሰተኛ መረጃ በመስጠትና ውሳኔዎችን በማዘጋጀት ካርታ እንዲያገኙ ማድረግ፣ የተጭበረበረ ህንድ ማዘጋጀትና ህግን የማስከበር አቅም ደካማ መሆን በአሠራሩ ውስጥ ይታያል። ይህም በከተማዋ የልማት እንቅስቃሴ ላይ ከሚያሳድረው አሉታዊ ተጽእኖ ባሻገር ግልጽነት የጎደለውና በህገ ወጥ ጥቅም ላይ የተመሰረተ ግንኙነት እንዲሰፍን ያደርጋል።

የአሠራር ሥርዓት ክፍተቱን ለመዘጋጀት በከተማዋ በተለያዩ ጊዜያት የተገነቡ ህገ-ወጥና ህንድ አልባ ቤቶችን ህጋዊ ለማድረግ ትክክለኛና እውነተኛ መረጃን መሠረት ያደረገ አሠራር መዘርጋት ያስፈልጋል። እንዲሁም ባለጉዳዩ ከመሬት አስተዳደርና ቀበሌ ፎርሙን ወሰዶ በመንደር ኮሚቴ እንዲያስጠቅም የሚያደርገውን አሠራር ማስቀረትና ሁሉንም ህገወጥና ህንድ አልባ ቤቶችን አንድ ጊዜ ጥናት በማካሄድ ትክክለኛ መረጃ ግብር የተገበረበትን፣ ውሃ፣ የመብራትና ስልክ የገባቸውን ሰነዶች በማሰባሰብ ማጣራት ተገቢ ነው። ከዚህ ጋር በተያያዘም ቦታው የመኖሪያ ቤት መሆኑን በ GIS በማስተር ጥላኑ በማረጋገጥ የካዲስተር ማረጋገጫ ስራ በአግባቡ በመስራት በቀበሌና በመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን ደረጃ መረጃ እንዲያዘገቡ በማድረግ ትክክለኛ የሚረጋገጥ ሥራ ማከናወን ይገባል። ከዚህም በተጨማሪ የመረጃ ቴክኖሎጂን መሰረት ያደረገ አሰራር መከተል ያስፈልጋል።

በመፍትሄነት የተቀመጠው አሰራር በየደረጃው ያሉ ሰራተኞችና ኃላፊዎች የሚሰሩትን ስራ ተጠያቂነት እንዳለው ጠንቅቀው በማወቅ እንዲሰሩና የስነምግባር ጉድለት ባለባቸው ሰራተኞችና ኃላፊዎች ላይ የሚወሰድ አስተዳደራዊ እርምጃ ለሌሎች አስተማሪ ስልጣን ህገ ወጥነትን ለመከላከል ያስችላል።

በጥናቱ በአሰራር አንደኛ ደረጃ የተመለከተው ችግር አግባብ ያለው የቅሬታ አቀራረብና አፈታት ስርአት አለመዘርጋት ነው። በመሬት አስተዳደር ላይ ተገልጋዩ ቅሬታውን የሚያቀርብበትና የሚፈታበት ስርአት በአግባቡ ስላልተዘረጋለት ለአንግልት እና ለአላስፈላጊ ወጪ መዳረግና ማግኘት የሚገባውን አገልግሎት ህገ ወጥ በሆነ መንገድ ጥቅም ለማግኘት በር ይከፍታል።

ተገልጋዩ ቅሬታውን የሚያቀርብበትና የሚፈታበት ስርአት በአግባቡ እንዲዘረጋለት በማድረግ አግባብ ያለው የቅሬታ አቀራረብና አፈታት ስርአት መዘርጋት አስፈላጊ መሆኑን ጥናቱ ይጠቁማል። ይህ አሰራር የሚታዩ ችግሮችን ወቅታዊ መፍትሄ ለመስጠት፣ አግባብ ያለው የቅሬታ አቀራረብና አፈታት ስርአት አድጋዊ አሰራርን ለማስቀረት፣ አገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋ በማድረግ ግልጽነትንና ተጠያቂነትን የተላበሰ አሰራር እንዲተገበር ያደርጋል።

የመሬት ልማትና አስተዳደርን ለመምራት የወጡ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎችን በአግባቡ ለፈጻሚ አካላት አሰማሳወቅ ጥናቱ የተመለከተው አስራ ሁለተኛው የአሰራር ክፍተት ነው። የመሬት ልማትና አስተዳደርን በተመለከተ በርካታ አዋጅ፣ ደንብና መመሪያዎች ወጥተዋል። የመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን በሚሰጣቸው አገልግሎቶች ዙሪያ የወጡትን አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት በማድረግ ሥራውን በአግባቡ ለማከናወን ፈጻሚ አካላት በቂ ግንዛቤ በማግኘት ማከናወን ይጠበቅባቸዋል።

ከሥነምግባር እውታሮች

የፌዴራልና የክልል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙሰና ኮሚሽኖች እና አግባብነት ያላቸው አካላት 8ኛ መደበኛ ጉባኤ ሰኔ 9-10 2002 ዓ.ም

የፌዴራልና የክልል የሥነምግባርና የፀረ-ሙሰና ኮሚሽኖች እና አግባብነት ያላቸው አካላት የጋራ ጉባኤ 8ኛ መደበኛ ስብሰባ ከሰኔ 9-10 2002 ዓ.ም በቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሔራዊ ክልል አስተናጋጅነት በአሰላ ከተማ ተከናውኗል።

አቶ አህመድ ናስር የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ርዕሰ መስተዳድር

በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቶ አህመድ ናስር የመክፈቻ ንግግር የተጀመረው ጉባኤ በበርካታ ጉዳዮች ላይ የመከረ ሲሆን ሀገር አቀፍ የፀረ-ሙሰና ትግሉ በአበረታች ርምጃ ላይ መሆኑን የሚያመለክቱ ወይይቶችና የልምድ ልውውጦች ተደርገውበታል።

ጉባኤው መደበኛ ወይይቱን የጀመረው ከጥር 06 - ጥር 07 2002 ዓ.ም በጋምቤላ ከተማ በተደረገው 7ኛ መደበኛ ስብሰባ ወቅት የተላለፉ ውሳኔዎችን አፈፃፀም ሪፖርት በማድመጥ ነው። በቀረበው ሪፖርት ኮሚሽኖቹና አግባብነት ያላቸው አካላት የትኩረት አቅጣጫን በመምረጥና ቅደም ተከተል በማበጀት የውሳኔ ሀሳቦችን ለማስፈጸም ከፍተኛ ጥረት ማድረጋቸውና ውጤትም ማስመዘገባቸው ተጠቁሟል።

በ2002 ሁለተኛ ግማሽ የበጀት አመት ኮሚሽኖቹና አግባብነት ያላቸው አካላት ያከናወኗቸውን ተግባራት የተመለከተ ሪፖርትም ቀርቧል። በዚህ የሪፖርት ጊዜ ኮሚሽኖቹ የሥነምግባር ትምህርት ከማስፋፋት፣ ከባለድርሻ አካላት ጋር የተመሰረቱ የተለያዩ መድረኮችን ከማጠናከር፣ ሙስና ከመከላከል እንዲሁም የሙስና ወንጀሎችን ከመመርመር እና ተጠርጣሪዎችን ለፍርድ ከማቅረብ አንፃር ያከናወኗቸው ተግባራት ተዳሰዋል።

በዚህ የሪፖርት ጊዜ 59,407 የሚሆኑና ከተለያዩ

የህብረተሰብ ክፍል የተውጣጡ ሰዎችን በስልጠና፣ አውደ ጥናትና ሌሎች የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች አማካኝነት መድረስ ተችሏል። የኤሌክትሮኒክስና የህትመት ሚዲያውን በመጠቀምም ከዚህ የሚበልጡ ዜጎችን መድረስና ስለኮሚሽኖቹ አላማዎች፣ ተልዕኮ፣ ሙስናን ከመከላከልና ከመዋጋት አንፃር ስለተከናወኑ ተግባራትና የተገኙ ውጤቶች ማሳወቅ ተችሏል።

ኮሚሽኖቹ ባዋቀሯቸው የሙስና መከላከል የስራ ክፍሎች አማካኝነትም በተለያዩ የመንግሥት መ/ቤቶችና የልማት ድርጅቶች ውስጥ በተመረጡ 51 አሠራሮች ላይ እንዲሁም በ3 መ/ቤቶች የአጠቃላይ አሰራር ላይ ጥናት ተካሂዷል። በተጨማሪም 33 መ/ቤቶች በራስ ተነሳሽነት ለጀመሯቸው የአሰራር ሥርዓት ጥናቶች ድጋፍ ተደርጓል። እነዚህ ሙስናን ከመከላከል አንፃር ቁልፍ ተልዕኮ ባላቸው ተቋማትና ተግባራት ላይ የተደረጉ ጥናቶች ትግበራም ክትትል ተደርጎባቸዋል።

በምርመራና የክስ የስራ ሂደቶችም በዚህ ግማሽ ዓመት የፌዴራሉና የክልል ኮሚሽኖች ከህብረተሰቡ በርካታ ጥቆማና መረጃዎችን መቀበላቸው ተጠቅሷል። ከነዚህ መረጃዎች መካከል 67 ከመቶው በኮሚሽኖቹ የስልጣንን ክልል ውስጥ የሚወድቁ እንደነበሩ ተመልክቶ በመረጃዎቹ ላይ የተሰጡ ውሳኔዎች በዝርዝር ተመልክተዋል። ከነዚህ መረጃዎች መካከል በበርካታዎቹ ላይ ምርመራ ተጠናቅቆ ተጠርጣሪዎች ለፍርድ እንዲቀርቡ የተደረገ ሲሆን በዚህ ሂደትም 85 ከመቶ የሚሆኑት ተጠርጣሪዎች እንዲከላከሉ ተበይኖባቸዋል። እንዲከላከሉ ከተወሰነባቸው ተጠርጣሪዎች መካከልም 74 ከመቶ የሚሆኑት ጥፋተኛ ሆነው በመገኘታቸው ከ1 እስከ 20 አመት የሚደርስ እስራትና የተለያዩ መጠን ያለው የገንዘብ ቅጣት ተጥሎባቸዋል። በክስና በምርመራ ሂደቱም በተጠርጣሪዎቹ ስም የተመዘገበ ንብረትና ጥሬ ገንዘብ የታገደና በኤግዚ.ቢ.ትነት የተያዘ ሲሆን ከክስ ሂደቱ መጠናቀቅ በኋላም በወንጀል ድርጊቱ ያፈሩት ሀብትና ንብረት እንዲወረስና ለመንግስት ገቢ እንዲሆን ተደርጓል። በሪፖርቱ እንደተመለከተው በሂደት ላይ ያሉ ክሶች በመልካም ሁኔታ እየሄዱ ነው። እነዚህ ክሶች ውሳኔ ሲያገኙ የኮሚሽኖቹን በሙስና ወንጀል ተጠርጥረው የተከሰሱ ግለሰቦችን ጥፋተኛ የማስባልና የማስቀጣት አሀዝ ከፍ እንደሚያደርገው ይጠበቃል።

በፀረ-ሙስና ትግሉ የባለድርሻ አካላትን ድርሻና አስተዋጽኦ ለማሳደግ እየተከናወኑ ያሉ ተግባራትም በሪፖርቱ አንድ ክፍል ተዳሷል። በተለያዩ ደረጃ ከተመሰረቱ ጥምረቶችና የጋራ መድረኮች ጋር እየተከናወኑ ያሉ ተግባራት አበረታች ውጤት እያስመዘገቡ ይገኛሉ። የክልል ኮሚሽኖች ተግባርና ሀላፊነቶቻቸውን በብቃት መወጣት ይችሉ ዘንድ ከፌዴራል

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

ስምንተኛው መደበኛ ጉባዔ በአሰላሳ ከተማ ሲካሄድ

በገንዘብ እና በሌሎች የአቅም ግንባታ መስኮች እየተደረገ ገላቸው ያለው ድጋፍና እገዛም በሪፖርቱ ተጠቁሟል።

በዚሁ 8ኛ መደበኛ ጉባዔ ከለጋሾች በሚገኝ እርዳታና ድጋፍ አጠቃቀም የፀረ-ሙስና ተቋማት ሊኖራቸው የሚገባ ሚና ላይ አጭር የመነሻ ጽሁፍ ቀርቦ ሰፊ ውይይትም ተደርጓል። የዚህ ጉባዔ የመጨረሻ አጀንዳ የፌዴራል የሥነምግባር እና የፀረ-ሙስና ኮሚሽኖች ለክልል ኮሚሽኖች የሚሰጠውን ድጋፍና ክክልሎች ጋር ስላለው ግንኙነት የተደረገ ውይይት ነበር። በውይይቱ ይህ እገዛና ድጋፍ ሀገር አቀፍ የፀረ-ሙስና ትግሉን በሚገባ እያገዘ መሆኑ ተጠቁሞ ወደፊት ትብብርና ድጋፍ የሚያስፈልግባቸው መስኮች ተለይተው ተቀምጠዋል

የጋራ ጉባኤው በ6 ወር ሪፖርቱ እና በሌሎች አጀንዳዎች ላይም በተወያየበት ወቅት ኮሚሽኖቹ ተግባራቸውን በሚያከናውኑበት ወቅት ያጋጠሟቸውን ችግሮችም ለይቶ በማውጣት የመፍትሄ ሀሳብ አስቀምጧል። የጋራ ጉባኤው በቀጣይ 6 ወራት ትኩረት አድርጎ ሊንቀሳቀስ ባቸው የሚገባ መስኮችም በሰብሳቢው በምክትል ኮሚሽነር አዲሱ መንግስቱ የቀረቡ ሲሆን በነዚህ የጋራ ነጥቦች ላይም የጋራ መግባባት ተደርጏል። የትኩረት ነጥቦቹ፡-

- በጋምቤላ ክልል አስተናጋጅነት በተካሄደው የፀረ-ሙስና ኮሚሽኖችና አግባብነት ያላቸው አካላት የጋራ ጉባኤ 7ኛ መደበኛ ስብሰባ በተወሰነው መሰረት በክልሎች የፀረ-ሙስና ጥምረት መመስረት። የሁለት ማሳወቅና ምዝገባ አዋጅ እና የምስክርነት ጥበቃ አዋጅ ለማውጣት መንቀሳቀስ። የመረጃ ቴክኖሎጂን ለሙስና መከላከል ተግባር መጠቀምና ክልሎች በዘርፉ ልምድ መለዋወጥን አጠናክሮ መቀጠል።

- በ5 አመቱ የስትራቴጂክ ዘመን በመሬት አስተዳደር፣ በፍትህ አካላት፣ በትላልቅ የመንግስት ግዢዎችና ሽያጭ፣ በሁለትና ንብረት ማሳወቅና ምዝገባ እንዲሁም በመንግስት ግብርና ገቢ አሰባሰብ ላይ ትኩረት አድርጎ መንቀሳቀስ።

- ከለጋሽ ሀገሮችና ዓለም አቀፍ ተቋማት የሚገኙ

እርዳታዎችና ድጋፎች በትክክል ለታለመላቸው ተግባር መዋላቸውን ለማረጋገጥ ተግባራዊ መስራት።

- ሀገር አቀፍ የፀረ-ሙስና ትግሉን ወጥነትና ገላጭ በሆነ መልኩ መቃኘት እንዲቻል በአዲስ መልክ የተዘጋጀውን የሪፖርት ማቅረቢያ ቅጽ ሙሉ በሙሉ ተግባር ላይ ማዋል።

- ክልሎች እርስ በእርስ የሚያደርጉት የመደጋገፍና የልምድ ልውውጥ ተጠናክሮ እንዲቀጥል። ከክልል ኮሚሽኖች አንጻር በተሻለ ደረጃ ላይ የሚገኘው የፌዴራል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን የክልል ኮሚሽኖችን አቅም የመገንባትና ሌሎች ድጋፎች አጠናክሮ እንዲቀጥል።

የሚሉ ሲሆኑ እነዚህን ውሳኔዎች በብቃትና በውጤታማነት ለማስፈጸም ከፍተኛ ጥረት እንደሚያደርጉ የኮሚሽኖቹና አግባብነት ያላቸው አካላት የስራ ኃላፊዎች ቃል ገብተዋል።

በየስድስት ወሩ የሚካሄደው ይህ የፌዴራልና የክልል የሥነምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽኖች እና አግባብነት ያላቸው አካላት የጋራ ጉባኤ በዋናነት የስብሰባ አጀንዳዎች ከመወያየትና የጋራ ስምምነት ከመድረስ ባሻገር የሌሎች ብሄራዊ ፋይዳቸው የጎላ ክንውኖች ባለቤት እየሆነ መጥቷል። በክልሎች የልማትና መልካም አስተዳደር ጉዳዮች ላይ የልምድ ልውውጥ ማድረግ፣ የወንድማማችነትና የህትማማችነት ስሜት የሚያጎለብቱ መድረኮችን መፍጠር እና የክልሎቹን ባህላዊና ታሪካዊ እሴቶች በመጎብኘት የርስ በርስ ትውውቁ ጥልቀት እንዲኖረው ማድረግ የሚጠቀሱ ናቸው። በዚህ 8ኛ መደበኛ ጉባኤም ይህ ክንውን እየተጠናከረ መምጣቱን የሚያሳዩ መርሀ ግብሮች ተካተዋል።

እኛ እና ሙስና /ወግ/

ፀረ-ሙስና ኮሚሽን “ሙስና የዕድገት ፀር ነው” “ሙስናን እንፀደቅ” እና የመሳሰሉትን አይነት ፖስተርዎች በየመሥሪያ ቤቱ እና በየአደባባዩ በምስል አስደግፎ ማቅረቡን ሳልፍ ሳገድም ተመልክቼአለሁ። የዛሬው ፀረ-ሙስና እንቅስቃሴ የኋሊት ወስዶ በትዝታ ባህር ቢያሰጥመኝ ማን ሊፈርድብኝ? ማንስ ለምን ብሎ ሊጠይቀኝ ሊሞግተኝ ይቻለዋል? ስል አሰብኩኝ።

በዘመነ ቀዳማዊ ኃይለስላሴ በአንድ መሥሪያ ቤት ውስጥ ይሰሩ የነበሩ ሥራ ኃላፊ አንድን ሾፌር የ50 ብር ቤንዚን በማጭበርበር ይቀጡታል። የተቀጣው ሾፌር ለነበረ በዘመኑ የአንድ ሚኒስቴር መሥሪያ ቤት ሹም የሆኑ ባለሥልጣንን ዘመድ ነበርና ሄዶ አቤት በማለቱ የእሱ ሌብነት እንደ ዝና ተቆጥሮ የቀጡትን የሥራ ኃላፊ ጨምሮ ሌሎች አራት አምስት የሚሆኑ ሰዎች እያንዳንዳቸው ከደሞዛቸው መቶ መቶ ብር እንዲቀጡ ያስደርጋል። “ኋታዋን የተማመነች በግ ላቷን ውጪ ታሳድራለች” ይሏል ይኸው አይደለም? ከትልቁ የሌባው ዘመድ ጋር መላተም ከተራራ ጋር እንደ መጋጨት የቆጠሩት ብዙዎቹ ካለአግባብ የተጫነባቸውን ቅጣት እያቃራቸውም ቢሆን አጣጥመው ለመዋጥ ዝም ማለትን ይመርጣሉ። “ጭራሽ ሌባ ይገዛ በቀጣሁ የመቶ ብር ቅጣት ለምን ይጣልብኛል?” ያሉትና የሾፌሩ የቅርብ አለቃ የሆኑት ሰው ግን ነገር “የሌባ አይነደረቅ መልሶ ልብ ያደርቅ” ሆኖባቸው ባለሥልጣኑን በጃንሆይ ችሎት ከሰው ለመሞገት ይወስናሉ። እናም የድሮ ትምህርት ቤት ጓደኛቸውን ይፈልጉና ያገኙታል። የጓደኛቸው አባት በቤተመንግስት የገገሱ አልፍኝ አሳላፊ ናቸውና ጓደኛቸው ጃንሆይ ፊት ቀርቦ የሚያስረዳበት ዕድል ያገኛሉ። በዘመኑ እንግሊዞች በታዛቢነት ይገኙበታል በሚባለው ችሎት ባለሥልጣኑ እና ዘመዳቸውን በመቅጣቱ ተቆጥተው የቀጡት ሰው ሙግት ይገጥማሉ። ከብዙ ክርክርና ውርደት በኋላ ባለሥልጣኑ በቀዳማዊ ኃይለስላሴ ሃይለኛ ቁጣ ተዘልፈው ተገስፀው በክርክሩ ይረታሉ። አሸናፊውና ለእውነት የቆሙት የሥራ ኃላፊ ካለ አግባብ የተጣለባቸውን ቅጣት እስከ ኪሳራው እንዲቀበሉ ይደረጋል። ይህ በሆነ ማግስት ባለሥልጣኑ ያሸነፏቸውንና ዙፋን ድረስ ወጥተው በችሎት ሙግት የረቷቸውን የሥራ ኃላፊ በመኪና አስገባው ለመግደል ሙከራ ያደርጋሉ። ነገር ግን እኚህ ሃቀኛ ሰው ሲጓዙበት የነበረችው ሾልስ ዋገን መኪና ብትጨረ ማመትም ሰውዬው ግን ምንም አይጋ ሳይደርስባቸው ተርፈዋል። እኚህ ሰው ከዚያም በኋላ በተለያዩ መስሪያ ቤቶች ኃላፊነት ሲያገለግሉ የቆዩት ጉባኝነትን እንደጠሉ ጉባኞችን እንዳጋለጡ እንደመከሩ በጓዳ እንዳስተማሩ ነው። “ወይ አይበላ ወይ አያስበላ” እየተባሉ ጡረታ የወጡት አዛውንት ታሪካቸው መስጦኝ የዚህ ዕሁፍ ክፍል ሳደርገው የ85 ዓመት ዕድሜ ባለፀጋ የ10 ልጆች አባት የ22 የልጅ ልጆች አያት ለመሆን በቅተዋል ብለው ያጫወቱኝ በቅርብ የሚያውቋቸው ግለሰብ ናቸው። ሌሎች ሰዎችም ሰውዬውን በፀረ-ገብ አቋማቸው ሲያደንቋቸው ስም ችአለሁ ቁጥራቸው አይብዛ እንጂ መቼም ቢሆን መልካም ሰዎች በእንደዚህ አይነቱ ሁኔታ አንኳ መገኘታቸውን ልብ ይሏል።

በዘመነ ደርግ ጉቦ የእድገት ነቀርሳ ነው ከመባል አልፎ አንድ ሰዎን ዘመቻ ተከፍቶበት እንደነበር ትውስ ይሰኛል “የወር ደሞዘ 500(አምስት መቶ) የቀን ወጪው 200 (ሁለት መቶ) ሎተሪ አልደረሰው ውርስ የለው ይህን ሰው ማን እንበለው?” የሚል መልዕክት ያዘለ ነበር በስዕል የተደገፈው የያኔው ፖስተር። ቀልደኛው ሕዝብ በባዶ ቦታዎች ላይ

የወቅቱን ከፍተኛ ባለሥልጣናት ሙሉ ስም ገጠገጠበት። ኋላም ፖስተሩ ከተለጠፈበት በአፋጣኝ ተነሳ። ለምን? ተብሎ ሲጠየቅ ሕዝቡ መልሱን ስለሞላ ፈተናው ሊታረም ይሆናል እየተባለ ሁሉም ተዘባብተዋል። በዚያ ሰዎን ሙሉዎች በጋቤጣ ይወጣሉ በቴሌቪዥን ይታያሉ በሬድዮ ይደመጣሉ። የገዙት ቤት መኪና መወረሱን ብቻ ሳይሆን መሸታ ቤት ገብተው አሸሽ ገዳሜ ሲሉ በአዝማሪ ግምባር ላይ የለጠፉት ባውንድ ሳይቀር መታወቁ እና ተመላሽ መሆኑ ለሕዝብ ይፋ ሲደረግ አይቼ ሰዎቹ ጉድ ጉድ ብዬ እንደነበር አልረሳሁትም። ዘመቻን ዘመቻ እየወለደው የቀደመው እስኪረሳ ድረስ።

ጎበዝ ሙስና አደራረግ አከዋው እንደ ሥልጣኔ እና ዘመኑ እየተሻገረገረ ይኸው ዛሬ ላይ ገጭ አድርጎናል። የበግ የፍየል ሙክት ከውስኪ ከአረቁ ጋር ተሸክሞ እንደድሮው ክርፍፍ ፈራተባ እያለ የየቢሮክራቱን እና በየደረጃው ያለውን ባለሥልጣን ደጅ የሚጠና ባለጉዳይ ዛሬ ዛሬ ላናይ መቻላችን እውነት ነው። ለነገሩ የመኪና ኮፊን ካስፈለገ ለበግና ለአረቁ መች ይጠብና? ዛሬ የኪስ የጠረጴዛ ስልክ፣ ፋክስ፣ ኢሜል፣ ኢንተርኔቱ የሃዋ ላ አገልግሎቱ እና ሌላው ሁሉ ሙስናን አዘምነው አቀላጥፈው ታል። እሳት የላሱ የአደባባይ ደላሎችም ስልጥነውበታል።

ጠዋት ጠብ ጠብ እያለ እና እየተጀነ ወደ ሥራው አርፍ ዶ የሚገባው ሠራተኛ በዘር በሃይማኖት በቋንቋ በወንዝ ልጅ በአምቻ ጋብቻ ወይም በምልጃና እጅ መንሻ ካልሆነ ጉዳይ የፈጸመ የማይመስለው አደራ በላ ሁሉ ሲታሰብ ስለዕድገትም ሆነ ስለልማት ከማሰባችን በፊት ሙስናን አስቀድመን በማይንሰራራበት ሁኔታ አንገት ማስደፋት ይኖርብናል።

በየትኛውም መሥሪያ ቤት ሠራተኛ ሲወጣ ግር ብሎ መውጣቱንና ሲገባ አንድ አንድ እያለ እንደሚዘልቅ ብቻ ሳይሆን ከሰዓት ቀድሞ በመውጣት ጉዳይ የመሳሰለውን ነገር ሁሉ ታዝባችሁ ታውቃላችሁ? ለሥራ የተሰጣቸውን ብዕርና ወረቀት ለልጆቻቸው መማሪያ የበጀቱ አባወራዎች ወይም እማውራዎች ቢኖሩ ሰራተኛ ከወጣ በኋላ በመሥሪያ ቤቱ ቅጽር ግቢ ያደገውን ሳር አጭዶ ከምሮ የሚወጣ የጥበቃ ሠራተኛ በመንግስት መኪና እቃ እያንጓዘ ሽቀላ የጀመረ ዐይን አውጣ ሾፌር ቢያጋጥማችሁ ሙስናው በሚሊዮን ብር ካልተሰየመ በቀር እነዚኞቻቹ ከመልከስከስ አልፈው አልሞሰኑም ትሉኝ ይሆን?

የሚያውቀውን ሰው ሲያገኝ በፈገግታ ተጥለቅልቆ ሞቅ ያለ ሰላምታ ሰጥቶ ሳይፈተሽ ወደ መሥሪያ ቤቱ ቅጽር ግቢ የሚያስገባው ዘበኛ ድካ እንደ አቅሙ በሥልጣኑ አለአግባብ አይጠቀም? አይባልም እንዴ! ማለቱ ይሆን? ሊያሰኝን ይችላል።

የሙስና ጉዳይ አሁን በደረሰንበት ዘመንና ወደ ዕድገት በምናደርገው እንቅስቃሴ ላይ የተደቀነ ትልቅ ጋሬጣ መሆኑ የጎላ ነው። “የብዙዎችን ጥቅም በጥቂቶች ከመለወጥ የበለጠ ምን ወንጀል አለ?” ያለው ማን ነበር? ሃሳቡ ሳይጠፋኝ ተናጋሪው ተሰወረብኝ። አዎ ብዙዎችን ለሥራ አጥነት ለሌተኛ አዳሪነትና ለመሳሰሉት ሌሎች ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊ እና ኢኮኖሚያዊ ቀውሶች የሚዳርገው ሙስና በተለይ ዛሬም የድካ አገራት ነቀርሳ እንደሆነ አለ። እንዲሁ የሆነው እንደዚህ ስለሆነ ነው እያልን በምንሰጣቸው በርካታ ምክንያቶች ማህበራዊ ሙስና ከመቀነስ ብሎም ከመጥፋት ይልቅ ፋፍቶ እያሚረበት እንዲሄድ መፍቀድ የለብንም። በታሪክ ቀዳሚ ክፍል እንዳስነበብኳችሁ እምቢ ማለት የምንችል ይመስለኛል። እኛ በትንሹ አቅማችን የምናደርገው እኮ ሲጠራቀም ትልቅ

ሥነምግባር ሐምሌ 2002 ዓ.ም

ይሆንና ሚዛኑ ወደ እውነት፣ እምነትና ሀብትነት ይዘነባል። ይህም ለኔ እንዲሁ ነው የሚሰማኝ በሉ እባካችሁ እንበርታ!

በቅርቡ ወደ ድሮ ሰፊ እናቱን ለመጠየቅ ብቅ ብዬ ነበር። አብሮኝ ያደገ አንድ የማውቀው በመንግስት ሥራ የሚተዳደር ሰው ነበር እና ስለጤንነቱ የሚቀርቡትን ጠየኩኝ። “ኸረ እሱ ዛሬ ብትጠራው አይሰማም” ተባልኩኝ። እንዴት? ... በሚባል ሰፈር ባለ 3 ፎቅ ቤት፣ 2 የጭነት መኪና፣ 1 የቤት መኪና ገዝቶ ወደ ብልጽግና ጎራ ከተቀላቀለ እኮ ቆየ ተባልኩ። ያ ሰው ዲፕሎማ ብቻ ያለው ሠራተኛ ነበር። ጎሳም አጋጥሞኝ መኪና ይዞ አገኘሁት የአካባቢው ሰዎች ካሉኝ ከሌሎች አረጋግጥኩኝ።

የወር ደሞዙ አልብቃቃ ብሎት ቅርብ ሩቅ አበዳሪዎችን ከወር ወር ከግመት ግመት ሲገባኝ የነበረ ሁሉ በሙስና ጀት ተመንጥቆ ባለቤታ ባለ ውድ ዋጋ አውቶሞቤል ችግር ኮሽ የማይል በት የተትረፈረፈ ኑሮ ባለቤት ሲሆን ሚስት ባሏን ባል ሚስቱን ከየት አመጣሽው ከየት አመጣሽው? አይባሉም እንዴት? ብሎ የሚጠይቅ የዋህ ቤጤ የዚህ ዘመን ሰው ቢኖር ዕድሉን ያላገኘ ለመዘረፍ ተመኝቶ አጋጣሚው እንደሰማይ የራቀብት ተደርጎ የሚቆጠርበት ጊዜ ላይ ነው ያለነው። ማን ማንን ይቆጣል? ይመክራል? ይገስባል? ድሮ ቀሩ ተብለው የተዘነጉት ክፉውን ነገር እየተፀየፉ ከመልካም ነገር ጋር የመተባበር ሥነምግባርና ሞራል ከህብረተሰባችን ወዴት ተወሰዱ? ብሎ ማሰብና መጠየቅ ጊዜው ዛሬ ቢሆንስ? ጉቦ እኮ ቢዘነስ የተባለበት ዘመን ነው። ዛሬ ዛሬ አለቃ እና የበታች ሰራተኛ የሥራ ሰዓት ሰርቀው ባለጉዳይና የሥራ ውዝፍ እያንቃቁ አፍ ለአፍ እያወሩ ጫት የሚቅሙባቸው የከተማችን አደባባዮችና ሥርቻዎች በር ካቶች ናቸው። የችሎታ የዕውቀት የደሞዝ ማነስ ለሙስና በር ከፋቸው ናቸው ቢባሉና ቢሻሻሉም እንኳ ባለው የማይረካ ስርቹ ያገኘሁት ብቻ ይበቃኛል የማይለው የሰው ልጅ ስጋ ከሙስና እንደዋዛ መፋታት የሚቻለው አይመስልም። አካሄድና ሁኔታው።

ቤተሰብ፣ ትምህርት ቤት፣ የሃይማኖት ተቋማት በተቀናጀ እና ሆነ ተብሎ በዕቅድ ወደሚተገበር እንቅስቃሴ ውስጥ ገብተው የሥነምግባርና የሥነ ዜጋ ትምህርት ማቀጣጠል ካልቻሉ ዕድሮችና የዕቅድ ማማዎች የበኩላቸውን ካላስተዋሉ እና አለን ካላሉ ያልበላው በበላው እየቀና ምራቁን የሚውጥ ከመሰለ ዛሬ የሚታየው የሙስና ሰደድ ኢትዮጵያን እጅጉን ከማዳከም የሚያግደው አንዳች ነገር አይኖርም። “ያዳቆን ሰይጣን ሳያቀስስ አይለቅም” ይሆናል እንጂ።

የምኖረው በተቀራረበ መንደር ነው። አንደ ቡና ባህላችን እንደ ሰርግ፣ ልደት፣ ክርስትና፣ በዓላት በመሳሰሉት ማህበራዊ ግንኙነቶች ዙሪያ አብዝተን እንሳተፋለን። ግን ለምንድነው ግንኙነታችን መልካም ለመስራት አጥፊን ለማረም የማይሆነው? በጉቦ በወጣ መንጃ ፈቃድ የምንሞተውም የምንገድለውም እኛው ነን። ለምን? በታክሲ ተሳፍረን ስንጓዝ ትርፍ መጫኑን የምናወግዝ ስንቶቻችን ነን? ወይም የሚያወግዙትን የምንደግፍ የምንተባበርስ ምን ያህል እንሆናለን? ማህበራዊ ምንቸገረኝነቱ በብዙ ሁኔታዎች የሚገለጽ ቢሆንም እንደ ከተማዋ ጽዳት ያሳበቀብን ግን የለም። አንዱ ቆሻሻ አምጥቶ አደባባይ ሲደፋ ጽዳት ተቆጣጣሪ ወይም ፖሊስ ካልሆንን ስንቶቻችን ይመለከተናል ብለን ድርጊቱን ለመቃወም እንቆማለን? ለታክሲው ትርፍ መጫንና ከታሪፍ በላይ ማስከፈል ይከላከሉልናል ብለን የምናስባቸው ትራፊክ አለያም መንገድ ትራንስፖርትን እንጂ ቀዳሚዎቹ እኛው ተጠቃሚዎቹ መሆናችን ማን ሊያስረዳን ይገባ ይሆን? ብሎ መጠየቅ ጤናማነት ይሆናል።

እንደየ እምነታችን ሰርተን ካገኘነው አሥር ከመቶ አስራት አንድ ከመቶ መባ ወይም ዘካ ... ለቤተ እምነት እንሰጣለን። የእምነት አባቶች አንድ ሰው በላቡ ሰርቶ ያገኘው ካልሆነ በሙስና ካግበሰበሰው የራሱ ካልሆነ ገቢ ለእግዚአብሔር ቤት ሥራ አስራት መክፈሉ መባ መጣሉንና ዘካ ማውጣቱን ተቃውመው ሠላማዊ ሰልፍ መውጣታቸውን

ግን በፍጹም አይቼም ሰምቼም አላውቅም እና ነገረ አካሄዳቸው “የትም ፍጭው ዱቄቱን አምጭው” ይሉትን ብሂል ሥራ ላይ እያዋሉት ነው ለማለት ቢዳዳኝ ያስፈርድብኝ ይሆን?

እከሌ ግትር ነው፣ ጨቅጫቃ ተመሳሳሪ ማደር የማይሆን ለት ነገር ከያዘ የማይለቅ አጉል ሃቀኛ እንዲሁ ሲንገታገት ከንደኞቹ በታች ሆኖ ቀረ ... ከተባለ ያ ሰው ጉቦ እምቢ! የሚሆንበት ሁኔታ ገጥሞኛል። በሙስና ቪላ የገነቡ በውድና ቁንጠኛ አውቶ ሞቢሎች የሚምነሽነሹ ገንዘብ የሚረጩት ጎንበስ ቀና ሲባልላቸው ከላቤ ውጪ አልበላም በራቱ ወዘ ቃሉ እንዳዘዘኝ ሰርቹ እኖራለሁ ያሉት ግን ከቤታቸው ጀምሮ የተናቀበትና የተገፋበት ሁኔታ ጎልቶ መታየቱን ስንቶቻችሁ ታዘባችሁ ይሆን? ጉቦ የማይበላ የማይሰበላ ዕውቀት ጎደለው ለራሱ እና ለቤተሰቡ የማይጠቅም የማይሳልፍ የማይልፍ ለት መኖሪያ ፍጡር ተደርጎ መቆጠሩ በየመንደሩ የገዘፈ ትርኢት ሆኖአል። እርግጥ ነው ማናችንስ ብንሆን ሙስናን በመፀፋቸው በአደባባይ በቴሌቭዥን፣ በሬድዮ፣ በጋዜጣ ቀርበው የተሞገሱ ተመስግነው የተሸለሙ ስንት ሰዎችን እናውቃለን?

ከጠቅላላው የኢትዮጵያ ሕዝብ አንጻር ሲታይ ጥቂቶች ሞሰኑ። መዘንጋት የሌለብን ግን ጥቂት እርሾ ሊጡን ታላቅላላችና እነዚህ ጥቂቶች ብዙዎቹን ለጎስቋላ ኑሮ እና ፍትሀዊ ያልሆነ የሃብት ክፍፍል መዳረጋቸው የማይቀር ነው። በጉዳዩ ላይ ከአሁኑ በጥብቅ ካልታሰበና መፍትሄ ካልተበጀ። ከጥቂት ወራት በፊት ለአንድ ዶክመንተሪ ፊልም ሥራ አንዲት አምባሻ ሽጣ ሁለት ልጆቿን የምታሳድግ ምስኪን እናት “አሁን ይህ የምትኖረበት ሠፈር ምን ተብሎ ይጠራል” ተብላ ስትጠየቅ “ሙስና ሰፈር” ስትል በእርግጠኝነት መመለሷ ትዝ አለች። ይህ ትልቅ የማንቅያ ደወል ይመስላቸዋል። ይህች ሴት ያለችውን ሌሎችም ብዙዎች የሚሉት ነው። ነገር ግን ራሳችንን የመፍትሄው አካል አድርገን የምናየው ስንቶቻችን ነን? የማይገባቸውን አግኝተዋል፣ መሆን የማይገባቸውን ሆነዋል፣ ማድረግ የማይገባቸውን ፈጽመዋል የምንላቸውን የመንግስት ባለሥልጣኖች፣ ነጋዴዎች፣ የማህበረሰብ መሪዎች አሳልፎ ለመስጠት ከኛ የቀረበ ከቶ ማን ሊኖር ይችላል? ምክንያቱስ? ብትሉኝ አብረን እየሰራን አገልግሎታቸውን በመሻት ቢሯቸው እንሄዳለን ወዘተ.

የሕግ የበላይነት፣ መልካም አስተዳደር፣ ልማት ኢንቨስትመንትን እና ሌሎች አንኳር አንኳር አገራዊ ጉዳዮች መሃል ሁሉ እንደ ጆከር ሆኖ እየገባች አጫዋች የሆነችውን ሙስናን ማሸነፍ ይገባናል። “ዕውቀት የአእምሮ ግድን ነው” የሚሉት እንግሊዞች ናቸው። ፀረ-ሙስና ኮሚሽን በየደረጃው ህብረተሰቡን ለማስተማር እንዴት እየሰራ ይሆን? በዚያ ሰሞን በወርቅ ስም ብሔራዊ ባንክ ተሞሽሮ የተገኘውን ባሌስትራ ሚስጥር ፀረ ሙስና ኮሚሽን እንደምን ደረሰበት ምንስ ርምጃ ወሰደ? የከተማ ቦታን በወረራ በሕገወጥነት የሰጡ ያሰጡ የተቀበሉና ያቀባበሉትን ግለሰቦች ጉዳይስ የኮሚሽኑን ተግባራት በቅርቡ መከታተል መልስ ሊሰጠን ስለሚችል እስቲ ቀረብ ብለን ኮሚሽኑን ምን ስራህ ምንስ ውጤት ተገኘ? ብለን እንጠይቀው ምላሹ ምስጋና የሚገባው ከሆነ ምስጋና በጎደለው ለመሙላት ደግሞ ምክራችንን ለመለገስ መልካም አጋጣሚ ይፈጥርልናል። ስለ ሙስና ስንቱ ተነስቶ ስንቱ ይጣላል? ጊዜ፣ ወረቀት፣ ቀለሙስ በዋዛ ይበቃል? እስቲ አገርን ቁልቁል ከሚጎትተው ከሙስና ሃሳብና ተግባር ይሰውረን በቸር እንክረም።

Volume 9 Number 4 July 2010

content

ግንባርና ጥበቃ 2010 ግ.ግ. 2002

Editor's note 32

News 33

Focus 34

Guest 37

“We have been executing wide-ranging activities to curb illegal activities in the land administration sector”

His Excellency Ato Mekuria Haile,
General manager, Addis Ababa City Administration.

Quarterly Published by the Ethics
Education and Communication Affairs Directorate of The Federal
Ethics and Anti-Corruption Commission

Tel. - 011-5529100

P.O.Box - 34798/99

Fax - 011-5536987

E-mail - feacedu@ethoinet.et

Web site - www.feac.gov.et

Addis Ababa
Ethiopia

EDITOR'S NOTE

This issue (Vo.9 No.4) of Ethics is the last one for this Ethiopian budget year. The team in charge of producing this quarterly magazine as usual tried its best to collect and present news and articles on the national combat against corruption.

Corruption in the land administration sector especially here in the capital Addis and its outskirts has been the talk of the town for long. We hear people involved in the illegal provision and ownership of land brought to the court, found guilty and received various terms of imprisonment and fines. The Federal Ethics and Anti-Corruption Commission accomplished various preventive and corrective measures. However, much is expected from the City Administration. In this issue we have invited His Excellency Ato Mekuria Haile, General manager of the Addis Ababa City Administration, to tell us about the extent of the problem, measures being taken by the Administration, the improvements observed and on other related issues where the administration working jointly with the FEACC.

Our other column "Focus" is also devoted to this similar issue. We have also selected the major accomplishments of the Commission and made them available in the News Section. Don't forget to visit our website www.feac.com for detailed information on this selected news items and other accomplishments of FEACC.

We hope you enjoy your reading and send us feed backs and suggestions that add a lot to the improvement of our quarterly Ethics.

NEWS

Commissions hold 8th Regular Joint Conference

The 8th Regular Joint Conference of the Federal and Regional Ethics and Anti-Corruption Commissions and other judicial organs held in As-sosa town, capital of the Beneshangul-Gumuz Region from June 16-17, 2010.

Opening the conference, Deputy Commissioner of the Federal Ethics and Anti-Corruption Commission of Ethiopia (FEACC), H.E. Ato Addisu Mengistu said utmost efforts should be exerted to make sure that corruption and unethical conducts do not impede the country's development endeavor. He said the fight against corruption should also be harmonized with the ongoing speedy and all rounded development of the nation. He also expressed the Commission's readiness to share its experience in the designing of the five-year strategic plan to Regional Ethics and Anti-Corruption Commissions in a bid to enable the Commissions be successful in their fight against corruption.

The conference heard the report about the implementation of the decisions passed during the 7th Regular Joint Conference. It has also evaluated the national anti-corruption activities half budget year (2009) report.

The conference also deliberated on the support being provided by the FEACC to Regional Ethics and Anti-Corruption Commissions and its relationship with them, it was learned.

The conference participants discussed and adopted a five points resolution. The participants reached on consensus about the establishment of Anti-Corruption Coalition in Regional States,

making efforts for the enactment of the proclamations providing for the registration of assets and properties of public officials and protection of whistleblowers.

They have also agreed to share experience in the area of utilizing information technology in the anti-corruption struggle and launch activities with a view to making sure that the donations provided by donors is used for the intended purpose.

110 corruptors receive jail terms in three months time

In the last three months alone (February to April, 2010), Courts handed out jail terms to a total of 110 corrupt persons who had been charged by the Federal Ethics and Anti-corruption Commission of Ethiopia (FEACC) for committing corruption crimes in various periods of time.

The jail terms given range between 1 and 21 years and the fines handed out to them fluctuate between 3,000 and 50, 000 Birr.

The offenders were held culpable for abuse of power, forgery, traffic in official influence, mal-administration, acceptance of undue advantages, bribery, and breach of trust.

Chief among the culprits were the former General Manager of the Land Development Office with the Kolfe Keranio Sub-City , Wond Wosen Alemu Bekele, and the former Finance Officer with the Judgement Execution Department of the

Cont'd on page 40

DEVELOPMENT, INFRASTRUCTURE AND THE NEED TO CURRBING CORRUPTION

The Construction Sector assumes a central position in any nation's development endeavors. The sector comprises of construction activities in the Housing (private and public), Non-residential buildings for the health and education sectors, industrial and commercial construction, transportation (both land and air), energy, water supply etc. Development in this vast and diverse sector is the major expressions of a country's status in the global economic order while at the same time the basis for further development endeavors. Due to this central role, infrastructure development is the world's leading sector in its capital flow, the number and kind of employment created, the rapidly developed methods, techniques and technology transfer.

When we come to the present and shared concern of the global community we will find this sector even more important. It is underdevelopment, inequality and poverty which have remained in the agenda of the global community in general and leaders in particular. After a series of conferences and summits held for decades, in September 2002, world leaders adopted a significant document "The United Nations Millennium Declaration" expected to bridge the huge gap between the poor and rich nations of our globe. It is the most valuable document ever produced and trusted to bring an end for the suffering of the world's poor as far as its practical implementation is carried out as stated and with in the specified time. The declaration usually termed as, the Millennium Development Goals (MDGs), is a set of eight globally agreed development goals expected to be fulfilled in 2015. These goals include: Eradicating extreme poverty, Achieve Universal Primary Education, Reduce Child Mortality, Improve Maternal Health, Combat HIV/AIDS, Malaria and other diseases and other closely related issues to poverty.

These eight MDGs are very much intertwined and their attainment demands a concerted effort. In addition, one very important factor serves as a central role player, the construction sector. To achieve each one of the MDGs, it requires recognizing the role of infrastructure development and it has to be made part of the plan. In one hand it is the means to reach these goals and in the other it is a goal by itself. Better access to infrastructure services means improving children and maternal health. Roads facilitate better transport services which make access to health, education and other services easier. With these conditions at hand, staffing and smooth operations of the institutions will be more feasible. To achieve universal primary education bringing the service nearer to children is badly demanded. When this MDG is achieved, besides maximizing the literacy rate, many of the health problems responsible for child mortality, maternal health and other serious health problems get part of their remedy. The logic here is many of the health problems that lead to death are preventable and for these educated and aware citizens are seriously needed. For all these the construction of roads, health stations, schools, administrative and other multipurpose buildings has to be planned and properly implemented.

Development in the infrastructure sector necessitates the fair and increased flow of capital to every corner of the country and the employment of a large number of people, most of whom are expected to be locals. Increase in the income of citizens, training in various vocations of the construction sector and eventually having a trained and a decently paid work force will come out of this effort. In this way we can say a lot about the relation between the MDGs and their close attachment to the infrastructure development.

The World Bank and other global institutions, important allies of this global partnership to reduce extreme poverty has clearly understood this factor and accomplish a major adjustment on their funding policy. The World Bank especially underpinned the crucial position infrastructure plays in bringing income growth and human development. So, it is in the Bank's convention that poor people in the developing nations should have access to basic services that came through infrastructure development.

Due to all these, infrastructure development remains to be a global challenge. Especially in the developing part of the world where these things are still underdeveloped, higher commitment and expending is expected. Besides the urge to fulfill the MDGs, a dramatic increase in urbanization, economic and pop-

ulation growth as well as increasing trade relations between nations, demands hugely expanding infrastructure development. An estimate from the OECD suggests that annual investment requirements just on the 5 sectors: telecommunications, road, rail, electricity and water requires around an average of 2.5% of world gross domestic product (OECD Policy Brief, 2008). When we add the problem of more than 1 billion people (this number expected to rise to 2 billion in 2030) currently living in slums and inner cities, the portion of the global GDP the sector demands will be very high. According to studies by internationally reputed organizations, the demand attributed to this demographic and underdevelopment factors requires an annual investment of over US\$ 2 trillion each year over the next 20 years.

The huge capital involved in the sector and contracts large in number and complex in nature given to construction firms make the sector a bit demanding to manage and control. As a result, the sector is categorized among the most vulnerable economic activities both in the developed and developing nations. So corruption and related malpractices are the major concerns of the construction sector. Defective projects, unnecessary delays, theft and subsequent increase in cost are threats the sector is facing. A 2006 study by the American Society of Civil Engineers estimated that 10% or US\$400 billion spent on construction worldwide is lost to corruption. The OECD report confirms that corruption in public construction contracts was widespread, and the cost even exceeds 20% of the Contract value. (CoST News letter).

This corrupt practice manifests in all phases of the construction process: during project planning, project design, tendering and project implementation. As the bribes are paid for some thing in return for the contractors that maximize their interests, a lot of damage is inflicted in the construction projects that exceed the amount paid in bribes. The use of construction inputs below the required amount as well as quality is the major problem that could be sighted here. Buildings that collapse and roads that break up before their due time; the delivery of pure water, health and education services fallen short of their target to some extent attributed to corruption and other improprieties in the sector.

The global community has taken this problem very seriously and a lot of practical actions have been started to overcome this grate problem. The World Bank-IMF report that warns some countries may fall short of the Millennium Development Goals is additional drive to pursue proper majors to counter

corruption in the infrastructure development. The major development in this regard is the UN Convention Against Corruption (UNCAC) which come to force in 2005. This convention is exceptional in many instances when compared to other international instruments of fighting corruption. It has the most extensive provisions on the ways, means and standards for preventing corruption in the public and private sectors. It also criminalizes a wide range of offences. The other and most interesting aspect of the UNCAC is its provisions of assets recovery that works globally.

The OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Officials in International Business Transactions which come to force in 1999 is another development in this regard. This Convention imposes criminal sanctions on international business organizations convicted of bribing officials to win contracts. This greatly prevents corruption at all phases of the construction process and avoids damages that encounter due to improperly handled contracts. There are also other regional conventions that assist efforts to fight corruption in the sector.

Construction Sector Transparency initiative (CoST) is a specialized international initiative introduced to increase transparency and accountability in the construction sector. CoST, is an initiative supported by The UK Department for International Development (DFID) and the World Bank. According to the objective put forward, the initiatives aims to enhance the accountability of procuring bodies and construction companies for the cost and quality of public sector construction projects. In short it is a proper response in terms of fulfilling the millennium demand for the infrastructure development, effectively combating corruption in the sector and make sure all the resources allocated effectively serve this purpose. A lot of countries and donors are joining this very important initiative.

The other key component in combating corruption in the construction sector comes from the concept of National Integrity System (NIS) developed and introduced by Transparency International (TI). TI is a non governmental organization fighting corruption world wide. NIS is based on the notion that the society becomes resistant to corruption when the relevant institutions are present and properly functioning in the country. These institutions constitute the parliament; the executive; independent judiciary; the civil service; the law enforcement agencies; the civil society; the private sector and the media.

All these initiatives need member states dedicated for the cause and work hard to see their practical implementation. At this stage there are a lot of positive signals and progresses. The number of countries signing the conventions or becoming party to one or more of these initiatives is increasing each year. We are now very much used to forums and international conferences called to discuss on corruption, its effects and the need for international cooperation to prevent it. Ethiopia is among countries expected to exert a lot of efforts for infrastructure development. The past few years exhibited such efforts in the development of road networks, telecommunication, water and irrigation projects, power generation and other infrastructure developments. As official reports reveal the capital allocated for the sector is ascending every year and even citizens who used to be remote to such service began to reap the fruits of this development.

As the case in other countries, huge capital allocation has to be followed by proper control mechanism. The government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia has identified corruption among the major threats to the democratization and development programs of the country. Various mechanisms of curbing corruption in the infrastructure and other sectors vital to our development endeavors has been developed and put in to practice. The first and important step is the establishment of a federal agency, The Federal Ethics and Anti-Corruption Commission, to deal with corruption and related mal practices. The country's penal code has also been amended and made to include new provisions on corruption. Other relevant legal instruments of fighting corruption are also made available now.

Besides, Key organizations in the development of the infrastructure sector has been made to evaluate their previous practices, identify their shortcomings and especially to pin point loopholes conducive to corruption and come up with a new and much improved work procedures. Together with the program to enhance the capacity of the oversight bodies which has got proper attention these days, the infrastructure sector will be in a position to guarantee the success we longed to see.

In terms of international cooperation, Ethiopia is a signatory to the UNCAC. Through the adoption of this international instrument to curbing corruption and others like the AU Convention to Preventing and Combating Corruption, we are party to the international initiative and contribute our share. The institutions built, the policies, strategies and the anti

corruption laws are practical responses to this global concern. The government and its institutions working for this cause have interred agreements and create close and cooperative relations with international organizations like Transparency International (TI), Constructions Sector Transparency Initiative (CoST), the United Nations Development Program (UNDP). The support from these international organizations has been valuable to implement the programs and policies designed.

The UNDP through its Democratic Institutions program (DIP) is closely working with the Federal Ethics and Anti-corruption Commission. Many of the public awareness raising programs, the media campaigning, and the cooperative and consultative forums FEACC created with many and relevant stakeholders are financially and technically supported by the DIP. A currently started cooperation with CoST is expected to create an opportunity for a much needed technical assistant to prevent corruption before it becomes an impediment to the development in the sector. The initiative has already opened its liaison office with in FEACC's premises and started its operations. As stated, Supporting Economy Growth and Poverty reduction by Increasing Transparency and Accountability in Government Funded Construction Projects is the objective of CoST. The massive construction projects taking place through out the country will not be effective with out putting in place this governance principle stated in the objective of CoST. So, it is possible to say that this cooperation is timely and expected to assist our endeavor in the area to a great extent.

Guest

“We have been executing wide-ranging activities to curb illegal activities in the land administration sector”

His Excellency Ato Mekuria Haile,
General manager, Addis Ababa City Administration.

In this issue of Ethics we interviewed General Manager of the Addis Ababa City Administration, Ato Mekuria Haile on the illegal land provision, ownership and related issues in the city.

Ethics:- It has been observed that, after 2005 there has been an extensive illegal land provision and ownership in Addis Ababa. What is the reason behind this?

Ato Mekuria:- following the result of the 2005 national election where the majority of seats won by the opposition political coalition, some people tried to use this moment for their own benefit through imposing unjust and negative impact on the land administration sector. These people did that by establishing various networks with persons in the Administration.

The problem was especially visible in the real estate sector. At that time a huge amount of government and public property was embezzled by illegal housing construction associations and land was illegally transferred to individuals using investment as a disguise. In general, in addition to the attitude of the people involved in the act, lack of transparency and accountability are responsible for the problem observed in the sector. There was no working procedure which clearly provides answers to questions related to service delivery such as, how should the administration execute every affair? What is expected from customers? How proper measures should be taken during transgression of working procedures? There was also no working procedure that allows land to be registered as any other property. Land development, city reconstruction, land transfer to individuals through auction, construction permits and ownership administration activities have been executed by one institute. This made some people to get authority beyond their duties and responsibilities. In addition, the organizational structure did not create favorable condition for transparent and accountable working procedure.

The problems in the working procedure and organizational setup together with the mentality of the employees of the city administration led to inefficient executive capacity in the disposal of services and eventually contributed a lot to the spread of this illegal practice in the sector.

Ethics:- How do you evaluate the role of land in addressing the developmental and other needs of the city and its dwellers?

Ato Mekuria:- As we all know, land is one of the basic input for development. When combined with manpower and technology, land serves as a key instrument for the realization of development endeavors. Cognizant of this fact, the Administration has been striving for the expansion of various infrastructural facilities including education, health, road, water and telecommunication by providing land free of charge and with fair price. The Administration has been doing this out of its strong conviction that such projects create a lot of jobs, introduce productive transactions and facilitate equity in the distribution of benefits to citizens that come out of this communal property.

Land has been providing a direct contribution for the expansion of economic and social services in the city. It also has an indirect contribution to the enhancement of the ongoing peace and democratization process.

Ethics:- What are the measures being taken by the Administration to prevent the illegal land provision and ownership?

Ato Mekuria:- We have launched various activities aiming at preventing the illegal land provision and unlawful ownership by designing short and long-term plans. Regarding the short-term plans, we have been focusing on changing working procedures and organizational structures, which can be easily corrected within a short period of time. A taskforce led by the Mayor of the City Administration is established. This taskforce has a structure stretched to the lowest echelon ‘the kebeles’ and aimed at controlling the illegal activity by raising public awareness through emphasizing the seriousness of the issue.

Under the long-term plans we have attached due attention to creating a working procedure and organizational structure that would bring sustainable improvement in the land administration sector. The Administration has also launched efforts to make the working procedures of the city's land administration up to standard by implementing best practices drawn from other countries in the sector. We have also plans to expand it to the national level.

The Administration has organized an auction to purchase the latest technologies that would facilitate the land administration activities. Accordingly, a German consultant won the bid and has already started operation. The technology is expected to create fair, transparent and accountable working system that would enable customers to get full information via Web Pages and media. In addition to that, we have launched activities to develop and strengthen the administration's man power. In this regard, we have been providing training in the areas of skill, professional competence, government policies and strategies and rules and regulation. The Administration has also been striving to enable employees to draw lessons from best practices thereby evaluating the overall working procedure. Concerted efforts are being made to make the above activities sustainable.

In another development, the three public offices: Land Development, Bank and Town Reconstruction; Land Administration and Construction Permit; and the third one Planning and Land Information Authorities were reorganized in manners that clearly state their power and duties. Due to this clear division in duties and responsibilities, encouraging signs are being observed in ensuring efficient and effective service delivery.

In general, we have been striving to improve the execution capacity of land and land related affairs in a sustainable manner by designing and implementing the short and long-term plans. We believe that it is possible to curb illegal activities in the land administration sector.

Ethics:- The Federal Ethics and Anti-Corruption Commission (FEACC) has forwarded possible solutions to stop the fraudulent activities and corruption in the land administration sector by conducting studies on the City Administration's working procedures. What was the response of the Administration concerning the solutions forwarded by the Commission? What are the actions so far taken by the Administration for their implementation? The Commission has been bringing people involved in the illegal land provision and ownership to justice and restrain land worth lots of money through court order. How do you evaluate this contribution of the Commission to curb illegal activities in the sector?

Ato Mekuria:- The FEACC has been playing an irreplaceable role in the effort to curb the illegal activities in the land administration sector. We can put the role of

the Commission in two ways. The first vital contribution is that the Commission through its practical measures has communicated clear messages about the illegality of embezzling government and public property and its consequences. Even though it surprised faithful and ethical employees and officials, this contributed a lot towards preventing illegal actions in the sector.

The second important contribution of the FEACC is that it has forwarded solutions by conducting studies on working procedures that are susceptible to corruption and other related malpractices. The incumbent City Administration has utilized the outcome of the study as an input when it commenced its office term.

Ethics:- Would you tell us about the current situation regarding transparency and accountability in the provision of lease land through auction, land ownership record, construction permit, land replacement, compensation payment execution and related issues?

Ato Mekuria:- Currently the transparency and accountability in these areas are encouraging. Many changes have been made to improve the working procedures in the above areas. Previously, the bidders could not get full information when they enter in to an auction. As a result, the price of land had been increasing from year to year. It is to be recalled that one square meters of urban land was sold up to 22,000 Birr. But in the new working procedure, when a land auction is conducted we make sure that the public is well-informed by advertising it through various media. Land is being provided to the public within a specific period of time (15 to 30 days), this made the price of land to go down and we expect it to continue decreasing. What matters most for us is not the fluctuation in the price but the speedy development of the land by the owners.

We have also set up a transparent working procedure that enables bidders to follow the whole procedure and know the result of the auction on the spot through computer screen, unlike the previous practice where bidders were made to wait for months to know the results. There is also a significant improvement regarding documentation of ownership records, which previously had many complaints. It is also possible to put into practice a working procedure that would enable customers to get their ownership records at kebele and sub-city level within a very short period of time. A way through which construction permits would be given within few days has already been facilitated. We have also improved our service delivery regarding provision of replacement land and compensation payment.

It is becoming easy to provide land for different development purposes including for micro and small-scale enterprises, education and health facilities. A working procedure that would facilitate land provision for infra-

structural development and job creation free of charge and through auction has been set up. Even though a lot remains to be done to fully execute our long-term plans, we have accomplished encouraging activities to prevent illegal practices, ensure transparent and fair working procedure. When compared to the previous City Administration the incumbent Administration has scored significant achievements in the sector.

Ethics:- How does the Administration follow up and inspect the land ownership maps issued by the Administration?

Ato Mekuria:- Most of the land ownership maps were prepared previous to the coming to office of the present Administration. A serious precaution should be taken starting from the publishing of the maps. In this regard there was a gap in following up the proper provision of ownership maps. But the Administration has prepared a guideline with a view to ensuring a transparent and accountable working procedure after it conducted Business Process Reengineering (BPR). As the guideline has clearly stated how the maps should be published and provided to customers, now it is possible to say that the activities related with land ownership maps have been improved. Preparation is also well underway to provide the ownership maps to close to 100,000 dwellers of the city, who previously have no formal maps.

Ethics:- It is constantly mentioned that there is a problem regarding the follow up and inspection on land developers and take measures on those who fail to accomplish on time as per the agreement. What is your response to this?

Ato Mekuria:- The Addis Ababa City Administration was highly careful when it started to improve its working procedures, in so doing, it has attached due attention to three issues.

The primary focus is on raising awareness on illegal land provision and ownership by clearly stating its consequences. The second is providing land to investors and concerned segments of the society. We have been trying to bring those investors who previously failed to launch construction on time to the right track. Instead of hurrying to punish them, we have tried to assess the situation and reconsider if the problem is caused due to lack of assistance from the Administration. But the Administration took away the land provided to hundreds of investors whose construction period passed before 1997 E.C. The land is now being utilized to housing development and for other development purposes.

The third focus area is to make sure that land provided by the Administration is utilized for development purposes only. A clear regulation has already been issued that facilitates provision of land only for investors ready and capable of developing it.

Ethics:- How do you evaluate the cooperation between the Administration and FEACC to curb corruption and malpractices with regard to, the land sector? What do you think is expected from the public in this regard?

Ato Mekuria:- As I have tried to mention above, the FEACC has executed wide-ranging activities to curb illegal actions in land provision and ownership sector in the metropolis. The Commission has brought several suspects to justice. It has also forwarded solutions by conducting studies on the Administration's working procedures that are believed to be susceptible to corruption and related malpractices. The Administration has been working closely with the Commission for the same cause. We believe that we will continue working closely in exchanging information and raising the awareness of the public. We are also of the opinion that this concordant collaboration between the Administration and the Commission will sustain.

It is my belief that a lot of activities would be executed in shaping the attitude of the public. To this end, I hope the Commission would support us by enhancing the awareness creation activities.

The public has also a vital role in the ongoing effort to curb corruption in the land administration sector. The public should refrain from being part of the corrupt practice and stick to formal lines when going to public offices for various services. The public should also boldly say no to illegal actions; if the action can not be stopped the public should discharge its responsibility by giving tip-offs to concerned bodies. The cooperation of the public is crucial for the success of the efforts being made by the Administration to put in place transparent and accountable working procedure.

I believe that freeing the land administration sector from corruption by putting in place transparent and accountable working procedure has a vital role towards strengthening the ongoing development and democratization process in the country. Thank you.

Federal High Courts, Goshu Andualem Limenih. Each of them received 21 years of rigorous imprisonment in connection with illegal land grab in the Metropolis and acceptance of undue advantages respectively.

Furthermore, Wondwosen Alemu Bekele has been charged with committing other corruption crimes and is awaiting verdict on those additional offenses, it was learned.

Corruptors receive imprisonment, fine

The First Criminal Bench of the Federal High Court on May 14, 2010 sentenced three corruptors to 5-21 years of imprisonment and ordered them to pay 5,000-35,000 Birr in fine.

According to the file charged by the Prosecution Department of the Federal Ethics and Anti-Corruption Commission, Goshu Andualem who was former finance officer at the Federal judgment Execution Department with the Federal Courts, embezzled more than one million Birr through forging documents and cheques.

The convict forged two bank cheques by putting an imitated signature and deposited the embezzled 1,025,267.81 Birr in a bank account opened with a forged Identity Card he prepared for himself with a fabricated name.

Aster Azeze, who is the wife of Goshu Andualem and Deputy Inspector, Abrham Ayalew, collaborated in the crime by hiding the property obtained through corruption.

Since all the convicts failed to refute the corruption charges brought against them by the Commission, the Court gave Goshu Andualem 21 years of rigorous imprisonment and fined him 35,000 Birr.

A five year prison terms and 5,000 Birr fine were given to Aster Azeze, while Deputy Inspector, Abrham Ayalew received 7 years of imprisonment and 10,000 Birr fine.

Meanwhile the First Instance Bench of the Federal High Court sentenced Berhane Abraha, former employee of the Ethiopian Electric Power Corporation, on 3 May 2010 to eight years of rigorous imprisonment for forging government documents to steal public property worth 1, 216, 213.82 Birr.

While working as Secretary of Store at the Corporation from 8 July 2005 to 7 July 2006, he forged original government documents in order to steal (which he managed to do) various electric appliances worth 1, 216, 213.82 Birr

Court sends corruptors to prison

The Federal High Court on May 7, 2010 sentenced two convicts of corruption offences to prison terms ranging from 7-10 years. It also imposed a 10,000 Birr fine on each.

The court passed the verdict on, Lieutenant Tefera Hailu, who was a teller at the 38th Brigade Training School of the Ministry of Defense, and Ewnetegnaw Lole, a former member of the defense force.

According to the charge, Lieutenant Tefera Hailu embezzled 454,629.44 Birr, which was the defense force's July, 2007 salary and additional 198,255.27 Birr. The second convict, Ewnetegnaw Lole collaborated in the corrupt practice by preparing a false Identity Card for Lieutenant Tefera Hailu, which helps the latter to transfer the embezzled money to his own account.

Since the convicts had failed to refute the evidences corroborated against them, the court gave Lieutenant Tefera Hailu 7 years of rigorous imprisonment and 10,000 Birr in fine. Ewnetegnaw Lole received 10 years of rigorous imprisonment and 10,000 Birr in fine in absentia.

The court passed the verdict in favor of the Prosecution Department of the Diredawa Branch Office of the FEACC.